

ПЛАН УПРАВЉАЊА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И СОЦИЈАЛНИМ УТИЦАЈИМА

Радови на уређењу и опремању ентеријера железничке станице Београд Центар

Београд Фебруар 2026.
Ажурирана верзија јули 2025

Ministry of Construction,
Transport and Infrastructure

Скраћенице

Скраћенице	Значење
<i>AFD</i>	Француска агенција за развој
<i>CFU</i>	Централна Фидуцијарна Јединица
ДзЖ	Дирекција за железнице
<i>E&S</i>	Еколошки и Социјални
<i>EA</i>	Еколошка Процена
<i>EHS</i>	Смернице Светске Банке о Животној Средини, Здрављу и Безбедности
<i>EIA</i>	Студија о процени утицаја на животну средину
<i>EPRP</i>	План приправности и реаговања у ванредним ситуацијама
<i>ESCP</i>	План управљања Заштитом Животне Средине и Социјалним Утицајима
<i>ESF</i>	Еколошки и Социјални оквир Светске банке
<i>ESIA</i>	Студија о процени утицаја на животну средину и социјалним питањима
<i>ESMF</i>	Оквир за управљање Заштитом Животне средине и Социјалним Утицајима
<i>ESMP</i>	План управљања Заштитом Животне Средине и Социјалним Утицајима
<i>ESSs</i>	Еколошки и Социјални Стандарди Светске банке
<i>ESSQ</i>	Упитник за еколошки и социјални скрининг
<i>GBV</i>	Родно Засновано Насиље
<i>GRM</i>	Жалбени механизам
ИЖС	Инфраструктура железнице Србије
<i>LMP</i>	План управљања радном снагом
m asl,	Метара надморске висине
МГСИ	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре
МЗЖС	Министарство заштите животне средине
МУП	Министарство унутрашњих послова
ПМ	План мониторинга
<i>MPA</i>	Мултифазни Програмски Приступ
<i>MS</i>	Мерне станице
<i>O&M</i>	Рад и одржавање
<i>OP</i>	Оперативна Политика Светске Банке
ПГР	План генералне регулације
<i>PE</i>	Популациони Еквивалент
<i>PITs</i>	Тимови за Имплементацију Пројекта унутар ИЖС, СК, СВ и ДзЖ
<i>PIU</i>	Јединица за Имплементацију Пројекта унутар МГСИ
ЈКП	Јавно комунално предузеће
<i>PSEP</i>	План Укључивања заинтересованих страна на нивоу пројекта
ЈГП	Јавни градски превоз
ГД	Грађевинска дозвола
РС	Република Србија
СК	Србија Карго а.д.
СВ	Србијавоз а.д.
<i>SEA</i>	Сексуално искоришћавање и злостављање
<i>SIA</i>	Процена социо економских утицаја
<i>SEP</i>	План за Укључивање Заинтересованих Страна
<i>SH</i>	Сексуално узнемиравање
<i>SRS</i>	Модернизација железничког сектора у Србији
<i>TOR</i>	Пројектни задатак
<i>WB</i>	Светска Банка

Садржај

1	УВОД.....	6
1.1	ЦИЉЕВИ ПЛАНА	6
1.2	ПОЗАДИНА SRSM ПРОЈЕКТА.....	7
1.3	ОПШТИ ПОДАЦИ О ПРОЈЕКТУ.....	7
1.3.1	Надоградња претходно изграђених елемената	12
1.4	ОКВИР ПОЛИТИКЕ.....	12
1.4.1	Преглед националног еколошког и социјалног законодавства.....	12
1.4.2	ESF циљеви и захтеви.....	17
1.5	Кључни утицаји на животну средину и друштво.....	20
2	ОПИС ПРОЈЕКТА.....	21
2.1	Претходне информације	21
2.2	Локација и грађевинска парцела.....	24
2.3	Технички опис планираних радова и кључни радови у оквиру пројекта.....	25
2.3.1	Снабдевање водом	27
2.3.2	Канализациони систем	28
2.3.3	Електро инсталације	28
2.3.4	HVAC инсталације (грејање, хлађење и вентилација)	30
2.3.5	Приступне саобраћајнице	32
2.3.6	Паркинг	33
2.3.7	Приступачност особа са инвалидитетом и смањеном покретљивошћу	33
2.3.8	Противпожарна заштита	33
2.3.9	Енергетска ефикасност.....	34
3	УСЛОВИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПРОЈЕКТНОГ ПОДРУЧЈА.....	36
3.1	Заузеће земљишта	36
3.2	Квалитет ваздуха	36
3.3	Бука.....	36
3.4	Биљни и животињски свет	37
3.5	Вода и поплавна подручја	37
3.6	Сеизмичке карактеристике.....	37
3.7	Клима.....	38
3.7.1	Климатске промене.....	38

3.7.2	Температура ваздуха	39
3.7.3	Сунчево зрачење – инсолација	39
3.7.4	Влажност ваздуха.....	39
3.7.5	Облачност, појава магле и смога.....	39
3.7.6	Падавине	40
3.7.7	Ветар.....	40
4	ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКА ОСНОВА ПРОЈЕКТНОГ ПОДРУЧЈА	41
4.1	Становништво.....	41
4.2	Друштвено-економски контекст.....	41
4.2.1	Образовање	42
4.2.2	Здравствена заштита и хитне службе.....	42
4.2.3	Рањиве (осетљиве) групе.....	42
4.2.4	Организације цивилног друштва.....	43
4.3	Објекти и инфраструктура у окружењу	43
5	КОНСУЛТАЦИЈЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА И ОБЈАВЉИВАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА	45
6	ПОТЕНЦИЈАЛНИ ЕКОЛОШКИ И ДРУШТВЕНИ РИЗИЦИ, УТИЦАЈИ И МЕРЕ УБЛАЖАВАЊА	48
6.1	Квалитет амбијенталног ваздуха	50
6.2	Земљиште.....	51
6.3	Квалитет воде	52
6.4	Осетљивост пројекта на поплаве	54
6.5	Биодиверзитет, Подручја заштите природе.....	54
6.6	Изложеност буци.....	55
6.7	Вибрације	56
6.8	Саобраћај.....	57
6.9	Запошљавање, услови рада и безбедност и здравље на раду.....	58
6.10	Здравље и безбедност заједнице	59
6.11	Управљање отпадом.....	62
7	ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР	64
8	ЖАЛБЕНИ МЕХАНИЗАМ	68
8.1	Жалбени механизам за ниво Пројекта	68
8.2	Жалбени механизам Извођача	68

8.2.1	Жалбени механизам запослених.....	68
8.2.2	Жалбени механизам друштвене заједнице.....	69
9	План ублажавања утицаја на животну средину и социјална питања	70
9.1	План ублажавања утицаја на животну средину и социјална питања – Фаза изградње	70
9.2	План ублажавања утицаја на животну средину и друштво – Оперативна фаза.....	89
10	ЕКОЛОШКИ И ДРУШТВЕНИ ПЛАН ИЗВЕШТАВАЊА И МОНИТОРИНГА.....	92
11	ПРИЛОЗИ.....	102

1 УВОД

1.1 ЦИЉЕВИ ПЛАНА

Основни циљ Плана управљања заштитом животне средине и социјалним питањима (*ESMP*) је да обезбеди да активност на пројекту буду усклађене са националним и еколошким и социјалним оквиром (*ESF*) Светске банке (*WB*) у свим фазама животног циклуса пројекта. У складу са тим, *ESMP* се бави захтевима који су дефинисани у Смерницама Светске банке о здрављу и безбедности животне средине (*EHS*) и добре међународне индустријске праксе (*GIIP*). У ту сврху, *ESMP* дефинише мере којим ће се минимализовати и ублажити штетни ефекти и ризици по животну средину и социјална питања, током грађевинских радова са уређењем и опремањем ентеријера главне станице Београд Центар (Прокоп). Примена и садржај *ESMP*-а су усклађени са Планом за еколошке и друштвене обавезе пројекта (*ESCP*) и *ESMF*, *WB ESSs*, *WB EHS* и *GIIP*. Овај документ ће помоћи у процени потенцијалних еколошких и друштвених утицаја повезаних са предложеним Пројектом, идентификовати потенцијалне начине за унапређење животне средине и друштва и препоручити мере за превенцију, минимизирање и ублажавање негативних утицаја на животну средину и друштво. *ESMP* и План мониторинга (*MP*) који обухватају све фазе Пројекта, са сврхом да се надгледа усклађеност *E&S* и поједностави имплементација мера (и корективних радњи) су саставни део *ESMP*-а.

У складу са смерницама из *ESMF*, у јуну 2024. године припремљен је План укључивања заинтересованих страна.

Такође, у складу са Стандардом Светске банке за заштиту животне средине и социјална питања ESS10, 3.07.2025. године објављивањем на интернет страници Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, отпочео је јавни увид следећих докумената: План укључивања заинтересованих страна (СЕР), Фокусирана процена социјално економских утицаја (СИА) и План управљања заштитом животне средине и социјалним питањима (ЕСМП). Позив је објављен и 11.07.2025. године у дневном листу Политика, на српском и енглеском језику. Посредством Министарства позив је у форми дописа упућен и управама „Инфраструктура Железнице Србије“ ад, „Србијавоз“ ад и „Србија Карго“ ад.

Дана 17. јула 2025. године, са почетком у 12:00 часова (по локалном времену) организована је јавна презентација објављених докумената, након чега је уследила јавна расправа. Јавни увид трајао је до 25. јула 2025. године. У овом периоду није било писаних упита јавности.

У међувремену, а пре него што је тендер објављен, ИЖС је започео активности на побољшању претходно изграђених елемената станице. Ове активности су садржане у овом *ESMP*-у у облику краћег објашњења, као и у поглављу 1.3.1 које се односи на пројекат „14 стубова“.

Тако да ESMP у наставку представља надограђену верзију ESMP-а из јула 2025. године са информацијама о претходно спроведеним консултацијама (анекс са записником са јавних консултација) и активностима SRI везаним за пројекат 14 стубова

1.2 ПОЗАДИНА *SRSМ* ПРОЈЕКТА

Србија је 2016. године отворила преговоре са Европском унијом у оквиру Поглавља 14, Транспортна политика, и Поглавља 21, Трансевропске мреже, из *Acquis Communautaire*. У оквиру Поглавља 14, циљеви транспортне политике ЕУ су успостављање ефикасних транспортних система који нуде висок ниво одрживе мобилности широм Уније, обезбеђивање високих стандарда безбедности, сигурности и права путника, као и унапређење радних услова. Према Поглављу 21, ЕУ тежи стварању модерне инфраструктуре како би осигурала повезивање путника и терета.

Светска Банка (*WB*) намерава да пружи подршку Влади Републике Србије у наставку институционалне, физичке и оперативне модернизације железничког сектора. Подршка подразумева интегрисани приступ кроз финансијску подршку пројекту Модернизације железничког сектора у Србији кроз мултифазни програмски приступ (*МПА*) који би се имплементирао кроз три фазе током периода од 10 година.

Фаза 1 Програма износи 102.000.000,00 ЕУР који заједнички у једнаким деловима финансирају Међународна банка за обнову и развој (*IBRD*, Банка) и Француска Агенција за развој (*AFD*). Фаза 1 ће се фокусирати на рехабилитацију и обнову постојеће железничке инфраструктуре и техничку помоћ кључним институцијама у Сектору. Циљеви Фазе 1 су побољшање ефикасности и сигурности постојећих железничких средстава и побољшање институционалних капацитета управљања железничким сектором.

У оквиру компонента је и извођење радова на уређењу и опремању дела ентеријера и екстеријера железничке станице „Београд Центар“ (Пројекат), који укључује спољашње уређење са озелењавањем простора. Све наведено је део подкомпоненте 1.1 Поуздана и безбедна железничка инфраструктура.. Процењена вредност пројекта је 35 милиона америчких долара.

1.3 ОПШТИ ПОДАЦИ О ПРОЈЕКТУ

Изградња железничке станице „Београд центар“ (Прокоп) почела је седамдесетих година 20. века са циљем да замени бившу главну железничку станицу у граду. Концепт ове нове станице заснован је на пројектима из периода од 1996. до 1999. године, и фокусирају се на станичну зграду и комерцијалне објекте изграђене на плочи која „покрива“ железничке колосеке.

Ови радови су се одвијали у фазама од 1996. до 2022. године и нису финансирани од стране Светске банке, а сви конструктивни елементи (темељи, стубови, греде) су димензионисани и изграђени за станичну зграду у целини. Груби грађевински радови су завршени и станица је у функцији одвијања железничког саобраћаја. Значајан напредак је постигнут од 2015. до 2017. године, када је Министарство грађевинарства, саобраћаја

и инфраструктуре, заједно са тадашњим АД „Железнице Србије“, ангажовало Саобраћајни институт ЦИП (у даљем тексту: СИ-ЦИП) да обезбеди обједињавање свих до тада узведених радова у функционалну целину и припреми свеобухватну техничку документацију, укључујући Идејни пројекат и Пројекат за грађевинску дозволу за објекте Фазе III. Изградња је предвиђена кроз три фазе. Претходним фазама завршени су, па је у функцији осам електрифицираних колосека од укупно десет планираних; шест путничких перона, од којих је пет потпуно опремљено; армиранобетонска плоча површине 50.972 м²; метро тунел испод колосека и подвожњаке од првог до шестог перона; и део електротехничке, телекомуникационе и комуналне инфраструктуре (водоводна и канализациона мрежа).

Фаза II подразумева изградњу станичног комплекса површине 10.000 квадратних метара испод плоче за путнике и службене просторије. Завршни радови укључени у ову фазу чине део Пројекта и описани су у Одељку 2.4 овог документа, уз разумевање да су сви грађевински конструктивни радови завршени током Фазе I (слике 1 и 2).

Слика 1. Изграђени објект и обухват пројекта испод плоче - спољашњи поглед

Слика 2. Изграђени простор испод плоче и обухват пројекта - поглед изнутра

Фаза III је завршена у октобру 2023. године и обухватала је изградњу дела станичне зграде на коти 105, што је омогућено стратешким партнерством успостављеним у мају 2020. године између грађевинске компаније Railway City и Владе Републике Србије. Станична зграда је повезана са перонима испод плоче путем лифтова, косих трака и степеница.

У 2025. години, ИЖС је у оквиру текућег одржавања спровео циљане активности структурног ојачања ју у циљу обезбеђења дугорочним перформансама постојеће плоче и њене трајности. Ове активности су укључивале санацију два стуба и спроведене су као превентивне мере безбедности. У потпуности су финансиране из сопствених средстава ИЖС.

Армиранобетонска конструкција је добила употребну дозволу 2005. године. Након тога, употребне дозволе су добијене за завршене делове објекта у складу са динамиком извођења радова. Последња употребна дозвола за зграду станице изнад коте 105,50 метара са 88 паркинг места; излази (транспортери) са перона 1 и 6 добијена је 25.02.2025. године и није предмет SRSM пројекта. Од тада је станица у функцији (са 8 колосека, 6 перона, армирано-бетонском конструкцијом за целу станичну зграду, са комплетно опремљеним делом изнад коте 105, саобраћајницама за приступ станици и свим осталим елементима неопходним за функционисање железничке станице). Реализацијом активности које су предвиђене овим пројектом, а у оквиру пројекта SRSM, станична зграда, са свим осталим елементима железничке инфраструктуре (станица и колосеци) формираће комплетан технолошки објекат, а у складу са техничком документацијом

Већина (али не све) активности су мањи грађевински радови којима се не утиче на конструктивне елементе зграде. Пројекатом су обухваћене мање интервенције на објекту које не утичу на конструктивне компоненте грађевинске конструкције и занатске радове у објекту, као што су постављање преградних (неносећих) зидова, обрада подова и зидова, уградња хидротехничких, машинских, телекомуникационих инсталација, монтажа трака и покретних степеница, постављање два железничка колосека на постојећи доњи строј, уградња фасаде од алуминијумских профила испуњених стаклом или синтерованим каменом. Ипак, неки радови укључују уклањање или замену дела потпорних зидова, могуће интервенције на конструктивним елементима ради постављања додатне дренаже, повезивање електричних и комуналних инсталација, итд. Сигурност пројектованих решења, која укључују радове на претходно изграђеним конструктивним елементима, потврђена је одговарајућим прорачунима. Међутим, неопходно је стриктно се придржавати препорука у вези са извођењем радова датих у геотехничком елаборату и другим релевантним деловима техничке документације.

Сви радови предвиђени пројектом изводе се на јавном земљишту у власништву РС, на којем је као носилац права регистрован ИЖС или град Београд.

Постоје три основне групе радова:

- **Припрема за извођење радова:** подразумева рашчишћавање терена као припрема за мање армирано-бетонске радове (нпр. постављање дренажних канала), припрема подлоге за изградњу темеља мањег обима (нпр. темељи за чилере), полагање кабловских инсталација, чишћење канала. Ова група радова обухвата рушење/уклањање делова изведених објеката, као што су мањи делови

претходно изведених потпорних зидова, проширење отвора за уградњу лифтова, покретних степеница, проширење отвора у постојећим армирано-бетонским зидовима; пробијање отвора у зидовима од цигле, за уградњу водоводних и канализационих инсталација, каблова и сл.); демонтажа и измештање поклопаца, контактне мреже, телекомуникационе инсталације, електро инсталације, уземљење, чишћење канала.

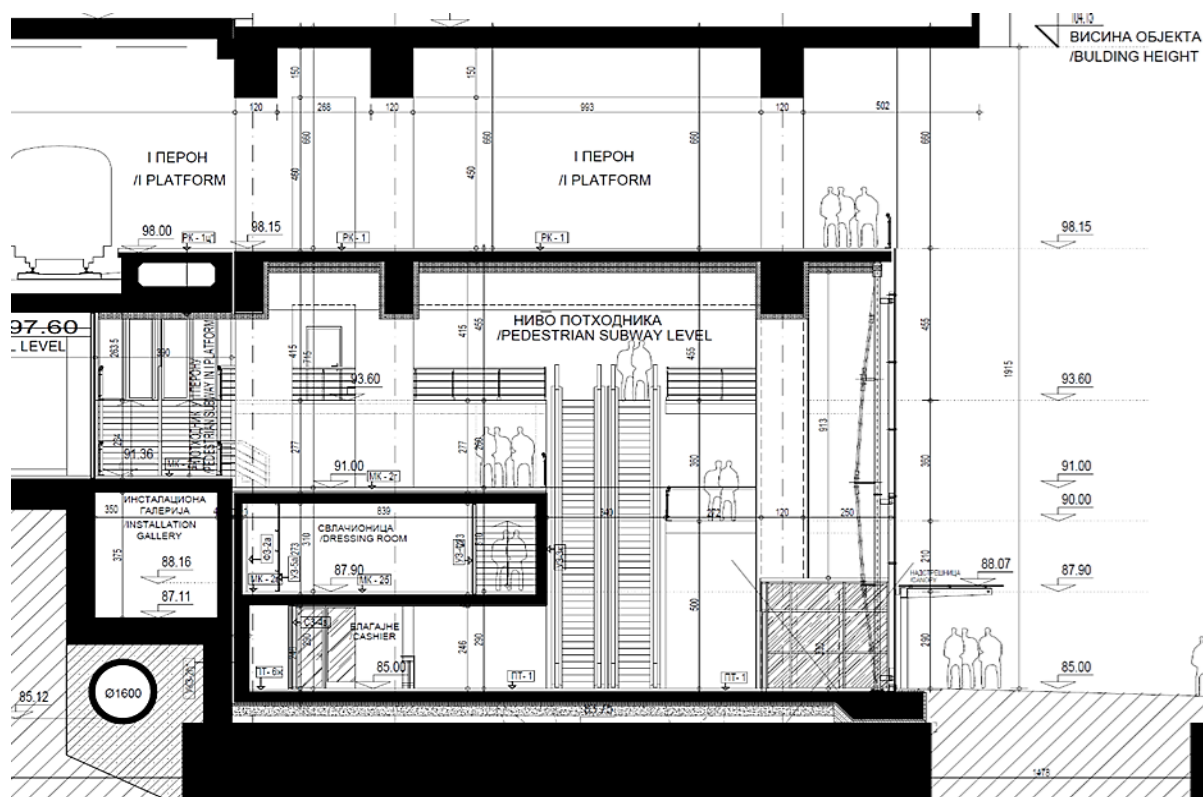
Извођење радова подразумева: уградњу унутрашње алуминијумске конструкције и пакетног стакла (врата, надстрешнице, преграде, степенишне оgrade, пултови), уградњу челичних конструкција надстрешница, платформи, подова трафостаница, носеће конструкције за челичне степенице са оградама; челични оквир за уградњу покретних степеница, подконструкција за постављање стаклене фасаде; ојачање отвора лифтова; постављање преградних зидова унутар станичне зграде, облагање подова, плафона и зидова; постављање санитарних чворова, хидроизолације и термоизолације унутар станичне зграде али и на објектима станице Београд Центар; уградња дренажних цеви; армирано-бетонски радови на изградњи рампи, темеља: за чилере, стубове контактне мреже, надogradња плоча на висини од 93,60. Специфични радови су извођење радова на горњем строју I и II колосека који обухватају уградњу еластомера, геотекстила, постављање прагова, шина, скретница, опремање перона и колосека постављањем ознака укључујући и ознаке за слабовиде; и парапет; санација стубова на раније изграђеним деловима објекта, као и садња дрвећа и траве на станичном комплексу. Након уградње инсталације и опреме која је предмет овог пројекта, врши се контрола квалитета уграђене опреме и њено испитивање. За водоводне инсталације обавезна је дезинфекција система и испитивање узорка воде на погодност за пиће;

- **Набавка и монтажа материјала:** за облагање подова, плафона, зидова, комплетно опремање санитарних чворова, водоводних и канализационих цеви са пратећим материјалом, коалесцентни сепаратор, пумпе, хидранти, водомери, поклопци од ливеног гвожђа и пењалице рамови, оgrade, унутрашња столарија укључујући противпожарна врата, намештај за службене просторије, трафостанице, уређаји за непрекидно напајање, прекидачи и друга пратећа опрема, каблови и кабловски водови, стубна ЛЕД расвета, челични стубови контактне мреже, конзолни стубови са кратким порталима, контактна мрежа са струјним прикључцима и вешалицама, разводни ормани, регали, сатни систем, систем техничке заштите, озвучење систем, телефони, систем за евидентирање радног времена, радио мрежа за рад службе обезбеђења, надogradња постојећег софтвера за интеграцију система обезбеђења, противпровални аларм, видео опрема за надзор и гашење пожара; инсталација за подно грејање, климе и вентилационе коморе, топлотне пумпе, бојлери, јединице за грејање и хлађење, фен коил, ваздушне завесе, опрема и уградња лифтова, покретне стазе и степенице, опрема за обавештавање и вођење кретања путници, клупе, аудио-визуелни информациони систем, монитори, систем контроле приступа перонима.

Сви горе наведени радови биће предмет контроле независних и стручних комисија за технички пријем изведених радова за употребну дозволу.

То значи да по завршетку радова и прикључењу инсталација у објекту на градску мрежу, а по потврди техничке комисије да су радови изведени у складу са грађевинским дозволама и пројектом, ИЖС може добити употребну дозволу.

Техничку документацију израђују лиценцирани инжењери (што подразумева доказано инжењерско искуство у релевантним областима пројектовања) која се проверава и одобрава од Техничке контроле (Пројектантска кућа са одговарајућим „великим“ лиценцама, које су добијене на основу личних инжењерских лиценци), у складу са законским и подзаконским актима. Потврда Техничке контроле о прихватању пројекта за грађевинску дозволу обавезујућа је за добијање грађевинске дозволе, односно пријаву почетка радова. Ово значи да је Пројекат подељен по областима: Архитектура, Инжењерске конструкције, Хидротехника, Пројекат електроенергетских инсталација, Пројекат телекомуникационих и сигнално-сигурносних уређаја, Пројекат машинских инсталација, итд. Све напред наведено, односно изведени радови и њихова усаглашеност са пројектима и Грађевинском дозволом, биће предмет техничког прегледа независне Комисије која припрема предлог за Употребну дозволу. Као део пројекта за грађевинску дозволу припремљен је и посебан Елаборат заштите од пожара, који ће бити предмет контроле и сагласности надлежних органа (МУП, Управа за ванредне ситуације у Београду).

Слика 3. Попречни пресек станичне зграде испод коте 105

1.3.1 Надоградња претходно изграђених елемената

Као део редовног техничког прегледа и рутинских активности управљања имовином, унутрашња техничка комисија ИЖС је током 2025. године идентификовала мања површинска оштећења на мањем броју конструктивних елемената станичне зграде.

У складу са добром инжењерском праксом и принципима превентивног одржавања, два стуба су санирана у августу 2025. године. Ови радови су предузети како би се одржао висок ниво безбедности и осигурала дугорочна издржљивост и век трајања конструкције.

Поред тога, као мера предострожности и усмерена на побољшање, започете су активности на постављању 14 челичних стубова као додатна структурна подршка, а који ће бити постављени између бетонских темеља и греда, у подручјима која се налазе ван граница пројекта SRSM. Ова интервенција има за циљ додатно побољшање структурне носивости и поверења јавности у објекат. Не постоје документовани докази који указују на то да железничка станица Београдски центар има било какве конструктивне недостатке који би утицали на њену укупну стабилност или безбедну употребу.

Иако се ове активности одвијају унутар ширег подручја станице, оне се спровode независно од пројекта SRSM. Пројекат SRSM не подразумева радове на примарним носећим конструктивним елементима, већ је ограничен на надоградњу постојећих претходно изграђених унутрашњих и спољашњих елемената зграде.

Постављање додатних челичних стубова није последица пројекта SRSM, нити представља предуслов за његову имплементацију. Ови радови се изводе одвојено и очекује се да ће бити завршени пре почетка физичке реализације радова у оквиру пројекта SRSM, обезбеђујући да те две активности остану јасно раздвојене и да нема кумулативних утицаја на безбедност, животну средину или рад станице.

1.4 ОКВИР ПОЛИТИКЕ

1.4.1 Преглед националног еколошког и социјалног законодавства

Правни и институционални оквир за питања животне средине и друштва, заснован на Уставу Републике Србије, обезбеђује право на здраву животну средину и дужност свих, да у складу са Законом, чувају и унапређују животну средину. Здравље и животна средина су ојачани бројним стратегијама Владе, међународним споразумима и Хиљадугодишњим циљевима развоја.

Република Србија је уложила значајан напор да испуни еколошке захтеве у складу са правним тековинама ЕУ. Усвојен је сет законских оквира за животну средину којим се захтеви релевантних директива ЕУ преносе у национално законодавство. Ипак, потребно је усвојити низ закона и подзаконских аката како би се хоризонтално законодавство ускладило са директивама ЕУ.

Друштвени стандарди које је поставила Међународна банка за обнову и развој (IBRD) су у многим аспектима у складу са правним оквиром Србије. Међутим, неки социјални стандарди IBRD-а превазилазе или допуњују српске законе и прописе, посебно у погледу ангажовања заинтересованих страна и механизма за подношење притужби, и у извесној

мери пресељења. Законодавство о животној средини у Републици Србији састоји се од многих закона и прописа. Тренутно је већина њих усклађена са законодавством ЕУ.

Животна средина и природа:

- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС” бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 – др. закон, 72/2009 – др. закон, 43/2011 – решење КЗ, 14/2016, 76/2018, 95/2018 – др. закон и 95/2018 – др. Закон, 94/2024 – др. Закон);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС” бр. 94/2024);
- Закон о хемикалијама („Службени гласник РС. 36/2009, 88/2010, 92/2011, 93/2012 и 25/2015),
- Закон о климатским променама („Службени гласник РС”, бр. 26/2021)
- Закон о коришћењу обновљивих извора енергије („Службени гласник РС“, бр. 40/2021)

Остали делови закона који регулишу процес Студије о процени утицаја на животну средину су следећи:

- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10).
- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 114/08).
- Правилник о садржини захтева за неопходност процене утицаја и о садржини захтева за прецизирање обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 69/05).
- Правилник о садржини Студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 69/05).
- Закон о потврђивању конвенције о објављивању информација, укључивању јавности у процес одлучивања и правној заштити у области животне средине („Службени гласник РС”, бр. 69/05).
- Правилник о садржини, изгледу и начину вођења јавне књиге о спроведеним поступцима и донетим одлукама о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 69/05).
- Правилник о поступку јавног увида, представљања и јавне расправе о Студији ПУС („Службени гласник РС”, бр. 69/05).
- Правилник о раду Техничке комисије за Студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 69/05).

Заштита вода, отпадне воде и квалитет вода

- Закон о водама („Службени гласник РС“ бр. 30/10, 93/12, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 – др. закон)

Додатни прописи који се примењују укључују:

- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у водама и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, бр. 67/2011, 48/2012 и 1/2016).
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у површинским и подземним водама и седиментима и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, бр. 50/2012).
- Уредба о категоризацији водотока („Службени гласник РС”, бр. 5/68).
- Уредба о утврђивању Програма управљања водама у 2021. години („Службени гласник РС”, бр. 11/2021, 48/2021 и 112/2021).
- Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и начинима њихове провере („Службени гласник РС”, бр. 23/94).
- Правилник о начину и условима мерења количина и испитивања квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС”, бр. 33/2016).

Заштита земљишта

- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС”, бр. 112/2015).
- Закон о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018-др. закон),
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС”, бр. 62/2006, 65/2008-др. закон, 41/2009, 112/2015, 80/2017 и 95/2018- др. закон),
- Закон о уређењу простора и грађењу („Службени гласник РС”, бр. 72/2009, 81/2009 (исправка), 64/2010, 24/2011, 121/2012, 42/2013, 50/2013, 98 /2013, 132/2014 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – др. закон, 9/2020 и 52/2021).

Додатни прописи су:

- Уредба о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС”, бр. 30/2018 и 64/2019).
- Правилник о списку активности које могу бити узрок загађивања и деградације земљишта, поступку, садржају података, роковима и другим захтевима за праћење земљишта („Службени гласник РС”, бр. 102/2020).
- Уредба о систематском праћењу стања и квалитета земљишта („Службени гласник РС”, бр. 88/2020).
- Уредба о условима које правно лице мора да испуњава за обављање послова мониторинга земљишта, као и документацији која се подноси уз захтев за добијање овлашћења за вршење мониторинга земљишта („Службени гласник РС”, бр. 58/2019).

Заштита ваздуха

- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 10/2013, 26/2021)

Здравље и безбедност на раду и заједници:

- Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС” бр. 35/2023,)

Систем безбедности и здравља на раду такође је подржан:

- Закон о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – одлука САД, 113/2017 и 95/2018 – веродостојна тумачење),
- Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС“, број 25/2019),
- Закон о здравственом осигурању („Службени гласник РС“, бр.25/2019 и 92/2023),
- Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003, 64/2004 - одлука УСРС, 84/2004 - други закони, 85/2005, 101/2005 - други закони, 63/ 2006 - одлука УСРС, 5/ 2009, 107/2009, 101/2010, 93/2012, 62/2013, 108/2013, 75/2014, 142/2014, 73/2018, 46/2019 - Одлука САД, 86/2019, 62/2021, 2021, 20/20, 2021. и 76/2023),
- Закон о општој безбедности производа („Службени гласник РС“, бр. 41/2009 и 77/2019) и многи други закони, технички прописи и стандарди за остваривање безбедних и здравих услова рада.

Додатни закони:

- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС“, бр. 111/09, 20/2015, 87/2018 и 87/2018- др. закон).
- Закон о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Службени гласник СР Србије“, бр. 44/77, 45/85, 18/89 и „Службени гласник РС“, бр. 53/93, 67). /93, 48/94, 101/2005- други закон и 54/2015- други закон).
- Правилник о заштити на раду на грађевинским радовима („Службени гласник РС“, бр. 53/97 и 14/09 – др. закон).
- Правилник о обиму Елабората уређења градилишта („Службени гласник РС“, бр. 31/92, 121/2012 и 102/2015).
- Закон о јавним путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/2018 и 95/2018 – др. закон).
- Закон о јавном здравству („Службени гласник РС“, бр. 25/2019).

Извођење радова и просторно планирање

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/2009, 81/2009 - исправка, 64/2010 - одлука КЗ, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука КЗ, КЗ, 50/2013 - одлука КЗ, 98/2013 - одлука КЗ КЗ, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - други акт и 9/2020, 52/2021 и 62/2023);

Запошљавање и родна равноправност

- Заком о раду (LL) (“Службени гласник РС“ бр.. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017-одлука УС ,113/2017 и 95/2018 –аутентично тумачење);
- Закон о родној равноправности („Сл.Гласник РС“ бр. 52/2021)

Управљање отпадом:

- Закон о управљању отпадом (Сл.Гласник РС“ бр. 109/2025)
- План управљања отпадом ИЖС (јуни 2023);

У наставку се наводе додатни прописи у управљању отпадом:

- Уредба о одлагању отпада на депоније (“Сл.Гласник РС“ бр. 92/2010).
- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада (“Сл.Гласник РС“ бр. 56/2010, 93/2019 39/2021 и 65/2024).
- Правилник о управљању отпадним гумама („Сл.Гласник РС“ бр. . 104/09 и 81/2010).
- Правилник о управљању отпадним батеријама и акумулаторима (Сл.Гласник РС“ бр. 86/2010).
- Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Службени гласник РС“, бр. 92/2010 и 77/2021).
- Правилник о управљању отпадним уљима (Сл. гласник РС, бр. 71/2010).
- Правилник о списку електричне и електронске опреме, мерама забране и ограничења употребе електричне и електронске опреме која садржи опасне материје и управљању електричном и електронском опремом („Службени гласник РС“, бр. 99/2010).
- Правилник о обрасцу документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање („Службени гласник РС, бр. 17/2017).
- Правилник о обрасцу акта о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Службени гласник РС“, бр. 114/2013).
- Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање („Службени гласник РС“, бр. 7/2020 и 79/2021).
- Правилник о условима и начину прикупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за производњу енергије („Службени гласник РС“, бр. 98/2010).
- Закон о амбалажи и управљању амбалажним отпадом („Службени гласник РС“, бр. 36/2009 и 95/2018- др. закон).

Културно наслеђе:

- Закон о културним добрима (Службени гласник РС“ бр. 71/94, 52/2011 - др. закони, 99/ 2011 - др. закон, 6/2020 - др. закон, 35/2021 - др. закон, 129/2021 - др. закон, 76/ 2023 - др.);

Ангажовање заинтересованих страна:

- Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја (Сл.Гласник РС“ бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10);
- Закон о планирању и изградњи (Службени гласник РС, бр. 72/2009, 132/2014 и каснији измене) Овај закон захтева јавне расправе и консултације са заинтересованим странама као део процеса просторног и урбанистичког планирања. Такође укључује одредбе о обавештавању погођених лица и шире јавности о пројектима који могу утицати на њих;

- Закон о државној управи (Службени гласник РС, бр. 79/2005, 101/2007 и измене) Овај закон наглашава транспарентност и учешће грађана у административним процесима;

Запошљавање:

- Закон о раду (Службени гласник РС бр. 24/2005 и накнадне измене): Овај закон регулише радне односе, обезбеђивање фер радне праксе, безбедност и здравље на раду и спречавање дечјег и присилног рада;
- Закон о безбедности и здрављу на раду (Службени гласник РС, бр. 101/2005, 91/2015 и 113/2017) Покрива безбедносне стандарде на радним местима, укључујући и за извођаче радова и раднике на пројектима, и индиректно доприноси широј безбедности заједнице минимизирањем несрећа на раду које би могле утицати на оближње заједнице.

Безбедност заједнице

- Закон о планирању и изградњи (Службени гласник РС, бр. 72/2009, 132/2014, 145/2014 и други) Регулише безбедност градилишта, урбанистичко планирање и лоцирање инфраструктуре како би се осигурало да се ризици за јавност минимизирају током реализације пројекта (нпр. транспортни коридори, модернизација железнице);
- Закон о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, бр. 111/2009 и 92/2011) Пружа правни основ за механизме превенције ризика, приправности и реаговања у случају индустријских удеса или природних катастрофа – релевантних за велике инфраструктурне пројекте.

Остало:

- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32/2013 - одлука УС, 55/2014, 96/2015 - закон, 9/2016 - одлука САД, 24/2018, 41/2018, 41/2018 – остало закон, 87/2018, 23/2019, 128/2020 – др. закон и 76/2023);
- Закон о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 76/2023);
- Закон о безбедности у железничком саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 41/2018);
- Железнички правилник за саобраћај број 227;
- Приручник за примену мера сигурности од електричне струје на контактної мрежи монофазног система 25kV 50Hz Југословенских железница бр.227а;

1.4.2 ESF циљеви и захтеви

Еколошки и Социјални Стандарди Светске Банке садржани подржано од стране *WB ESHG* <https://www.ifc.org/en/insights-reports/2000/general-environmental-health-and-safety-guidelines> и *GIIP* (применљива добра пракса *WB* напомене, применљиве директиве ЕУ и други захтеви прописа, нпр. *BREFs*, *REACH* директива) такође обавезни према *ESF*-у,

примењују се паралелно са националним политикама где, по правилу, преовладава строжа.

1.4.2.1 Преглед Смерницеа Светске банке за животну средину, здравље и безбедност (EHS)

Смернице за управљање EHS утицајима током имплементације Пројекта, обезбеђене су Општим Упутством WB EHS, који је доступан на:

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/157871484635724258/pdf/112110-WP-Final-General-EHS-Guidelines.pdf>.

Смернице Светске Банке о Животној Средини, Здрављу и Безбедности применљиве на Пројекат:

Животна средина:

- 1.1 Загађење ватдуха и квалитет ваздуха унутрашњег простора.
- 1.2 Очување енергије.
- 1.3 Квалитет отпадних вода и вода.
- 1.4 Управљање отпадом.
- 1.5 Бука.

Здравље и безбедност на раду:

- 2.1 Опште мере у току пројектовања и редовног рада Пројекта .
- 2.2 Комуникација и обука.
- 2.3 Физичке опасности.
- 2.4 Хемијске опасности.
- 2.7 Лична заштитна опрема.
- 2.9 Мониторинг

Здравље и безбедност заједнице:

- 3.1 Квалитет воде и доступност.
- 3.2 Конструктивна сигурност Пројекта.
- 3.3 Заштита од пожара.
- 3.4 Саобраћајна сигурност
- 3.5 Спремност и реаговање у ванредним ситуацијама

Изградња и уклањање:

- 4.1 Животна средина
- 4.2 Здравље и безбедност на раду
- 4.3 Здравље и безбедност заједнице

1.4.2.2 Преглед Еколошких и социјалних стандарда Светске Банке

Светска банка је развила еколошки и социјални оквир (*ESF*) који потврђује посвећеност Светске банке одрживом развоју кроз примену Политике Банке (дефинисане у *ESF*) и скупа еколошких и друштвених стандарда (*ESS*) који су осмишљени да подрже пројекте Зајмопримце, са циљем окончања екстремног сиромаштва и промовисања заједничког развоја.

Постоји 10 *ES*-ова. Сваки од *ESS* поставља неколико циљева. Циљеви описују резултате које сваки од *ESS* треба да постигне.

За овај пројекат су релевантни следећи ESS:

- ESS 1 Процена и управљање еколошким и друштвеним ризицима и утицајима

Он утврђује одговорности Зајмопримца за процену, управљање и праћење еколошких и друштвених ризика и утицаја повезаних са сваком фазом Пројекта како би се постигли еколошки и друштвени резултати у складу са ESS-овима.

- ESS 2 Запошљавање и услови рада

Циљеви овог стандарда су: промовисање безбедности и здравља на раду; правичан третман, недискриминација и једнаке могућности ангажованих радника; заштита здравља и безбедности радника, укључујући угрожене раднике као што су жене, особе са инвалидитетом, деца (радног узраста) и радници мигранти, радници по уговору, радници у заједници и радници основне набавке, према потреби; да спречи употребу свих облика принудног рада и дечијег рада; да подрже принципе слободе удруживања и колективног преговарања ангажованих радника у складу са националним правом; да се радницима на пројекту обезбеде доступна средства за изражавање забринутости на радном месту.

- ESS 3 ефикасност ресурса и превенција и управљање загађењем

Циљеви овог стандарда су промовисање одрживог коришћења ресурса, укључујући енергију, воду и сировине; да се избегну или минимизирају штетни утицаји на здравље људи и животну средину избегавањем или минимизирањем загађења од пројектних активности; да се избегну или минимизирају емисије краткотрајних и дуготрајних климатских загађивача повезаних са пројектом; да се избегне или минимизира стварање опасног и неопасног отпада; да се употребом пестицида управљања на одрживи начин.

- ECC4 Здравље и безбедност заједнице

Циљеви овог стандарда су: да предвиди и избегну негативни утицаји на здравље и безбедност заједница погођених пројектом током животног циклуса пројекта у току редовног рада пројекта као и у случају акцидента; да промовише квалитет и безбедност, као и разматрања у вези са климатским променама, у пројектовању и изградњи инфраструктуре, како би се избегла или минимизирала изложеност заједнице ризицима у саобраћају и безбедности на путевима, болестима и опасним материјама, да би се успоставила ефикасна мере за решавање ванредних догађаја; да се употребом пестицида управљања на одрживи начин; да се осигура заштита особља и имовине на начин да се избегну или минимизирају ризици на заједницу која је изложена утицају пројекта.

- ESS10 Ангажовање заинтересованих страна и обелодањивање информација

Циљеви овог стандарда су успостављање систематског приступа ангажовању заинтересованих страна који ће помоћи Зајмопримцима да идентификују заинтересоване стране, изграде и одрже конструктиван однос са њима, посебно са странама које су погођене пројектом; да процени ниво интересовања и подршке заинтересованих страна за пројекат и да омогући разматрање ставова заинтересованих страна током реализације пројекта и еколошким и друштвеним перформансама итд.

ESS сет који се односи на Зајмопримца и пројекте представља сет обавезних смерница и упутстава са главним циљем да подстакне ефикасно и ефективно препознавање и

ублажавање потенцијално штетних утицаја на животну средину и друштво који се могу јавити у току развоја пројекта, уз одговарајуће ангажовање заинтересованих страна и одрживи менаџмент.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре припремило је Оквир управљања заштитом животне средине и друштва (*ESMF*) за фазу I Пројекта модернизације железничког сектора у Србији. *ESMF* је еколошки и друштвени инструмент који треба користити током пројектовања, имплементације и праћења активности Пројекта којим ће се осигурати да се предложени пројекат имплементира у складу са оперативним смерницама Светске банке, укључујући Смернице Светске банке за животну средину, здравље и безбедност (*EHS*G), и сличним смерницама надлежних националних организација; еколошким стандардима Светске банке (*ESS*), националним законодавством које се односи на заштиту животне средине и социјална питања.

1.5 Кључни утицаји на животну средину и друштво

Како пројекат подразумева активности пре, током и после изградње, утицаји се могу поделити у 2 основне групе, које су детаљно разрађене у поглављу 6. Међутим, постоје:

Привремени утицаји на животну средину трају само док трају грађевински радови на изградњи објекта. Они су последица присуства људи, грађевинских машина, примене различитих технологија и организације посла.

Дугорочни утицаји, јављају се у фази редовног рада објекта на Железничкој станици „Београд Центар“.

Главни утицаји су:

Бука и вибрације, утицај на становништво, утицај на ваздух, земљиште, подземне и површинске воде (који је минималан, осим у случају загађења услед акцидента), утицај на вегетацију и фауну, као и на микроклиму.

Све планиране активности ће се спроводити у подручју станице, тако да се не очекује физичко или економско расељавање.

2 ОПИС ПРОЈЕКТА

2.1 Претходне информације

Активности у вези са *ES* представљене у овом документа део су активности представљених у интегралној *Студији о процени утицаја (EIA)* под називом пројекат проширења железничке станице Београд-Центар са приступним саобраћајницама број: 353-02-01745/2016-16 од 15.12.2016. а коју је одобрило Министарство заштите животне средине. Оба саобраћајнице Приступна саобраћајница Б и Приступна саобраћајница Ц (означени на слици испод), били су део националне Процене утицаја на животну средину (*EIA*), па је важећа и за пројекат *SRSМ* (који је мањег обима и део је који је садржан у *EIA*). До сада су изведени радови на саобраћајници Ц, као и на повезивању саобраћајнице Б са постојећом Улицом Војводе Путника.

У оквиру *SRSМ* пројекта изградиће се проширења, тј. саобраћајница са тротоарима према доњем станичном тргу. На слици доле приказан је просторни положај саобраћајница ка доњем станичном тргу.

Слика 4. Просторни положај саобраћајница ка доњем станичном тргу

У делу националне *EIA* који се односи на намену објекта, наведено је да Пројекат обухвата технички и пословни простор за потребе железнице на котама: 85, 90, 93,60 и 98,15, што је предмет ове процене. С обзиром на то да су у претходном периоду завршени радови на доњем строју, укључујући колосеке 1 и 2, овај пројекат се односи само на постављање горњег строја.

Важење националне *EIA* потврђено је у више наврата: 2017. године због промене броја катастарске парцеле; Одлука да израда *EIA* није потребна због изградње паркинга 2022. године; и коначно, 2023. године Министарство сматра да није потребно ажурирати *EIA* због промена у архитектонском решењу станичне зграде. У оквиру пројектне документације, предвиђена је и санација уочених површинских оштећења на 4 стуба (S3/XI, S3/XII, S3'/XI I S3'/XII) и кратким елементима. Пројектант са конструктивном лиценцом је прегледао елементе где је примећено локално отпадање дела заштитног

слоја бетона. Прорачуни су показали да је усвојена арматура знатно већа него што је потребно. Такође, извршена је детаљна провера спојева старих и нових елемената. .

Отпорност на климатске промене и природне катастрофе није обрађена у *EIA*, па је укључена у овај *ESMP*.

Процена друштвеног утицаја (*SIA*), као додатак *EIA* је завршена и одобрена од стране Банке.

За ову завршну фазу, у табели испод су наведени најновији документи и дозволе које су предмет Пројекта.

Табела 1: Листа најновијих докумената и дозвола у вези са Пројектом

Документ	Надлежни орган	Статус	Година	Додатне информације/примедбе
Локацијски услови	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	завршено	2023	Завод за заштиту споменика културе града Београда (културно наслеђе Београд) Републички завод за заштиту споменика културе (културно наслеђе Република Србија) Завод за заштиту природе Србије (Заштита животне средине Република Србија) Телеком (Телекомуникације) СЕТИН (Телекомуникације) СБВ (Телекомуникације) ЈКП „Београдски водовод и канализација“ ЈКП „Београдске електране“ ЈКП „Јавно осветљење“ ЈКП „Зеленило Београд“ ЈКП „Градска чистоћа“ Секретаријат за јавни превоз ЈКП „Београдски метро и воз“ Секретаријат за саобраћај ЈП „Србија гас“ Беогаз д.о.о. „Електромрежа Србије“ а.д. Министарство одбране ЈП „Путеви Србије“ ЈВП „Србијаводе“

				Републичка дирекција за воде МУП, Сектор за ванредне ситуације, противпожарна заштита „Електродистрибуција Србије“ д.о.о.
Елаборат заштите од пожара	МУП, Сектор за ванредне ситуације, противпожарна заштита	завршена		МУП, Сектор за ванредне ситуације, противпожарна заштита
Извештај РРК о прихватању Студије оправданости са Идејним пројектом	Републичка ревизиона комисија	завршено	2023	
Пројекат за грађевинску дозволу	Саобраћајни институт ЦИП	завршен	2024	
Техничка контрола пројекта за грађевинску дозволу	Project Biro Utiber” doo VS INFRA DESIGN D.O.O.	завршено	2024	
Употребна дозвола за део станичне зграде изнад коте 105,5	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	завршено	2025	Употребна дозвола добијена 25.фебруара 2025.
Грађевинска дозвола за СРСМ обухват	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	У току	2026	Добијање грађевинске дозволе је обавезно пре потписивања Уговора о извођењу радова
ЕИА-ПОВЕЗАНЕ АКТИВНОСТИ				
Студија о процени утицаја на животну средину пројекта доградње железничке станице Београд Центар са приступним саобраћајницама	Саобраћајни институт ЦИП, Министарство заштите животне средине	завршено	2016	
Решење	Министарство заштите животне средине	завршено	2022	Није потребна израда Студије због изградње паркинга

Мишљење	Министарство заштите животне средине	завршено	2023	Није потребно ажурирање Студије због измена у архитектонском решењу станичне зграде
---------	--	----------	------	--

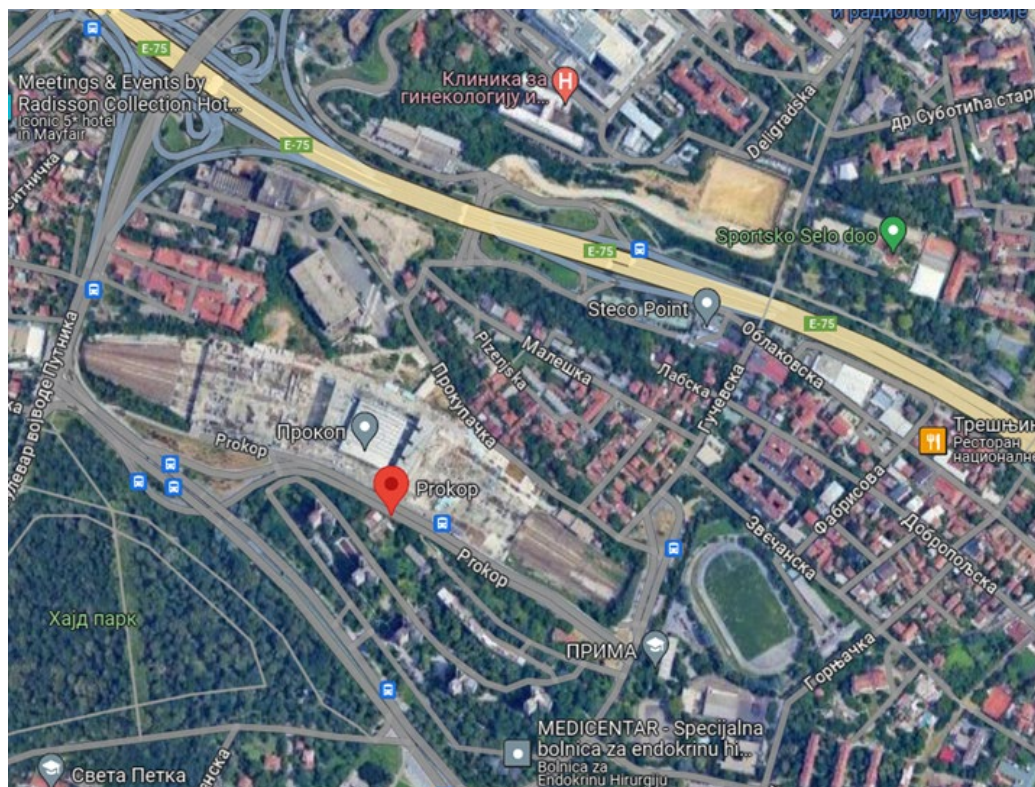
2.2 Локација и грађевинска парцела

Локација железничке станице Београд Центар има статус градског грађевинског земљишта дефинисано као саобраћајна површина, кроз више просторних докумената: План генералне регулације грађевинског подручја јединица локалне самоуправе - град Београд целине I-XIX („Службени лист града Београда“, бр.20/16, 97/16, 69/17, 97/17 и 27/22), План генералне регулације шинских система у Београду са елементима детаљне разраде за I фазу прве линије метроа Београд ("Службени лист града Београда", бр.102/21), Детаљни урбанистички план Београдског железничког чвора ("Службени лист града Београда", бр. 13/72, 22/76, 8/77) и Урбанистички пројекат за изградњу објеката железничке станице Београд Центар, паркинга и пратећих пословно-комерцијалних објеката у оквиру комплекса железничке станице Београд Центар, КО Савски венац (потврда Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре број 350-01-02005/2020-11 од 02.03.2021. године).

Железничка станица Београд Центар налази се на београдској општини Савски венац, непосредно уз Булевар Франше д'Епера, Булевар кнеза Александра Карађорђевића и Булевар војводе Путника у подножју Топчидерског брда. У близини станице налазе се значајни објекти који привлаче бројне кориснике: Клинички центар, фудбалски стадиони Партизана и Црвене звезде, Комплекс „Рудо“, Спомен музеј „25. мај“. На посматраном подручју (удаљеност до 350м) налази се напуштена пивара Београдске индустрије пива „БИП“ (у стечају), „Хајд парк“, насеље Малешко брдо, са педесетак кућа. Насупрот овог насеља, са друге стране железничке станице, налази се насеље Стјепан Филиповић, стамбени комплекс од 4 солитера.

Катастарске парцеле: 2462/1, 2463/1, 2757/1, 2855/1, 2855/107, 2855/110, 2855/111, 2855/117, 3284/23, 3284/245, 3284/245, 2855/110 , 3286/3, 3286/4, 3291/1, 10692/2, 10692/3, 10692/6, све на катастарској општини Савски венац, Општина Савски Венац.

Све наведене парцеле су јавно земљиште, у власништву РС, на којем су ИЖС или Град Београд регистровани као носиоци права.

Слика 5. Локација железничке станице Београд Центар

2.3 Технички опис планираних радова и кључни радови у оквиру пројекта

У претходној фази у складу са споразумом о стратешком партнерству, изграђен је део станичне зграде изнад коте 105,5, који функционише као самостална целина и има употребну дозволу од фебруара 2025. године.

. Активности на изградњи објекта испод коте 105,5, опремање ентеријера као и завршетак радова на колосецима I и II, финансирају се из кредита Светске банке и Француске развојне агенције (овај подпројекат). Ова фаза укључује завршетак радова на станичном комплексу од 10.000 m² испод плоче, за путничке услуге и смештај особља, уз напомену да су сви груби грађевински радови завршени током претходних фаза изградње станице Београд Центар.

Станица испод коте 105,5 има шест карактеристичних висинских нивоа у односу на апсолутну надморску висину:

- Ниво 85: Приступ са аутопута
- Ниво 90: Канцеларије и просторије особља
- Ниво 93: Подвожњаци
- Ниво 98: Платформе
- Ниво 100: Вестибил (продаја карата, тоалети за путнике) – није предмет пројекта
- Ниво 102: Техничке просторије.

Предвиђене су следеће активности:

Унутрашњи радови

Бројне унутрашње просторије станице су предмет пројекта, са радовима који укључују подне облоге, постављање плочица, облагање плафона и уређење техничких, службених и канцеларијских просторија за запослене, као и санитарних и других објеката. Ово такође укључује постављање преградних зидова и других префабрикованих система. Поред тога, радови на усмеравању путника укључују обележавање транспарентних баријера визуелним индикаторима, покривање, опремање и означавање степеница.

Постављање фасаде

Пројекат обухвата изградњу фасаде зграде, структуриране као стаклена фасада са алуминијумским оквиром, са челичном фасадном подконструкцијом, као и дела унутрашње фасаде ка перонима и ходницима – коришћењем двоструких стаклених пакета. Фасада такође укључује композитне камене панеле постављене на металну подконструкцију и фасадну облогу од синтетичког камена, постављену преко Q мреже и причвршћену за конструкцију.

Постављање колосека и електрификација

Постављање колосека бр. 1 и бр. 2, и извлачњака бр. 11, као и њихово повезивање са постојећим колосецима, заокружиће планирани рад станице. Пројектовано решење за изградњу колосека обухвата изградњу горњег строка без туцаника на већ изведеној армираној плочи, дужине 417 m (колосек бр. 1) и 420m (колосек бр. 2). Систем електрификације у станици Београд Центар користи једнофазни систем од 25kV, 50Hz, а новопроектиовани надземни контактни водови за колосеке 1 и 2 и извлачњак бр.11, пратиће решења примењена на осталим електрификованим колосецима у станици.

Унутрашња хоризонтална и вертикална комуникација

Планирана је инсталација опреме за унутрашњу хоризонталну и вертикалну комуникацију, укључујући неколико лифтова, косих тракаа и покретних степеница, обрађених у машинском делу пројекта. Радови обухватају испоруку и инсталацију опреме и све радове на електричним и другим инсталацијама везаним за пуну функционалност инсталиране опреме.

Озелењавање и успољашње уређење

Пројекат ће обухватити озелењавање и валоризацију постојеће вегетације. Пројекат ће бити усклађен са саобраћајним и архитектонским решењима доњег станичног трга.

Опрема и намештај

У оквиру спољажњег уређења предвиђена је уградња клупи, канти за смеће на пешачким стајалиштима. Простор за бицикле биће обезбеђен дуж коловоза након завршетка бициклическе стазе. Контејнерски објекти за скретничаре биће на перону и састоји се од две јединице са надстрешницом и пратећим електричним инсталацијама.

Пешачке површине, стазе и степенице

За пешачке површине, стазе и степенице, испред улаза у зграду станице на коти 85,00 биће формиран трг, који ће имати функцију кружног тока за ватрогасна возила. Возила за

хитне случајеве и снабдевање ће приступати овом подручју преко привременог пута. Трг ће бити озелењен ниским и средње високим растињем које ће заклањати поглед према техничким просторијама и паркинг простору.

Опрема за информисање и усмеравање кретања путника

Опрема за информисање и усмеравање кретања путника (инфо опрема), ће бити инсталирана на доњем станичном тргу, станичној згради испод коте 105,5, комплетном првом перону, припадајућим деловима перона и колосека, у зони нових вертикалних комуникација.

2.3.1 Снабдевање водом

Предмет Пројекта су нове водоводне, санитарне и противпожарне инсталације (спољна унутрашња и унутрашња хидрантска мрежа) и фекалне канализације испод коте 105 станичне зграде.

Станична зграда испод коте 105 ће се снабдевати санитарном и противпожарном водом преко заједничког прикључка, у складу са постојећим условима на терену, пројектним захтевима и условима ЈКП Београдски водовод и канализација. Прикључак је планиран на реконструисану водоводну мрежу Ø 200 у Прокупачкој улици која припада I висинској зони. С обзиром да је напајање станичне зграде на коти 105 обезбеђено са уличне водоводне мреже са горње стране улице, снабдевање објекта на (који је већ у употреби) и испод коте 105 је раздвојено и потпуно је самостално за сваки од њих.

Потребна количина воде за гашење пожара обезбеђује се из реконструисане градске мреже уз уградњу појачивача притиска.

Мрежа спољашњих и унутрашњих зидних хидранта је пројектована као прстен.

Снабдевање топлом водом се обезбеђује централном припремом преко одговарајућих бојлера који се налазе у машинским просторијама на коти 85. Зграда је опремљена противпожарним алармима. Пројектована стабилна противпожарна инсталација са NovesTM1230 као средством за гашење је у режиму аутоматског електричног активирањем у складу са Елаборатом заштите од пожара. Објекат је опремљен противпожарним дојавама и прскалицама у складу са Елаборатом заштите од пожара који је урађен у складу са условима Министарства унутрашњих послова, Сектора за ванредне ситуације.

За одвођење фекалних и санитарних отпадних вода предвиђена је фекална канализација која се испушта у постојећу канализациону мрежу а затим у градски колектор

Повезивање нове унутрашње водоводне мреже на постојећу водоводну мрежу је у оквиру пројекта SRSМ. Повезивање ће бити извршено у складу са важећим прописима и упутствима надзорног органа и представника Јавног комуналног предузећа „Београдски водовод и канализација“.

Захтев за прикључење је посебан административни поступак у односу на употребну дозволу. Захтев ће поднети ИЖС, након завршетка свих грађевинских радова, а пре подношења захтева за употребну дозволу. Испуњеност захтева провериће Јавно комунално предузеће „Београдски водовод и канализација“ и надлежне службе

Геодетског завода. Решење о прикључењу доноси Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

2.3.2 Канализациони систем

Повезивање гаража, паркинга, унутрашњих саобраћајница и других објеката и површина на које се испуштају воду са садржајем уља, масти, бензина и сл., врши се преко таложника и сепаратора (сепаратора) масти и уља. За објекте који имају дренажу око објекта, дренажне воде се након проласка кроз таложник уводе у унутрашњу атмосферску канализацију. Такође је предвиђена и расхладна јама за отпадне воде из термо подстанице. Квалитет отпадних вода које се испуштају у градску канализацију мора бити у складу са Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима њиховог достизања, за класу III Комуналне отпадне воде.

Све процедуре за повезивање на постојеће канализационе системе су идентичне као и за прикључење на градску водоводну мрежу.

2.3.3 Електро инсталације

Електро инсталације овог пројекта обухватају прикључење објеката на електроенергетску мрежу према условима ЈП Београдска електродистрибуција; изградњу трафостанице са сувим трансформатором; резервни извор напајања за све потребне потрошаче; постављање спољне расвете и опреме доњег станичног трга (дизел генератор); уградња заштите од струјног удара и део громобранске инсталације која није изведена у претходним фазама.

Уграђена опрема мора бити израђена од материјала који спречавају ширење пламена и развој дима и токсичних гасова.

Хлађење објекта је електричном енергијом, док ће грејање бити обезбеђено прикључењем на градски даљински топловод.

Припрема санитарне топле воде се врши преко централног бојлера, са резервним електричним напајањем у случају потребе.

У оквиру техничког блока зграде на коти 85,0 планирана је нова трафо станица са два сува трансформатора, снаге 1250 kVA.

За напајање приоритетних потрошача постоји резервни извор напајања као дизел електрични генератор снаге 825 kVA. За напајање опреме која захтева непрекидно напајање (рачунарске станице, серверска соба, ормарићи за аутоматизацију) уграђују се уређаји који имају аутономију у напајању. Аутономију обезбеђују батерије, у трајању од око 10 минута, док се не успостави рад дизел агрегата.

За напајање сигурносних система који морају да функционишу у условима пожара предвиђени су специјални каблови који одржавају интегритет и функционалност у условима пожара најмање 90 минута и морају бити сертификовани.

За осветљење просторија у згради предвиђене су ЛЕД лампе. Евакуационо осветљење има сопствени извор напајања са аутономијом напајања од 3 сата.

Електроинсталације и осветљење делова првог и другог перона планирају се према претходно изведеним радовима. Напајање се врши преко разводних ормана који се налазе у техничким просторијама на коти 98,0. Осветљење се дели на опште, помоћно, антипанично и евакуационо. За опште и помоћно осветљење предвиђена су иста светлећа тела (сијалице), које се напајају из различитих извора. Генерално, расвета се напаја из дистрибутивне мреже, а у случају нестанка струје аутоматски се пребацује на резервни извор напајања - дизел електро агрегат.

Антипаник осветљење је постигнуто лампама са ознаком РЗ са сопственим извором напајања од 3сата аутономије. Предвиђено је постављање изједначавања потенцијала, повезивање свих метала масе, конструкције, телекомуникационе и друге опреме на уземљење. Предвиђено је напајање термомеханичких потрошача у машинским просторијама.

Сви вентилациони системи се искључују сигналом противпожарне централе. У случају пожара климатизација у згради и сви ватроотпорни клапне на вентилационим каналима морају бити затворени.

За испуњавање свих захтева у функција надзора, управљања, мерења и регулације предвиђен је систем надзорне контроле који се састоји од следећих функционалних јединица:

- Примарна опрема на терену – сензори, предајници и извршни органи у постројењу, неопходна за пружање информација о тренутном стању објекта.
- Ормани аутоматизације у постројењу са микропроцесорским контролерима (трафостаницама) - контролори задужени за обављање локалних функција управљања и комуникације са радном станицом оператера.
- Елементи за локално управљање и регулацију.
- Оператерска радна станица – контролни центар са апликативним софтвером
- Каблови и кабловски прибор за међусобно повезивање и комуникацију свих елемената система надзора и управљања.
- Пројектовање централног система за надзор и управљање (ЦСНУ) обухвата надзорно-управљачке и мерно-регулационе функције за следеће техничко технолошке системе и јединице у објекту:
 - разводни ормани;
 - клима уређај;
 - вентилација;
 - грејање и хлађење;
 - припрема санитарне топле воде;
 - трансформатори;
 - дизел генератор;
 - УПС-ови (уређаји за непрекидно снабдевање);
 - осветљење јавних површина објекта;
 - спољно осветљење;
 - покретне степенице;
 - уклањање дима;
 - покретне траке;
 - лифтови;

Заштита од струјног удара

За заштиту од струјног удара индиректним контактом, обезбеђен је систем напајања са аутоматским искључењем струје у случају квара. За заштиту од струјног удара директним контактом предвиђени је заштитна изолација (изоловани проводници и каблови) и уградња електричне опреме у затворена инсталациона кућишта.

2.3.4 HVAC инсталације (грејање, хлађење и вентилација)

Објекат ће бити повезан на даљински систем грејања ЈКП Београдске електране преко две примарне топлотне подстанице које се налазе на коти 85,0 (које као гориво користе гас и мазут). Енергент за хлађење су расхладни уређаји топлотне пумпе ваздух вода. Могуће је прикључење уграђене инсталација на топлотне пумпе вода-вода када се за то стекну услови.

Ваздушни расхладни уређаји топлотне пумпе инсталирани на котама 85,0 и 90,0 намењени су за припрему хладне воде. Усвојена су два расхладна агрегата капацитета 235 и 250 kW.

Вентилација и климатизација

У примарној и секундарној трафостаници постављено је 11 клима комора, вентилација и климатизација. Вентилационе коморе раде са 100% свежим ваздухом, а коморе за климатизацију са циркулишућим ваздухом. Приликом обрачуна количине свежег ваздуха узета је у обзир препоручена количина ваздуха по особи (за просторије у којима људи стално бораве $25\text{m}^3/\text{h}$, а за степеништа, ходнике $14\text{m}^3/\text{h}$) и емисије штетних материја које потичу из самог објекта.

За вентилацију, грејање и хлађење службених просторија (благајне, канцеларије и сл.), локала и радионица предвиђена је уградња каналских и касетних вентилатор конвектора који раде на свеж ваздух. На овај начин је могуће индивидуално подешавати температуру у просторијама, у складу са боравком у њима.

Подно грејање

За вентилацију, грејање и хлађење службених просторија (касне, канцеларије и сл.), локала и радионица предвиђена је уградња каналских и касетних вентилатор конвектора који раде на свеж ваздух. На овај начин је могуће индивидуално подешавати температуру у просторијама, у складу са боравком у њима.

У предворју на коти 85,0 као и у санитарним просторијама, где је то могуће, обезбеђено је подно грејање за покривање преносних губитака.

Хлађење сервер сале

У складу са топлотним оптерећењем потпуно опремљене сервер сале од 65 kW, као расхладни медиј је изабран индиректни систем хлађења са мешавином воде 70% и гликола 30%, који се због ефикасне уштеде енергије назива интелигентно слободно хлађење. У хали су постављене 4 линијске јединице које одржавају температуру ваздуха на пројектованом нивоу.

Хлађење просторија за телекомуникациону опрему

У просторијама за смештај телекомуникационе опреме обезбеђени су "сингле" сплит системи или ВРФ, односно по два редундантна система у свакој просторији, један радни и један резервни.

Ваздушне завесе

На главним улазним вратима вестибила на коти 85,0, као и на улазима из подходника у објекат на коти 93,60 постављене су топоводне ваздушне завесе које спречавају продирање спољашњег ваздуха у зграду. Укључују се прекидачем на вратима разводног ормана.

Противпожарна вентилација

Противпожарна вентилација вестибила на коти 85,0 је обезбеђена природним системом за одвођење дима. Остале мере заштите од пожара обезбеђују КГН системи (системи који обезбеђују заптивеност ваздушних канала).

На местима где вентилациони канали пролазе кроз противпожарне зидове предвиђене су електричне противпожарне клапне.

На деловима вентилационих канала који пролазе кроз секторе заштите од пожара предвиђен је изолациони материјал са ватроотпорношћу од 120 min.

Опрема за климатизацију и вентилацију се налази у различитим просторијама.

Планирано је искључивање вентилационих система просторија у случају пожара.

Вентилација дизел агрегата и трафостаница

Током рада јединице, ослобађа се топлота, која се мора уклонити из просторије. Вентилација се обезбеђује доводом ваздуха за сагоревање и општу вентилацију. Хлађење се врши струјањем ваздуха око њега. Јединица има уграђене амортизере који спречавају преношење вибрација на темеље зграде. Изгорели гасови се изводе кроз две челичне цеви у спољашњу средину, 2,5m изнад нивоа земље.

Пуштање у рад јединице, заштита мотора и генератора и сигнализација кvara су аутоматски.

Подстаница

Због великог одвођења топлоте из трансформатора у трафостаници, обезбеђена је принудна вентилација/хлађење ових просторија. Топли ваздух из горње зоне просторије се каналским вентилатором увлачи на спољну заштитну решетку изнад улазних врата. Компензација свежим ваздухом се врши кроз решетку у вратима.

Вентилација у случају опасности

Вентилацију просторије која се гаси гасом током пожара обезбеђује мобилни аксијални вентилаторски систем.

Аутоматска регулација и контрола

Основне функције аутоматске регулације и управљања укључују:

1. Циркулационе пумпе;

2. Противпожарне клапне;
3. Филтери за ваздух;
4. Фенови,
5. Грејачи клима уређаја;
6. Фрижидери, клима уређаји;
7. Рекуператори топлоте;
8. Секција за мешање у коморама за климатизацију;
9. FCU (уређај који се састоји од измењивача топлоте и фена);
10. Ваздушне завесе;
11. Чилери за хлађење сервер собе.

2.3.5 Приступне саобраћајнице

Пројекат обухвата приступне саобраћајнице, и тосаобраћајница Б, са тротоаром, паркинг простором, укључујући окретноцу (саобраћајница Б-2), и Саобраћајницу Ц, који је приступни пут ПОставници (ЦКУ) са паркинг простором за запослене.

Саобраћајница Б ће обезбедити саобраћајну везу постојеће улице Војводе Путника са објектом станице.

Оба саобраћајнице Б и Ц су пројектована за двосмерни саобраћај са пешачким стазама за возила хитних служби и службених возила. Означени су као сервисни приступни путеви.

До коначног саобраћајног решења, које је дефинисано ПДР Малешко брдо (није предмет пројекта SRSM), очекивани обим саобраћаја на доњем тргу станице биће знатно мањи у поређењу са горњим, тако да ће првенствено имати функцију сервисних приступних путева. Ово питање ће бити поново размотрено у току извођења пројекта. Међутим, коначно саобраћајно решење не сме бити поново размотрено у току реализације пројекта SRSM.

Сви грађевински радови у вези са саобраћајницама Б и Ц биће изведени унутар станичног подручја.

Слика 6. Графички приказ из пројекта приступних саобраћајница СИ ЦИП, Београд 2023

2.3.6 Паркинг .

Укупан број паркинг места, у складу са пројектним параметрима, за запослене, путнике и пратиоце је 232, али ће у оквиру овог пројекта бити обезбеђена само 34 паркинг места.

Поред саобраћајнице Ц планирано је 29 паркинг места за запослене, а на окретници саобраћајнице Б планирано је 5 паркинг места за путнике.

2.3.7 Приступачност особа са инвалидитетом и смањеном покретљивошћу

Мере и пројектна решења за обезбеђење приступачности лица смањене покретљивости у просторијама намењеним за њихово кретање, боравак и рад утврђују се према Правилнику о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се обезбеђује несметано кретање и приступ за особе са инвалидитетом, деце и старих лица (Сл. гласник РС, 22/2015).

На крајевима перона 1, 2 и 3 на страни Сењака, односно 4, 5 и 6 на страни Дедиња, предвиђене су фиксне косе рампе за слабо покретна лица и превоз утоварене робе механизованим средствима и возилима за одржавање чистоће. Као што је наведено у претходном делу, сви технички и пројектантски елементи су у складу са *TSI* и члановима 6. и 7. правилника о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката.

Предвиђени су путнички теретни електрични лифтови за особе са инвалидитетом, PL5 и PL6, сваки у свом бетонском окну димензија 2400x2900 mm (намењени за превоз робе, путника и корисника комерцијалних садржаја, запослених, инвалида у инвалидским колицима, родитеља са децом као и старих лица) номиналног капацитета 1600 kg. Хидраулична платформа ХПЛ7 се користи искључиво за превоз инвалидних лица са VI перона на коти +98,20 до коте санитарног блока +100,48. За превоз инвалидних особа у инвалидским колицима, родитеља са децом, као и старих лица, тј. свих лица која не могу да користе покретне стазе постоје путнички електрични лифтови PL8, PL9, PL10 и PL11 сваки у својој челичној конструкцији.

Прилазни простори су прилагођени свим путницима, а за особе са инвалидитетом, мајке са децом, старије особе и сва друга лица које се отежано крећу биће посебно обележене.

Такође, за следеће и слабовиде особе биће обезбеђене тактилне површине. Ове тактилне површине се уграђују у три групе (уздужне) намењене усмеравању кретања, (тачкасте) намењене промени правца кретања и (уздужне) намењене обавештавању почетка/краја дела за усмеравање кретања.

У санитарним просторијама уградиће се посебна врста керамичких лавабоа и плочица за особе са посебним потребама.

2.3.8 Противпожарна заштита

Објекат је опремљен аутоматским системом за дојаву пожара.

Унутар станичне зграде са становишта заштите од пожара, издвојени су пожарни сектори, који у грађевинском смислу представљају просторију или скуп просторија које се могу самостално третирати у погледу техничких и организационих мера противпожарне безбедности. Међусобно су одвојени „грађевинским конструкцијама“

које имају тачно дефинисану отпорност на пожар. За сваку од планираних „грађевинских компоненти“ (унутрашњи зидови, међуспратна конструкција, фасада итд.), материјали морају задовољавати:

- Унутрашњи преградни зидови испуњавају отпорност на пожар од најмање 120 минута.
- Унутрашња врата просторија са противпожарним секторима су предвиђена да буду метална.
- Противпожарна врата, сертификована за отпорност на ватру од:
 - најмање 60 минута,
 - најмање 90 минута ако врата имају површину већу од 3,6 м²,
 - најмање 120 минута за просторију у којој су предвиђене коморе за вентилацију и климатизацију.
- конструкција између спратова на граници противпожарних сектора је отпорна на ватру најмање 90 минута.
- Продори каблова су заштићени ватроотпорним заптивачем отпорни на пожар од 120 минута. Пре продора кроз противпожарне зидове, каблови морају бити заштићени отпорним премазима. Заштитне мере за заштиту од удара грома су постављање громобранске заштите, изједначавање потенцијала металних маса (делова) на објекту, правилно димензионисан и инсталиран уређај за уземљење и примена пренапонске заштите.

За почетно гашење пожара обезбеђени су ручни апарати за гашење пожара. У објекту је обезбеђена интерна хидрантска мрежа, а око објекта спољна хидрантске мрежа.

На местима где вентилациони канали пролазе кроз противпожарне зидове (гранични пожарни сектори) предвиђене су електричне противпожарне клапне.

Клима коморе су у посебној машинској просторији. Планирано је искључивање комфортних вентилационих система у случају пожара.

Елаборат заштите од пожара је обавезни део техничке документације за грађевинску дозволу. Министарство унутрашњих послова (МУП) потврђује да су све мере предвиђене Елаборатом обрађене у грађевинском пројекту. Ова Потврда МУП-а о је саставни и обавезни део употребне дозволе.

2.3.9 Енергетска ефикасност

Предвиђена је примена савремених природних и индустријских материјала и технологија (гранитна керамика, стакло, нерђајући метал, штампани метали и рељефно стакло, ролетне, индустријски произведени системи за подове и зидове, осветљење, вентилација, грејање, електронско управљање, противпожарна заштита, аутоматска дојава кварово, провала итд., визуелне комуникације, средства помоћи у кретању лица са посебним потребама и др).

Топлотни комфор зграде обезбеђен је пројектовањем зграде за унутрашњу температуру од 20°C, у складу са наменом просторија. Елементи омотача су пројектовани тако да

квалитет и дебљина топлотне изолације свих пројектованих склопова, испуњавају услове о дозвољеним вредностима коефицијената пролаза топлоте $U_{\text{тах}}$. Приликом пројектовања водило се рачуна о избегавању топлотних мостова.

Пројектована фасадна столарија је израђена од висококвалитетних алуминијумских профила, високих термичких перформанси. Фасадни отвори у објекту су димензионисани тако да задовољавају количину природног осветљења утврђену важећим прописима и стандардима за ову врсту објекта. Светлосни комфор постигнут је увођењем природног светла где год је то било могуће и адекватног вештачког осветљења.

Положај објекта је веома заштићен ($n=0.5 \text{ h}^{-1}$). Све просторије у објекту имају природну или механичку вентилацију, чиме се постиже број измена ваздуха за добро заптивање

Одабиром одговарајућих материјала и изолационих склопова као и преградних зидова обезбеђује се звучна удобност (звук ваздуха и ударни звук).

На основу пројекта, годишње потребне енергије и прорачуна, енергетски разред станичне зграде је класа „Ц“.

3 УСЛОВИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПРОЈЕКТНОГ ПОДРУЧЈА

3.1 Заузеће земљишта

Локација железничке станице "Београд Центар" има статус градског грађевинског земљишта и дефинисана је као саобраћајни простор кроз више просторних докумената. Укупна површина парцела које су предмет пројекта је 180.951,00 m², док је површина земљишта испод објекта 29.854,50 m². Неће бити заузимања нових подручја.

Табела 3: Рекапитулација површина просторија у станици „Београд Центар“ испод коте 105

Ниво	85,00	90,00	93,60	98,15	102,05	Станична зграда испод коте 105	Станична зграда испод коте 105 са и потходницима
Укупна нето површина П (m ²)	2.657,24	2.068,51	1.831,43	1.152,01	1.438,02	9.720,47	16.987,39
Укупна бруто површина П (m ²)	3.195,77	2.484,59	2.249,46	1.341,50	1.613,20	11.567,65	20.255,47

3.2 Квалитет ваздуха

На подручју железничке станице Београд Центар постоји релативно густа мрежа саобраћајница, тако да се могу очекивати негативни утицаји на квалитет ваздух од друмског саобраћаја. Мотор са унутрашњим сагоревањем емитује многе гасове, од којих су најважнији (због доказаног негативног утицаја на људску популацију): CO, NO_x, SO₂, угљоводонике, олово, као и чврсте честице у виду чађи. Просторно, најближе мерно место за праћење квалитета ваздуха у граду Београду је мерно место 15. „Мостар“ (петља до Булевара војводе Мишића). То је раскрснице са 70%-80% путничког саобраћаја, а остало је густ аутобуски саобраћај. Средње годишње вредности угљен-моноксида и азот-диоксида на мерном месту биле су веће од дозвољене просечне годишње вредности. За олово и сумпор диоксид мерни нивои су били мањи од дозвољених годишњих вредности.

3.3 Бука

Становништво које живи у близини железничке станице Београд Центар изложено је буци која настаје услед одвијања железничког и друмског саобраћаја који се одвија околним улицама. Приликом мерења нивоа буке, поред редовног одвијања железничког и друмског саобраћаја, извођени су и радови на изградњи железничке станице. На мерним местима 1-3 еквивалентни нивои буке су изнад нивоа утврђених законом. Ове вредности су знатно веће када возови пролазе. На мерном месту 4 које се налазило на унутрашњој саобраћајници у насељу Стјепан Филиповић, еквивалентни нивои буке били су у прихватљивим границама.

Слика 7: Просторни распоред мерних тачака

3.4 Биљни и животињски свет

Како се ради о градилишном подручју, вегетацијски покривач је минимално заступљен. На ободу објекта постоје фрагменти бујне вегетације, који расте неконтролисано и углавном се не одржава. Постоје високи и ниски, жбунасти представници термофилних листопадних шума, бројне травнате и бројне рудералне врсте. Коровске врсте су присутне и на неуређеним и запуштеним површинама.

На широј локацији, налази се зелени комплекс Хајд парка и површине под зеленилом насеља Малешко брдо.

Фауну предметног подручја чине синантропске врсте, пре свега мали сисари и птице.

На основу евиденције Завода за заштиту природе Србије на предметном подручју не постоје заштићена природна добра од еколошког значаја (делови Еколошке мреже Србије) евидентирана природна добра или добра која су у поступку заштите.

3.5 Вода и поплавна подручја

На предметном подручју нема површинских водотока. Предметна локација-комплекс железничка станица Београд Центар припада првој и другој висинској зони водоснабдевања града Београда и налази се ван зоне санитарне заштите Београдских изворишта. Мокролушки поток је регулисан и улива се у реку Саву.

3.6 Сеизмичке карактеристике

Приликом израде техничке документације (за све инжењерске објекте) примењен је прорачун сеизмичких ефеката према Еврокоду 8, што је детаљније дато у Геотехничком елаборату.

Оцена сеизмичког хазарда врши се помоћу Сеизмолошке карте Југославије, размере 1:1 000 000, издате 1987. год. Правилником о измени и допуни правилника о техничким нормативима за изградњу објеката високе градње у сеизмичким подручјима (сл. лист СФРЈ бр. 52/90) ушла је у употребу та карта која има 6 олеата, које се односе на временски интервал од 50, 100, 200, 500, 1000 и 10000 година. Степен вероватноће догађаја интензитета који је присутан на овим олеатама износи 63%. Текст преузет из Геотехничког елабората ИП.

У оквиру приказане инжењерско-геолошке карте, за поменуте инжењерско-геолошке комплексе дефинисана је сеизмичност:

Терен холоценске старости (K2) је класификован у зону 7ц, што значи да се при детаљним сеизмолошким истраживањима за потребе грађења на овом подручју очекују локације са интензитета 8°.

Терен седимената терцијарне старости, сврстан је у зону 7а, што значи да се за потребе изградње на овом подручју не очекују локације интензитета 8°

3.7 Клима

3.7.1 Климатске промене

У оквиру ЕИА, утицај на климатске промене дат је у тачки 6.2.7. Микроклима. Примењене мере у систему заштите животне средине обезбеђују да Пројекат, у току извођења радова, као и у оперативној фази објеката Железничке станице „Београд центар“ неће имати привремени или трајни утицај на климатске и микроклиматске услове. Објекат је углавном оријентисан, дужим фасадама у правцу север-југ. То значи да је једна од дужих фасада стално окренута ка северу, а супротна је окренута ка југу. Према конфигурацији терена, јужна фасада је стално заклоњена парковским комплексом Хајд парка који је одвојен вертикалним потпорним зидом, према фасади зграде железничке станице. Зид (висине око 10m) и високо растиње на ивици зида дају природну хладовину. Хајд парк, својом близином и бујним зеленилом утиче на температуру која је неколико степени ниже него у граду где је присутан само „асфалт и бетон”.

Иако не постоје прецизни и детаљни прописи и процедуре, за економски прихватљив ризик од поплава при димензионисању хидротехничких капацитета (пре свега, мисли се на атмосферску канализацију) поштују се подаци о обилним падавинама кратког трајања на подручју Града. Мало је вероватна појава клизишта, прекорачења капацитета система за одводњавање, плавлeња подземних објеката као последица обилних падавина на станици Београд Центар, изазваних климатским променама. Овај ризик је минималан због присуства шумске вегетације у околини (Хајд парк, Малешко брдо), канала изграђених у усецима потпорних зидова, одводних канала у близини саобраћајница, као и пројектовања капацитета који уважава укупне потребе комплекса станице. Први геотехнички истражни радови за изградњу станице Београд Центар изведени су 1976. године, на основу којих је и почело пројектовање. Реализација пројекта је привремено обустављена, тако да је током 1997, 1999, 2000. године, у оквиру наставка активности, обављено више допунских геотехничких истражних радова. Коначно, због промена у обиму пројекта, последња геотехничка истраживања обављена су 2016. године, пре свега

у светлу чињенице да је плато железничке станице делом откопан (делимично према улазу у тунел Сењачки), а делом на насипу (према улазу у тунел Дедиње), али и са великом висинском разликом од око 30 м између аутопута и Краља Александра. Булевар. На истражном подручју регистрована су плитка клизишта, па су изведени потпорни зидови различитих димензија. У складу са законском регулативом, свакој промени обима пројекта претходила су геотехничка истраживања.

Последњи (који су нам доступни су из 2016. године) и укључени су у Геотехнички пројекат и услове изградње за: саобраћајнице, проширење објекта железничке станице Београд Центар, потпорне зидове и резервоаре. У претходном периоду, током извођења радова, евидентирана су и санирана поједина плитка клизишта. У оквиру пројекта постојећи потпорни зидови ће бити додатно санирани и побољшани. За стабилизацију носећих зидова биће направљене додатне барбакане и канали за довод воде са косине, као и за додатну дренажу.

3.7.2 Температура ваздуха

Просечне месечне температуре у Београду, крећу се од 0,0°C у јануару до 22,1°C у јулу. Током летњих месеци постоје дани са температуром изнад 35°C (летње врућине), као и тропске ноћи (са температуром изнад 20°C) од јуна до августа. Подаци указују на повољне климатске услове током целе године, нема много дана са јаким мразом зими, а лета су умерено топла.

Забележене вредности апсолутних максималних температура у свим месецима у години су изнад 20°C, док су у периоду од маја до октобра њихове вредности изнад 34°C. У јулу и августу просечан број дана са дневном температуром изнад 30°C је 11.

Највише мразних дана је у јануару, у просеку 20,4.

3.7.3 Сунчево зрачење – инсолација

Годишња сума сунчаних сати је у просеку 2084,4 сата, при чему су највеће просечне вредности у јулу 295,6 сати, а најниже у децембру 63,8 сати.

3.7.4 Влажност ваздуха

Просечне месечне вредности релативне влажности за МС „Београд” крећу се од 63% (април и јул) до 82% (децембар). Просечне часовне вредности релативне влажности изнад 80% јављају се у децембру и јануару скоро у свим часовима, а у осталим месецима у ноћним и раним јутарњим сатима.

3.7.5 Облачност, појава магле и смога

Просечна вредност облачних дана опада од зимских ка летњим месецима и поново расте, па се највећи просечан број облачних дана јавља у децембру 16,4 дана (максимално 28 дана), а најмањи у јулу 3,5 дана. Током лета, дани са најмањом облачношћу поклапају се са данима у којима се јављају суша, летње врућине и тропски дани. Највећи број ведрих дана је 11,4 у августу, а најмањи 2,2 дана у децембру.

Највећи средњи месечни број дана са маглом је у периоду од новембра до јануара са максимумом у децембру од 8,8 дана. Максималан број дана са маглом забележен је у новембру и износи 26 дана

3.7.6 Падавине

Највећи број дана са падавинама је у априлу, јуну и децембру, укупно 139, од чега 38 са снегом.

Највећи број дана са снежним покривачем је 15,5 дана у јануару, док је максимална висина 80 cm у фебруару.

3.7.7 Ветар

Југоисточни ветар („Кошава“) дува током целе године (са максимумом у септембру и зими, а минимумом у јуну и јулу), док северозападни ветар најчешће дува у летњим месецима. Југоисточни ветар највећу брзину достиже у зимским месецима, а северозападни ветар у марту и априлу.

4 ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКА ОСНОВА ПРОЈЕКТНОГ ПОДРУЧЈА

4.1 Становништво

Укупан број становника општине Савски венац процењује се на 36.699, од чега 16.954 мушкараца и 19.745 жена (попис 2022. године) од укупног броја становника града Београда које је процењено на 1.681.405 (попис 2022. године). Званични подаци о броју становника за насеље најближе локацији пројекта, Малешко брдо, нису доступни. У току припреме ЕИА за станицу Прокоп, вршен је обилазак локације, па је процењено да насеље обухвата око 50 кућа са око 250 становника. Просечно домаћинство на Савском венцу има 2,1 члана, мање од просечног градског домаћинства у граду Београду (2,34).

Радно способно становништво (15 до 64 године), према попису из 2022. године у општини Савски венац, процењено је на 23.117. Са преко 23,13% становништва старијег од 65 година, проценат старих на Савском венцу је међу највећим у свету. Град Београд и Савски венац као општина нису изузетак и просечна старост у обе је близу 43 године, што је слично републичком просеку. Индекс старења на Савском венцу, према подацима Републичког завода за статистику (РЗС) за 2022. годину, износи 160,7, што је више од индекса старења на нивоу града Београда (132,9). У оквиру општине, према подацима РЗС-а у 2022. години, очекивани животни век за мушкарце је 68,4 године, а за жене 76,3 године.

За разлику од остатка Србије, који се бори са значајном исељавањем младих, град Београд је све већи, јер нуди најбоље услове за живот и економске могућности у земљи. Према подацима РЗС-а, предвиђен број становника за град Београда за 2041. годину је близу 2 милиона, док је за општину Савски Венац 36.498 становника, што је приближно данашњем броју, јер општина нема значајније капацитете за проширење својих стамбених зона.

Око 76% становника општине Савски венац изјаснило се као Срби на попису становништва 2022. године. 3% становника није изјаснило ниједну националну припадност. Мање од 1,27% становника Савског венца изјаснило се као Југословени, док је близу 0,75% Руси, Роми око 0,38%. Остале мање бројне групе су Македонци, Црногорци.

4.2 Друштвено-економски контекст

Према Уредби о утврђивању јединствене листе јединица регионалног развоја и локалне самоуправе Републике Србије за 2014. годину, Савски венац је окарактерисан као високоразвијена општина (која припада првој категорији од четири, са једном највишом), чији је степен развијености је изнад републичког просека.

Број регистрованих предузећа у 2022. години је 4.632, од којих су 522 новооснована. Број регистрованих предузетника је 2.815, од чега 423 новорегистрована. Број активних компанија и предузетника, као и њихових запослених у сталном је порасту од 2013. године.

Према попису из 2022. године, на територији општине Савски венац запослено је укупно 17.225 лица, од којих су 50,5% жене.

Број незапослених лица у 2022. години на евиденцији Националне службе за запошљавање је 905, што је око 3,9% радно способног становништва. Од регистрованих незапослених лица 538 су жене. Детаљи о степену образовања незапослених лица дати су у табели.

Просечна нето зарада на Савском венцу у 2023. години износила је 140.472 динара (око 1200 евра), што је изнад просека Града Београда од 109.431 динара (око 935 евра) и знатно изнад републичког просека од 86.007 динара (735 евра).

Табела 3: Број незапослених лица општине Савски Венац у односу на ниво образовања

2021	Не квалификовани	Полуквалификовани и нискоквалификовани	Квалификовани	Средње образовање	Високо квалификовани	Двогодишње образовање након средње школе	Високо образовање	Укупно
Савски Венац	71	19	65	278	9	52	336	830

4.2.1 Образовање

Према подацима Републичког завода за статистику (РЗС), у општини Савски венац (табела 4) већина становника има завршену средњу школу (преко 90%), а више од 50% има завршену вишу или вишу школу. Број жена које имају су завршиле вишу или факултетску диплому је више него двоструко већи од броја мушкараца који имају исти образовни статус.

Табела 4: Степен образовања по полу на Општини Савски Венац (подаци из 2011. године)

Пол	Без школе, непотпуно или непознато основно образовање	Основно образовање	Средње образовање	Више/Високо образовање
Мушкарци	3%	6%	35%	56%
Жене	2%	6%	34%	58%

4.2.2 Здравствена заштита и хитне службе

У разним деловима Београда, као главног града Србије налазе се веће болнице и медицински центри, јавне и приватне, укључујући и велику Ургентну центар у оквиру Клиничког центра Србије, која се налази на неких 500 метара од локације пројекта.

4.2.3 Рањиве (осетљиве) групе

У Србији не постоји национална дефиниција „угрожене групе“, иако се тај термин у различитим законима користи за означавање различитих категорија и степена социјалне и економске угрожености. Најчешће рањиве групе обухватају следеће категорије: домаћинства и појединци са ниским примањима, млади, деца без родитељског старања,

самохрани родитељи, породице са више деце, самачка домаћинства, особе старије од 65 година, особе са инвалидитетом, ратни ветерани и/ или чланови њихових породица, цивили инвалиди као последица ратова, избегла и интерно расељена лица, припадници ромске популације и друге рањиве групе. Такве групе често имају право на различите облике финансијске подршке, пружања социјалних услуга и помоћи у производима, као што су храна, школски прибор и електрична енергија.

Удео корисника социјалне заштите у укупном становништву општине Савски венац износи 4,8%, што је мање од удела корисника на нивоу Града Београда (6,9%). Ово укључује лица или домаћинства која користе различите облике новчане помоћи, али и кориснике резиденцијалних установа (за децу без родитељског старања, за особе са инвалидитетом или стара лица), хранитељских или породичних, разних дневних центара и др.

Што се тиче података о случајевима насиља у породици према женама, у 2021. години на територији општине Савски венац регистровано је укупно 94 случаја, што чини око 1,6% случајева регистрованих на територији Града Београда у целини. Број регистрованих случајева насиља у породици над децом у општини Савски венац у 2021. години износио је 103, што је близу 2,25% случајева регистрованих на територији Града Београда.

4.2.4 Организације цивилног друштва

Према последњим јавно доступним информацијама, у 2023. години на Савском венцу је регистровано укупно 1.346 организација цивилног друштва, активних у различитим областима. У 2023. години, 55 је новорегистрованих организација, а 19 је избрисано из регистра. Већина организација активно се бави промоцијом заштите животне средине, хуманитарног рада, културних активности, спорта итд.

4.3 Објекти и инфраструктура у окружењу

На Малешком брду доминирају једносратне и двосратне куће. Често су окружени малим двориштима и зидовима/оградама око њих. У неким од дворишта постоје додатни објекти, као што су гараже или магацини, а у неким случајевима и мала предузећа као што су механичарске радње. Последњих година, како је потражња за становањем у Београду све већа, у овим насељима се граде и мале стамбене зграде (три, четири спрата).

Домаћинства из овог насеља имају приступ јавном водоводу и канализацији, као и електричној енергији. Одлагање чврстог отпада је организовано у свим месним заједницама и све имају уличну расвету.

У општини Савски венац у 2022. години било је укупно 113.019km савремених саобраћајница. У близини локације пројекта пролази неколико улица, а најближа је Прокупачка. Прокупачка улица одваја задњи улаз станичне зграде од најближих кућа на Малешком брду. Улица Зорана Жунковића пролази главним улазом у станични објект и спаја се са Булеваром Кнеза Александра Карађорђевића.

Саобраћај око станичне зграде станице није јако густ. Најпрометнија улица у близини локалитета је Кнеза Милоша и аутопут Београд – Ниш. Прокупачка, улица најближа

градилишту има мали или никакав саобраћај, пошто задњи улаз у станицу још није отворен, а Малешко брдо није густо насељено.

Приступ локацији је преко Прокупачке улице.

Највећи прогнозирани број путника за целу станицу је око 6200, у вршним јутарњим сатима. За део станичне зграде испод коте 105, највећи процењени број путника и пратиоца је 750, односно 200 запослених у станици.

5 КОНСУЛТАЦИЈЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА И ОБЈАВЉИВАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА

Српско законодавство гарантује грађанима право на информисање, односно да свако има право да буде тачно, потпуно и благовремено обавештен о питањима од јавног значаја. Ове одредбе садржане су у Уставу Републике Србије, као и у Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Закон о планирању и изградњи Републике Србије регулише израду и доношење просторних и урбанистичких планова у Србији, који су предмет јавног објављивања и консултација. Ово је детаљније описано у Правилнику о садржају, начину и поступку израде планских докумената.

Приликом доношења свих наведених планских докумената (тачка 2.2) било је обавезно поштовати процедуре дефинисане Правилником о садржини, начину и поступку израде просторно-урбанистичких докумената.

Надлежни орган за израду планских докумената за станицу Београд Центар је Градска Управа за Град Београд, Секретаријат за урбанизам и грађевинске послове. За сваки плански документ у згради Управе града Београда одржан је јавни увид у трајању од 20 до 30 дана (у зависности од нивоа планског документа), са свим потребним информацијама. Током јавних консултација, нацрт плана је постављен и на сајту Града Београд.

Такође, јавност је путем штампаних медија информисана о јавном увиду у Нацрт Плана генералне регулације/Плана генералне регулације/Урбанистички пројекат.

Српски закони и подзаконски акти у области заштите животне средине, укључујући и Основни Закон о заштити животне средине, захтевају да јавност буде информисана и укључена у сва питања која се тичу животне средине. Процедуре јавног објављивања и консултација се организују у вези са израдом процене утицаја пројекта на животну средину (*EIA*) у складу са Правилима за објављивање информација, презентација и јавних консултација у вези са *EIA*.

Надлежни орган за одобрење *EIA* је Министарство заштите животне средине. Јавни увид је спроведен у складу са процедурама дефинисаним Законом о процени утицаја на животну средину, а одржана је од 29.09.2016, до 24.10.2016. године. Није било примедби на Студију. Позив је објављен у дневним новинама, као и на сајту Министарства. Јавна расправа је одржана у просторијама градске општине Савски венац.

Ангажовање заинтересованих страна, један од основних принципа *ESMS*-а, један је од најважнијих алата за имплементацију *ESMP*-а.

Консултације заинтересованих страна за овај пројекат се дефинишу кроз *План укључивања заинтересованих страна*. Имплементација овог инструмента током целог пројекта је обавезна према *WB ESS10*. Овај инструмент служи за следеће:

- Идентификовање заинтересованих страна на које пројекат утиче или су заинтересоване за њега.

- Планирање активности ангажовања током фаза припреме, изградње и рада.
- Одређивање учесталости, садржаја и нивоа укључености заинтересованих страна у консултације.
- Успостављање жалбеног механизма за јавну комуникацију у свим фазама пројекта.
- Укључивање повратних информација заинтересованих страна у *SEP*, *ESMP* и процесе доношења одлука о пројекту како би се осигурала ефикасност мера ублажавања.

Главне групе заинтересованих страна су:

- Државна и локална самоуправа (МГСИ, Министарство финансија, Град Београд, општина Савски венац)
- Железничка предузећа (ИЖС, СВ, БГ воз)
- Локално становништво, Људи који живе у оближњим улицама или раде у предузећа из окружења, укључујући и све рањиве групе међу њима
- Путници, (људи који користе железничку станицу, иако се не очекују поремећаји у саобраћају возова, а самим тим и кашњења и стварање гужве на станици)
- Запослени у станици Београд Центар особље задужено за превоз путника и редован рад станице, унутрашње обезбеђење, особље задужено за чишћење и одржавање)
- Запослени у предузећима која тренутно раде на станици Прокоп (кафићи, продавнице, ресторани, полицијска станица, социјална служба итд.)
- Извођачи радова, Надзор
- Финансијске институције (Светска банка, Француска Агенција за развој)
- Организације и удружења грађана која укључују NGOs за особе са инвалидитетом, климатским променама и заштитом животне средине, NGOs које су имале притужбе на финансирање завршеног пројекта изградње станице, ентузијастичке железнице. Организације су: Транспарентност Србија, Коалиција за надзор јавних финансија, Центар за локалну самоуправу, Удружење Особа са Инвалидитетом (УОСИ) Београд, Центар за самостални живот, Млади истраживачи Србије, Возољубитељи Србије.

Неопходни кораци у процесу објављивања и консултација за горе наведене планове и пројекте су:

- Информисање јавности путем медија о детаљима објављивања нацрта плана/документа (тј. Датум, време и место увида у електронску и штампану верзију документа, односно јавне презентације/расправе у вези са изложеним документом). Позивање грађана/организација да доставе коментаре у току трајања јавног увида и/или присуствују јавном састанку/седници у току јавне расправе. Грађани могу тражити да се на њихове коментаре одговори писмено.
- Организовање јавног састанка/седнице да би се представио документ, одговорило на питања која су достављена у току трајања јавног увида и представили/развијали достављени коментари (обично у згради општине или на другом одговарајућем локалном месту).
- Одговор на примедбе који су добијени од свих заинтересованих страна, односно корекција нацрта плана/документа, као и припрема извештаја који ће

образложити зашто одређени коментари јесу или нису усвојени. У случају значајних измена плана/документа, ревидирани нацрт се може поново објавити у јавности ради још једног круга коментара.

- Подношење ревидираног нацрта плана/документа и извештаја надлежним органима који процењују да ли је одговорено на достављене коментаре и примедбе.
- Усвајање коначног плана/документа од стране надлежних органа и његово објављивање.

Наведени кораци у процесу објављивања информација односе се на планске документе и обављају се пре припреме техничке документације и пре почетка радова. Током радова, јавност може дати и захтевати информације о пројекту на више локација путем механизма за жалбе: на градилишту, у станици и путем веб странице министарства где се може приступити механизму. Након што је пројекат завршен и у оперативној фази, станица постаје власништво ИЖС а компанија ће бити заједно са МГСИ,

У складу са Стандардом Светске банке за заштиту животне средине и социјалне заштите ESS 10, дана 03.07.2025. године, SEP, SIA и нацрт ESMP-а били су доступни јавном увиду на интернет страници Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре. Информација о јавном увиду објављена је и 11.07.2025. године у дневним новинама „Политика“, на српском и енглеском језику. Посредством Министарства, позив у облику писма упућен је и руководством „Инфраструктура Железнице Србије“ ад, „Србијавоз“ ад и „Србија Карго“ ад. задужена за повратне информације јавности.

Дана 17. јула 2025. године, са почетком у 12:00 часова (по локалном времену) организована је јавна презентација објављених докумената, након чега је уследила јавна дискусија. Јавни приступ документацији трајао је до 25. јула 2025. године. Нису забележени писани упити јавности.

У међувремену, и пре него што је тендер објављен, СРИ је започео активности на побољшању претходно изграђених елемената станице. Ове акције су одражене у овом ESMP-у у облику краћих објашњења, као и у поглављу 1.3.1 које је у вези са пројекатом „14 стубова“.

Извештај који се односи на горе поменуте јавне консултације (јули 2025) приложен је као Анекс на крају овог документа.

6 ПОТЕНЦИЈАЛНИ ЕКОЛОШКИ И ДРУШТВЕНИ РИЗИЦИ, УТИЦАЈИ И МЕРЕ УБЛАЖАВАЊА

Иако у фази пројектовања нема директних потенцијалних негативних утицаја на животну средину и друштво, уколико пројектна документација није припремљена у складу са стандардима заштите животне средине и не одговара на питања која постављају заинтересоване стране, имплементација Пројекта може довести до деградације појединих компоненти животне средине, здравље и безбедност људи (нпр. животна и противпожарна безбедност), негативно утичу на раднике, кориснике и околну заједницу. Имајући у виду да је (i) станична зграда грађена у неколико фаза током неколико деценија (1970-2020), и да (ii) има везе са постојећим конструктивним елементима (потенцијално утицати на носивост), Пројектант са конструктивном лиценцом извршио је проверу елемената где је примећено локално отпадање дела заштитног слоја бетона. Прорачуни су показали да је усвојена арматура знатно већа него што је потребно. Такође, извршена је детаљна провера спојева старих и нових арматура.

ESMP мора бити у складу са еколошким и социјалним стандардима Светске Банке, WB EHS, GIP и захтевима националног законодавства.

Активности током фазе изградње у оквиру овог Пројекта носе умерене ризике типичне за све грађевинске радове:

- емисије прашине и буке;
- повећање концентрације загађујућих материја у ваздуху услед рада грађевинских машина
- прекид саобраћаја;
- стварање грађевинског отпада;
- небезбедни услови рада;
- лоше праксе здравља и безбедности на раду;
- слаба дистрибуција информација и непостојање информација о потенцијалним утицајима (бука, прашина и саобраћај) током грађевинских радова;
- Ризици за здравље и безбедност заједнице (укључујући *SEA/SH* ризике, конструктивну стабилност и друго);
- Ризици по здравље и безбедност на раду.

Мере и/или процедуре за фазу изградње треба да буду разматране и усвојене од стране Извођача (укључујући подизвођаче, добављаче, пружаоца услуга или друга ангажована лица) током фаза изградње предложеног Пројекта. Оне обухватају кључне мере ублажавања које се односе на квалитет амбијенталног и унутрашњег ваздуха, мере заштите од пожара, мере за смањење прекомерне буке, као и опште мере које се односе на организацију градилишта и здравље на раду, безбедност заједнице, мере управљања саобраћајем, услове рада и здравље на раду и мере безбедности, као и ризике у вези са стварањем грађевинског и другог отпада.

- Извођач радова ће избегавати бучне грађевинске радове током ноћи;

- мере управљања отпадом: пројектовати простор тако да се олакшају будући токови отпада како би се смањио негативан утицај отпада на животну средину и здравље људи;
- Железнички службеници су потписали етички кодекс понашања, а имплементација се прати;
- Градилиште мора бити обезбеђено и јасно обележено, у складу са Законом о планирању и изградњи;
- Станица је покривена сигурносним камерама са дежурним чуваром;
- Радници су прошли обуку (*SEA/SH*) и немају контакт са локалном заједницом и путницима, јер део станице у изградњи није у функцији; простор на коме се изводе радове биће ограђено.
- Кодекс понашања је потписан као део уговора;

Жалбени механизам је доступан и на градилишту. Потенцијални ризици и утицаји су (i) предвидљиви, (ii) средњег обим и озбиљности; (iii) специфични за локацију и (iv) мале вероватноће озбиљних штетних ефеката на здравље људи и животну средину. Упркос горе наведеном, ризици и утицаји Пројекта могу се лако ублажити на предвидљив начин. Очекује се да ће фаза изградње трајати четрнаест (14) месеци.

Због карактеристика пројекта и локације, већина потенцијалних ризика и утицаја се очекује током фазе изградње (умерени), а само мали потенцијални ризици и утицаји у физи редовног рада пројекта.

Потенцијални еколошки и друштвени ризици током редовног рада пројекта углавном се односе на:

- управљање отпадом;
- повећану буку и вибрације (извесно је на основу до сада извршених мерења нивоа буке);
- погоршан квалитет ваздуха услед већег броја возила;
- незгоде на лицу места (унутар железничке станице);
- Ризици за здравље и безбедност заједнице (укључујући ризике *SEA/SH*, ризике од експлозије/загађења, ризике од пожара и квалитет/загађење ваздуха у затвореном простору));

Пратећи захтеве који произилазе из *ESMF*-а (који се придржава *ESF*-а *WB*, *EHS* *WB*, Светске здравствене организације, националне регулативе и *GIIP*-а), овај *ESMP* је припремљен да детаљније анализира потенцијалне еколошке и социјалне ризике и утицаје овог пројекта, како би се у највећој могућој мери примениле одговарајуће мере за ублажавање утицаја и успоставио одговарајући програм праћења.

Из идентификације утицаја и процене њиховог значаја (описаних у следећим пододељцима), произилази да су кључне мере ублажавања следеће:

- праћење нивоа буке током редовног рада пројекта, у циљу примене мера које ће смањити овај негативан утицај на животну средину и здравље људи;
- мере управљања отпадом: пројектовати простор који ће олакшати будуће токове отпада како би се смањио негативан утицај отпада на животну средину и здравље људи;

- смањење утицаја на климатске промене кроз решења који минимизирају употребу фосилних горива, максимално повећање зелених површина;
- озелењавање на начин који укључује естетске као и аспекте биодиверзитета (аутохтоне врсте ће се користити за озелењавање);
- Сигурносне камере и обезбеђење на станици;
- Железничко особље ће потписати етички кодекс, чије спровођење ће се пратити;
- Радници на пројекту (сви радници ангажовани на реализацији пројекта) ће потписати етички кодекс понашања, укључујући SEA/SH, а чије спровођење ће се пратити.

Расподела одговорности и надзор:

Извођач је дужан да спроведе мере ублажавања прописане овим *ЕСМП*-ом, а Инжењер је дужан да надгледа њихову примену и подноси месечни извештај о усклађености *E&S* *E&S* специјалистима у *PIU*. Извештај о усклађености укључује запажања и резултате имплементације плана ублажавања и праћења. Трошкови мера ублажавања укључени су у цену пројекта (трошкови извођача). Не предвиђају се ризици везани за примарног добављача.

Током изградње, Извођач је дужан да води рачуна о томе да се све законом прописане дозволе и лиценце чувају на градилишту; градилиште је организовано на безбедан начин; отпадом се правилно управља; емисије загађујућих материја у ваздух су минималне с обзиром на то да је извршен оптималан избор грађевинских машина и возила са аспекта емисије загађивача у ваздух, емисије буке и вибрација (заливање површине, машине и опрема се искључују када се не користе); радници носе одговарајућу личну заштитну опрему; итд. Такође, Извођач ће морати да обезбеди да потенцијални утицаји на локалну заједницу буду спречени или минимизирани. Извођач је такође обавезан да минимизира ризик у вези са радом тако што ће се придржавати Процедура управљања радом како су представљене у овом *ЕСМП*-у и свим важећим националним законима и подзаконским актима. Мере и/или процедуре током редовног рада пројекта треба да размотри и усвоји ИЖС.

Циљ ових мера ублажавања је спречавање и смањење потенцијалних негативних утицаја на компоненте животне средине током коришћења Пројекта на прихватљив ниво. Мере обухватају, али се не ограничавају на, мере управљања отпадом, безбедност и здравље на раду и мере заштите заједнице, мере смањења буке и мере складиштења и употребе опасних материја. У наредним потпоглављима описани су утицаји Пројекта и предложене мере за ублажавање ових утицаја: у фази пројектовања, извођења радова и током редовног рада пројекта. Кључни ризици и мере представљени су у наставку овог поглавља, а детаљне мере су представљене у табели *ESMP*-а у поглављу 9.

6.1 Квалитет амбијенталног ваздуха

ПОТЕНЦИЈАЛНИ УТИЦАЈ

ФАЗА ИЗГРАДЊЕ

Емисије прашине и гасова може негативно утицати на квалитет ваздуха и узроковати еколошке сметње на Пројекат и околину.

Током изградње предложеног Пројекта ће се стварати прашина и аеросоли (PM). Ово ће довести до смањења квалитета ваздуха на локалном нивоу, укључујући раднике на лицу места у железничкој станици Београд Центар и локално становништво. У наставку су наведени главни утицаји који се очекују од емисије аеросола у ваздух и прашине:

- сметње и узнемиравање;
- утицаји на здравље радника и запослених на лицу места;
- појачан интензитет саобраћаја;
- сметње вида и здравља околног становништва;

Највећи део створене прашине ће вероватно бити депонован унутар подручја Пројекта. Међутим, током транспорта материјала и опреме у случају кретања теренског возила може доћи и до додатног таложења прашине ван градилишта. С обзиром да је највећи део грубих грађевинских радова завршен, процењује се да ће ова врста утицаја бити минимална.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

Не очекује се значајно повећање издувних гасова и утицаја на квалитет околног ваздуха. Пројекат не обухвата објекте са емисијом загађујућих материја у ваздух. У случају нестанка струје користиће се помоћни извори енергије (дизел агрегати). Извор енергије топлог ваздуха је из београдског система даљинског грејања (који као гориво користи гас и мазут), тако да на лицу места неће бити појединачних извора грејања.

МЕРЕ УБЛАЖАВАЊА

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

Дизел генератор је смештен у посебној техничкој просторији на коти +85. Под агрегатног простора биће од незапаљивог материјала и непропусног за воду и гориво. Простор ће имати отворе за вентилацију према отвореном простору, даље од често коришћених просторија. Отвор за вентилацију ће бити постављен тако да не дозвољава концентрацију гасова без обзира на временске услове. Емисијом издувних гасова ће се управљати тако да се ризик од концентрације гасова (CO, CO₂) минимизира укључивањем сензора, аларма, адекватне вентилације и размене ваздуха итд. у пројектовање.

ФАЗА ИЗГРАДЊЕ

Потврда усклађености са одредбама техничке документације.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

Редовно ће се одржавати помоћни дизел агрегати, вентилациони системи, сензори и аларми. У оперативној фази нису предвиђене мере ублажавања пошто се не очекује никакав утицај

6.2 Земљиште

ПОТЕНЦИЈАЛНИ УТИЦАЈ

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

У складу са планском документацијом ова локација је дефинисана као градско грађевинско земљиште, намењено за саобраћај и саобраћајне површине - примарна функција за одвијање железничког путничког саобраћаја. Пројекат не захтева заузимање новог земљишта

ФАЗА ИЗГРАДЊЕ

Грађевински радови могу утицати на карактеристике земљишта. Утицаји на тло и коришћење земљишта су резултат рашчишћавања равнања терена, транспорта материјала на градилишту.

Такође, неће бити дубљих ископавања тла и стварања вишка материјала из ископа, јер су грађевински радови на конструктивном делу објекта завршени.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

Не очекује се утицај на земљиште током оперативне фазе, уз спровођење безбедоносних мера (минимизирање акцидената) и поштовање процедура одрживог управљања отпадом. Током редовног одржавања инфраструктуре може доћи до занемарљивог загађења земљишта при употреби средстава као што су антикорозивна средства (одржавање металних делова), употреба мазива за одржавање итд.

МЕРЕ УБЛАЖАВАЊА

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

Извршена су геотехничка истраживања која су била основ за пројектовање у ранијим фазама изградње. Не очекују се нови утицаји на земљиште, јер су све мере ублажавања предвиђене и спроведене у ранијим фазама пројекта.

ФАЗА ИЗГРАДЊЕ

Мере за смањење ризика од загађења земљишта односе се правилно управљање опасним и неопасним течним отпадом, правилно коришћење уља и горива на градилишту, спречавање изливања из резервоара, грађевинске опреме за контејнере и возила, адекватне мере реаговања у случају удеса итд.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

На локацији неће бити допуњавања горива или трајног одлагања отпада. Сва опрема и уређаји термотехничких и електричних инсталација који могу садржати загађујуће материје (нпр. трафо уље у трафо станици, дизел генератор), планирају се у затвореном простору или на самом објекту и у трансформаторима „суве“ технологије.

6.3 Квалитет воде

ПОТЕНЦИЈАЛНИ УТИЦАЈИ

ФАЗА ИЗГРАДЊЕ

Утицаји на квалитет подземних и површинских вода током фазе изградње могу бити резултат случајних изливања на локацијама због одржавања машина на лицу места, што може резултирати уношењем органске материје, угљоводоника (уља), колиформа или тешких метала у водоносни слој подземне воде.

Пројекат се налази ван зона заштите подземних вода и зона санитарне заштите и површинских токова, па се не очекује смањење квалитета воде за пиће за локално становништво. Негативни утицаји на површинске и подземне воде очекују се само у случају случајног изливања. Ризик се може категорисати као низак до занемарљив (ако су на снази све мере за ублажавање).

Након постављања инсталација водовода и канализације обавезна је провера заптивености, као и испирање цевовода, касније провера квалитета воде у цевима. У току ових радова могући су краткотрајни поремећаји у снабдевању водом (смањен притисак или краткотрајни прекид у снабдевању).

Контрола квалитета воде

Извршити испитивање водоводних мрежа на задржавање воде; испирање и дезинфекција постављене и испитане водоводне мреже у објекту. Након дезинфекције, испитати узорке воде из новопостављене водоводне мреже у хигијенском заводу на погодност за пиће. По завршетку радова на инсталацијама, уградњи уређаја и опреме и завршеном испитивању водоводне мреже извршите мерење притиска на хидрантима од стране овлашћеног предузећа.

До привременог прекида водоснабдевања може доћи приликом прикључења објекта на градску мрежу. Јавност и локални актери биће обавештени пре прекида.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

Потенцијални загађивачи током коришћења Пројекта могу бити присутни у отпадним водама (санитарно-фекалне, технолошке и атмосферске воде), уљима из трансформатора трафостанице и гориву за дизел генераторе. Коришћењем планираног система прикупљања и одводње отпадних вода, у току редовног рада Пројекта, не очекује се загађење услед њиховог испуштања. С обзиром на све наведено, током коришћења пројекта не очекује се негативан утицај на стање водних тела.

Постоји ризик у случају неадекватног управљања отпадом.

МЕРЕ УБЛАЖАВАЊА

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

Приликом пројектовања водовода и канализације, укључујући и атмосферску канализацију, потребно је поштовати прибављене посебне услове надлежних органа (ЈКП Београдски водовод и канализација).

Пројектовано је да се атмосферске зауљене отпадне воде са саобраћајница и са површина објеката који нису наткривени (гараже, колосеци и сл) преко таложника и сепаратора (сепаратора) масти и уља испуштају у градску канализациону мрежу.

Температура воде која се испушта у канализациону мрежу не сме бити већа од 40°C, па су за отпадне воде из термо подстаница предвиђене расхладне јаме.

Прикључак дренажне воде из објекта вршити преко таложника.

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Стриктно придржавање пројектних решења. Мере за смањење ризика од загађења површинских и подземних вода услед изливања су правилно управљање течним

отпадом, правилно коришћење уља на градилишту (забрањено је испуштање контаминираних вода на земљиште), спречавање изливања из резервоара грађевинске опреме и возила, примена адекватних мере реаговања у случају удеса, итд.

Контрола квалитета изведених радова на постављању водоводне и канализационе инсталације, која подразумева контролу непропустљивости и проверу квалитета воде за пиће на свим точећим местима до прописаног квалитета воде за пиће. О привременим променама у водоснабдевању месна заједница ће бити благовремено обавештавана.

Прикључак унутрашњих хидротехничких инсталација биће извршен након потврде ЈКП ВИК Београд да су радови изведени у складу са њиховим захтевима у оквиру SRSM пројекта.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

Неопходно је обезбедити да састав санитарних, индустријских и атмосферских отпадних вода пре испуштања у систем градске канализационе мреже буде у складу са граничним вредностима емисије отпадних вода. На локацији неће бити пуњења горива нити одлагања отпада. Сва опрема и уређаји термотехничких и електричних инсталација који могу садржати загађујуће материје (нпр. трансформаторско уље у трафо станици, дизел генератор), планирају се у затвореном простору или на самом објекту, или на непропусним подлогама, што онемогућава њихово могуће доспевање у тло и у земљу.

6.4 Осетљивост пројекта на поплаве

ПОТЕНЦИЈАЛНИ УТИЦАЈ

Пројекат се налази изван подручја поплава. Међутим, може бити склон локалним поплавама у случају јаких, краткотрајних киша. Ово ће се решити повезивањем свих система за сакупљање површинског вода на градску канализациону мрежу.

МЕРЕ УБЛАЖАВАЊА

Нису предвиђене мере ублажавања јер Пројекат није изложен поплавама. Адекватним пројектовањем, димензионисано и редовним одржавањем, прикупљање површинског вода је ефикасно и поплаве локалног карактера су минималне.

6.5 Биодиверзитет, Подручја заштите природе

ПОТЕНЦИЈАЛНИ УТИЦАЈИ

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА И ИЗВОЂЕЊА

Пројекат је планиран на подручју под јаким антропогеним утицајем (главна железничка станица са постојећим насељима и интензивним друмским саобраћајем).

Пре пројектовања, а након обиласка локалитета, утврђено је присуство постојеће високе вегетације. Ова информација је била предуслов за развој пројекта озелењавања. Обезбеђено је очување свих примерака квалитетне вегетације и додатно оплемењивање простора новим засадама према намени простора.

У току извођења радова, није вероватно појава губитка станишта, или страдања јединки (мањих врста животиња које користе простор, као и промена услова станишта). У току

грађевинских радова могућ је улазак и/или ширење инвазивних биљних врста услед кретања људи и механизације.

Локалитет се налази у близини Хајд парка површине скоро 7ха, са дрворедима липе и платана, као и већим површинама самониклог дрвећа. Његово одржавање је у надлежности ЈКП Београдско зеленило. Пројекат нема утицаја на то.

Планирани пројекат се налази ван заштићених подручја природе и Натура 2000 подручја.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

С обзиром да је Пројектом предвиђено очување свих примерака квалитетне вегетације и додатно оплемењивање површине новим према намени простора, уз редовно одржавање свих зелених површина, неће бити значајнијих негативних утицаја.

МЕРЕ УБЛАЖАВАЊА

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

Нема утицаја. Пројектант је обележио дрвеће које је потребно сачувати током радова

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Мере за смањење ризика од угрожавања флоре и фауне су избегавање сече дрвећа и друге природне вегетације где је то могуће, коришћењем аутохтоних биљних врста за управљање пределом. Уклањање дрвећа је могуће само уз сагласност надлежних органа локалне самоуправе (Град Београд). Сва уклоњена стабла биће замењена (премештена), поново у договору са локалним надлежним органима.

Пре него што почнете са радовима, проверите да ли има дивљих животиња. Ако се било шта пронађе, надлежни органи ће бити обавештени.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

Редовно одржавање зелених површина.

6.6 Изложеност буци

МОГУЋИ УТИЦАЈИ

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Бука је неизбежан еколошки и друштвени утицај током грађевинских радова. Јавља се током рада машина и опреме на градилишту (углавном у процесима као што су транспорт, утовар/истовар машина, постављање фасаде на станичној згради итд.), гласне вербалне комуникације између радника на градилишту. Овај утицај ће бити ограничен на локацију Пројекта и окружење и престаће након завршетка предвиђених радова (14 месеци).

Дозвољени ниво буке за градилиште одређен је одредбама Закона о заштити од буке. Ова бука је привремена и престаће по завршетку радова, тако да, уз поштовање технолошких прописа, не би требало да буде већег негативног утицаја на насеља у близини.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

Након завршетка радова на горњем строју емисија буке узрокована котрљањем точкова по шинама биће генерално смањена у односу на постојеће стање. Међутим, због повећања брзине и броја возова, ниво буке ће се повећати за оближња насеља.

Изворе буке могу представљати и HVAC системи (грејање, вентилација и хлађење). У згради се планира употреба друге опреме и уређаја који могу представљати изворе буке (нпр. дизел генератор), али пошто су постављени у затвореном простору, не изазивају значајнију емисију буке у околину.

Током мерења нивоа буке пре реализације пројекта, нивои буке су били виши од дозвољених законских граница на 3 од 4 мерних места.

МЕРЕ ЗА УБЛАЖАВАЊЕ УТИЦАЈА

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

Пројектовано и примењено решење горњег строја у станици Београд Центар даће највеће ефекте у смислу смањења буке и вибрација.

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Биће коришћени доступни механизми за праћење потенцијалних утицаја и благовремено увођење мера за ублажавање. Неопходно је изабрати и применити адекватне мере заштите од буке: прилагођавање времена рада; коришћење привремених покретних баријера против буке; коришћење алтернативних радних машина са нижим нивоима емисије буке. У случају притужби, ниво буке ће се пратити и предузети даље мере за ублажавање

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

У случају да нивои генерисане буке прелазе максимално дозвољене нивое буке (праћење у случају рекламација), потребно је изабрати и применити адекватне мере заштите од буке (пројектовање баријера од буке око главних извора буке). У тренутку пуштања нових колосека у употребу, вршиће се контрола нивоа бук. По потреби Инфраструктура железница Србије ће спровести додатне мере управљања буком (нпр. постављање паравана за заштиту од буке).

6.7 Вибрације

МОГУЋИ УТИЦАЈИ

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

С обзиром да је железничка станица Београд Центар у урбаној зони, са насељима у окружењу, при пројектовању колосека примењена су иновативна техничка решења за смањење вибрација, укључујући еластомерне простирке у критичним тачкама колосечне подконструкције.

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Будући да пројектом нису предвиђене активности које би могле утицати на стабилност околног простора, не постоји ризик од угрожавања стабилности околних објеката. Вибрације од рада опреме/возила могу утицати на раднике на градилишту (нарочито на

раднике који раде на машинама и опреми). Очекује се да ће потенцијални утицај вибрација током изградње бити локални. Овај утицај се сматра малим.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

У складу са пројектним решењима која ће се имплементирати, не очекују се повећани нивоа вибрација, због чега се утицај сматра малим.

МЕРЕ ЗА УБЛАЖАВАЊЕ УТИЦАЈА

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Основна мера је стриктна примена пројектних решења и одговарајући квалитет уграђених материјала.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

У случају притужби локалног становништва и заполених у станици Београд Центар, провера нивоа вибрације од стране овлашћене лабораторије, а о трошку ИЖС.

6.8 Саобраћај

МОГУЋИ УТИЦАЈИ

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Претпоставља се да ће се допремање грађевинског материјала и опреме до градилишта вршити железницом и постојећим путевима. Превоз материјала и опреме до градилишта проузроковаће привремено појачање интензитета саобраћаја, али и ван пројектног подручја. Приступ парцели је омогућен преко постојећих околних саобраћајница. Све активности изградње Пројекта ће се одвијати на начин да не угрожавају безбедност и нормално одвијање саобраћаја на околним саобраћајницама, а у складу са условима који су добијени од Секретаријата за саобраћај града Београда.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

Реализацијом Пројекта унапредиће се саобраћајна инфраструктура на локалном нивоу, уз повећану фреквенцију градског саобраћаја.

МЕРЕ ЗА УБЛАЖАВАЊЕ УТИЦАЈА

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

Пројектовање (Пројекат саобраћајне сигнализације) је у складу са одредбама Правилника о саобраћајној сигнализацији, и мерама заштите на раду при извођењу радова на отвореном.

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Мере ублажавања обухватају адекватну организацију привремених саобраћајница ради побољшања сигнализације, видљивости и укупне безбедности на путевима, благовремено информисање локалног становништва путем медија и постављање знакова и упозорења на месту извођења радова, обезбеђивање безбедног проласка пешака и путника у сваком тренутку, јасно одвајање рута испоруке од оних које користе путници и сл.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

Нису предвиђене мере ублажавања.

6.9 Запошљавање, услови рада и безбедност и здравље на раду МОГУЋИ УТИЦАЈИ

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

У овом тренутку није познат тачан број радника који ће бити ангажовани, а биће познат након избора Извођача радова. Очекује се да ће највећи број радника бити ангажован из редова локалног становништва. Ипак постоји могућност прилива стране радне снаге, (локалне изван подручја или странце) у складу са *LMP*, *ESS2* и националним захтевима за запошљавање и потврду о пријави рада.

Што се тиче могућих опасностима на раду, они су детаљно описани у Процедурама управљања радом у оквиру *ESMF*-а, а закључци су:

- у оквиру пројекта се вероватно неће десити случајеви дечијег или принудног рада јер су законодавство о запошљавању и раду у потпуности усклађено са конвенцијама Међународне организације рада (*ILO*) и директивама Европске уније укључујући конвенцију о принудном раду и конвенцију о елиминацији дечијег рада и заштите деце и младих. Дакле, лица млађа од 14 година неће бити запослена у оквиру Пројекта.
- Пројектне активности не укључују активности које имају велики потенцијал за наношење штете људима или животној средини;
- Потенцијални ризици у фази изградње укључују опште опасности по здравље и безбедност на раду као што су:
 - струјни удари и електро радови
 - саобраћајне незгоде
 - подизање тешких конструкција, падање
 - изложеност грађевинским агенсима у ваздуху (прашина, итд.)
 - вибрације тешке грађевинске опреме
 - коришћење ротирајуће и покретне опреме, коришћењем тешке машинерије
 - изложеност буци
 - *SEA/SH* ризици
- недостатак свести радника о захтевима за здравље и безбедност на раду као што су употреба личне заштитне опреме и безбедне праксе на радном месту.
- рад са тешким и опасним машинама.
- рад око јама, јаркова, насланог материјала, саобраћај, утовар и истовар итд.
- Особље на локацији може доживети топлотни стрес (налет топлоте, грчеви, исцрпљеност од топлоте, топлотни удар, итд.) због комбинације повишених температура околине и истовремене употребе личне заштитне опреме. Ово ће у великој мери зависити од врсте посла и доба године.
- Потенцијални ризици у вези са приливом радне снаге у вези са:
 - језичке баријере.
 - различити ставови страних радника према безбедности и перцепцији ризика, одсуству или ниској стручности за одређене врсте послова који могу довести до незгода (*H&S* ризици).

- експлоатација и неправедно поступање – уговорни аранжмани (неправедне плате, прекомерно радно време, рад у небезбедним условима, неадекватан смештај).
- интеграција у заједницу: ризици и утицај на заједницу у вези са страним радницима због тешкоћа њихове интеграције у заједницу (нпр. осећај анксиозности и страха за несигурно окружење код локалног становништва када у истој згради или у близина).
- потенцијални случајеви дискриминације страних радника на радном месту и у заједници

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

Могу се десити незгоде као што су пожар у згради станице, саобраћајне незгоде (исклизнуће или превртање воза), струјни удар, саплитање и пад итд.

МЕРЕ ЗА УБЛАЖАВАЊЕ УТИЦАЈА

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

Мере за смањење изложености опасним материјама/отпаду су укључене у мере управљања отпадом. У вези са мерама заштите од пожара, све јавне зграде треба да буду пројектоване, изграђене и коришћене у потпуном складу са националним грађевинским прописима, захтевима надлежне Институције (МУП, Сектор за ванредне ситуације, Управа за заштиту од пожара) и националним (усаглашеним са ЕУ) прописима, у складу са *WB* Системи и опрема за животну и противпожарну безбедност.

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Мере ублажавања ризика по здравље и безбедност на раду (детаљне мере су дате у табели мера за ублажавање у наставку):

- мере које се односе на безбедност радника;
- мере за решавање дискриминације жена/угрожених група у процесу запошљавања радника;
- мере за решавање ризика повезаних са приливом радне снаге;
- мере за спречавање сексуалне експлоатације и злостављања (*SEA*) сексуалног узнемиравања (*SH*);
- Мере везане за приступачност;

6.10 Здравље и безбедност заједнице

МОГУЋИ УТИЦАЈИ

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

У складу са Правилником о техничким условима инфраструктурног подсистема, наведено је да су перони пројектовани и изграђени тако да омогућавају безбедан улазак/излазак путника.

У случају нових, дограђених или реновираних пруга, висина перона може бити 0,55m и 0,76 m.

У складу са овим подацима, при набавци нових возних средстава, реконструкцији постојећих и изградњи нових пруга, усвојена је висину перона од 55 cm, како би се

избегао зазор између воза и перона. Да би се смањио ризик од несрећа, прихватљив је само возни парк који је конструисан за овај стандард (у складу са ТСИ Комисије Европске уније Техничке спецификације за интероперабилност (2002/735/ЕС), како би се избегле празнине између возног средства и перона и повећала безбедносне за путнике. Потребно је обезбедити адекватно техничко решење, прихватљиво за Светску банку случају коришћења возних средства конструисаних за друге стандарде пре него што отпочне фаза редовног рада пројекта

Елаборат заштите од пожара је обавезан део техничке документације. Објекат станичне зграде у погледу опасности од пожара је класификован у категорију објеката КЗ (јавне пословне и стамбене зграде које могу да приме више од 500 људи). Техничка решења из Елабората заштите од пожара пружају решења за зграду који је припремљен у складу са важећим законом и правилницима из области заштите од пожара. МУП, Сектор за ванредне ситуације, одговоран је за издавање услова током фазе пројектовања и одобравање ове студије пре добијања употребне дозволе. Овим документом они ће потврдити да су радови изведени у складу са одредбама Елабората и да је зграда безбедна за употребу са становишта заштите од пожара.инте

Реализацијом Пројекта очекује се низ позитивних утицаја на заједницу, кроз развој ефикаснијег железничког и градског саобраћаја.

Такође, очекују се утицаји у области евентуалног побољшања услова живота и повећања вредности просторних и урбаних потенцијала.

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

У вези са здрављем и безбедношћу заједнице, идентификовано је неколико фактора из претходних подналова који би могли да утичу на здравље и безбедност заједнице. На основу анализе сваког од ових фактора у претходним посебним поглављима, закључује се да ће грађевински радови имати мали и занемарљив утицај на здравље и безбедност заједнице.

Грађевински радови могу изазвати сметње околним заједницама и запосленима у станици Београд Центар, као што су: повећани емисије прашине у ваздух, бука и вибрације или привремени прекиди у саобраћају, опасност од саобраћајних незгода за пешаке, поремећаји у комуналним услугама услед незгода или планиране интервенције (вода, гас, струја) и неадекватне процедуре здравља и безбедности на раду. Не очекују се кашњења путника због измена у реду вожње која су у вези са пројектом.

Загађење буком изазвано кретањем возила, ископима и другим грађевинским машинама, мешањем бетона и другим грађевинским активностима може имати негативан утицај на окружење градилишта због дуготрајности грађевинских радова и због близине одређених рецептора (нпр.стамбена насеља), Клинички центар.

Један од кључних потенцијалних ризика везаних за извођење грађевинских радова је повећан ризик од саобраћајних незгода због повећаног обима саобраћаја грађевинских возила.

Подручје пројекта је подложно земљотресима, што представља ризик од несрећа, за раднике и заједницу, ако дође до земљотреса (нпр. рушење дизалице или друге машине).

Ризик од излагања заједнице опасним материјама је ограничен. Управљање опасним материјалима, укључујући и опасни отпад, односи се на грађевинске активности и краткотрајно је (ограничено на време извођења грађевинских радова).

Могуће је присуство страних радника. Током изградње, због потенцијалног прилива радне снаге, постоји ризик од потенцијалне сексуалне експлоатације и злостављања и сексуалног узнемиравања унутар заједнице и/или стварања забринутости код локалног становништва. Иако ризик постоји, сматра се малим.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

Што се тиче здравља локалне заједнице, не очекују се значајнији утицаји на квалитет околног ваздуха.

Такође, не очекују се утицаји на земљиште. Не очекује се утицај на квалитет воде нити на биолошку разноврсност, заштићена подручја природе и Натура 2000 подручја.

Што се тиче безбедности локалне заједнице и путника, не очекују се значајнији утицаји, с тим да су у фазама пројектовања и изградње спроведене све неопходне мере *ESF*, *WB EHS* и *GIIP*, укључујући и оне у вези са противпожарном заштитом, статичке стабилности објекта, отпорности на земљотреси, и безбедно одвијање железничког саобраћаја.

Појачање интензитета саобраћаја могло би да угрози безбедност локалне заједнице због повећања броја аутомобила и градског превоза.

МЕРЕ ЗА УБЛАЖАВАЊЕ УТИЦАЈА

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

Додатне мере нису биле предвиђене, осим оних које су наведене у претходним поглављима.

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Управљање отпадом биће организовано у складу са овим *ESMP* (такође у складу са *WB EHS*, *GIIP*) и националним законодавством и политикама Светске банке.

Током изградње, због потенцијалног прилива радне снаге, мора се предвидјети примјена адекватних процедура управљања радом како би се спријечила било каква потенцијална сексуална експлоатација и злостављање и сексуално узнемиравање унутар заједнице и/или стварање забринутости код локалног становништва. Извођач ће потписати кодекс понашања, приликом потписивања Уговора. Имаће обавезу да припреми и спроводи Кодекс понашања за све раднике. Такође, доступан је *SRS* механизам пројекта за решавање жалби. Грађевинска компанија ће имати обуку о превенцији *SEA/SH*. Такође, у функцији ће бити сигурносне камере на станици стално станично обезбеђење.. У случају ангажовања страних радника, грађевинска компанија ће их третирати у складу са *ESS2*, *LMP* и националним законодавством.

Мало је вероватно да ће се десити негативни утицаји који се односе на присуство нелокалних радника и радника миграната у заједници.

Мере ублажавања других ризика у вези са здрављем и безбедношћу заједнице анализиране су у ранијим потпоглављима (повећани нивои буке, прашине или

привремени поремећаји у саобраћају, ризик од саобраћајних незгода за пешаке, поремећаји у комуналним услугама због удеса или планираних интервенција (вода, грејање, струја и лоша пракса здравља и безбедности на раду).

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

У случају притужби локалног становништва на повећан ниво буке и спроведена мерења, примениће се одговарајуће мере за смањење овог утицаја.

6.11 Управљање отпадом

МОГУЋИ УТИЦАЈИ

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Очекује се да ће се генерисати следеће групе отпада:

- грађевински отпад и отпад од рушења.
- нафтни отпад и отпад од течних горива.
- отпадна амбалажа; упијачи, крпе за брисање, материјали за филтере и заштитна одећа која није другачије назначена.
- комунални отпад (кућни отпад и сличан комерцијални, индустријски и канцеларијски отпад) укључујући одвојено сакупљене фракције (папир, пластика, стакло, отпад од хране итд.).

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

- отпадна амбалажа; упијачи, крпе за брисање, материјали за филтере и заштитна одећа која није другачије назначена.
- отпад који није наведен на другом месту (отпад од електричне и електронске опреме).
- комунални отпад (кућни отпад и сличан комерцијални, индустријски и канцеларијски отпад) укључујући одвојено сакупљене фракције (папир, пластика, стакло, отпад од хране, одбачена електрична и електронска опрема итд.).

МЕРЕ ЗА УБЛАЖАВАЊЕ УТИЦАЈА

ФАЗА ПРОЈЕКТОВАЊА

Управљање отпадом је у складу са са планираним количинама и врстама отпада, као и начином њиховог одлагања. За одвојено сакупљање отпада предвиђени су посебни контејнери, у складу са условима ЈКП Градска чистоћа Београд. Основне фракције ће се посебно сакупљати, посебно рециклабилне. Опасни отпад се неће мешати са другим отпадом, а различите врсте опасног отпада ће се одвојено сакупљати, транспортовати и прерађивати/одлагати на депонију.

ФАЗА ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

План управљања отпадом којим се дефинишу процедуре управљања отпадом на градилишту за сваку категорију отпада насталог током изградње, начин и место складиштења појединих категорија отпада израдиће Извођач. Ослањаће се на национално законодавство, *ESMP* и EU протоколе о управљању грађевинским отпадом и отпадом од рушења.

Све врсте отпада са локације морају се привремено одложити у посебне контејнере за отпад који морају бити означени називом врсте отпада и шифром отпада. Сав отпад, укључујући грађевински отпад, земљиште, мора се одлагати искључиво на лиценциране депоније и постројења за прераду грађевинског отпада. Кад год је то изводљиво, извођач радова ће поново користити и рециклирати одговарајуће и одрживе материјале. Строго је забрањено спаљивање или нелегално одлагање отпада. Евиденција (кретање отпада, признанице за депонију/прераду, итд.) ће се чувати и проверавати.

ФАЗА РЕДОВНОГ РАДА ПРОЈЕКТА

На локацији ће се вршити одвојено прикупљање отпада на месту настанка, вођење евиденције, складиштење отпада у одговарајуће контејнере и привремено складиштење отпада у посебно одвојеном простору до обраде или до предаје овлашћеном лицу.

7 ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

Да би се осигурала ефикасна имплементација овог *ESMP*-а, постоји потреба за јасним улогама, одговорностима и процедуром извештавања од стране различитих институција. У оквиру еколошког и социјалног менаџмента МГСИ мора да обезбеди да овај *ESMP* буде део тендерске и уговорне документације за извођење радова на уређењу и опремању унутрашњости главне станице Београд Центар.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре ће, преко Јединице за имплементацију пројекта (*PIU*) и ИЖС-а, имати одговорност да осигура да се *ESMP* и план мониторинга имплементирају. Морају осигурати да су све заинтересоване стране (Извођач, подизвођачи, добављач робе, пружалац услуга или други ангажовани или запослени код Извођача) упознати са садржајем *ESMP*-а и њиховим улогама, да разумеју и усвајају *ESMP*, да су ресурси доступни и кључни кадрови за спровођење активности адекватно обучени.

Обавезе и Одговорности Изабраног извођача радова

Кључна стратегија и свеобухватни план који Извођач радова треба да развије и спроведе је План заштите здравља и безбедности заједнице. У овом плану, изабрани Извођач радова треба да идентификује, управља и ублажи ризике за јавност који произилазе из грађевинских и оперативних активности у оквиру пројекта модернизације железнице. План треба да се бави потенцијалним проблемима као што су повећан саобраћај и кретање тешке механизације, бука, прашина, вибрације, ограничен приступ градилиштима, ризици на пешачким прелазима, SEA/SH и ризик повезан са погрешном перцепцијом јавности. То подразумева мере као што су сигнализација јавне безбедности, планови управљања саобраћајем, благовремено објављивање информација и ангажовање заинтересованих страна, протоколи за приправност и реаговање у ванредним ситуацијама, као и координација са локалним властима и првим интервентним службама, у складу са ESS4 и важећим српским прописима.

Неки од конкретних планова који се очекују да буду развијени у оквиру овог подпројекта укључују, али нису ограничени на:

План управљања отпадом

- дефинише поступке управљања отпадом на градилишту за сваку категорију отпада насталог током изградње, начин и место складиштења појединих категорија отпада.

План или скуп мера које треба укључити у План управљања животном средином (*ESMP*) за ангажовање заинтересованих страна и успостављање механизма за решавање жалби специфичних за локацију (*GRM*)

План ће дефинисати активности објављивања информација и ангажовања заинтересованих страна, али ће такође навести протоколе за примање и решавање жалби заједнице, управљање инцидентима и несрећама и обезбеђивање приступачности и поверљивости. *GRM* ће укључивати специфичне путеве упућивања за случајеве родно заснованог насиља и сексуалне незгоде/трауматског злостављања, у складу са захтевима Светске банке.

План безбедности на раду

- мере за смањење опасности по здравље и обезбеђење безбедности на раду при извођењу радова према *WB EHS* и *GIIP*.
- обухвата мере безбедности и здравља на раду током извођења грађевинских радова, услове смештаја, исхрану и превоз радника, санитарне чворове и гардеробу, организацију прве помоћи, личну заштитну опрему, радна места са посебним условима рада и лекарски преглед радника, обука радника из заштите на раду, мере безбедности у раду подизвођача.

План приправности и реаговања у ванредним ситуацијама

- радње које се морају предузети да би се обезбедила безбедност особља у хитним случајевима (проливање течности, несреће, пожар, експлозија, земљотрес,...), укључујући списак све опреме за хитне случајеве на градилишту (као што су системи за гашење пожара, опрема за контролу изливања, комуникације), алармне системе (интерне и екстерне), опрему за деконтаминацију, контакте одговорних лица, надлежних органа, друге бројеве за хитне случајеве, процедуре комуникације и план евакуације.

План заштите од пожара

- укључује листу главних опасности од пожара на радном месту, процедуре њиховог правилног руковања и складиштења, потенцијалне изворе пожара и процедуре контроле, опис заштите од пожара, документацију о обуци, сертификацији опреме и система, као и одржавање и планове за сигурносне вежбе.

Обавезе извођача радова у погледу праћења и извештавања

- Ови *MSIP*-ови заједно састоје се од Извођачевог Плана управљања животном и друштвеном средином (*C-ESMP*). *C-ESMP* ће се развијати и континуирано ажурирати (минимално сваких 6 месеци) како би се омогућило спровођење мера ублажавања.

Поред редовних активности стручног надзора радова, послови надзорних инжењера градилишта обухватају и:

- дневни надзор радова уз проверу извођења радова према техничкој документацији, свим спецификацијама и важећим стандардима. Контрола обухвата праћење активности Извођача на градилишту и ван њега, као и утицаја на животну средину који се могу десити током активности извођача. Такође, обавезе обухватају надзор употребљивости опреме извођача за извођење радова, безбедност радова, имовине, особља и трећих лица.
- Надзор и контрола Извођача у погледу спровођења мера заштите животне средине, мера заштите на раду, здравља и безбедности за особље Извођача, трећа лица, као и обезбеђење поштовања препорука и захтева безбедности саобраћаја током реализације уговора.
- Надзор и контрола примене еколошких и друштвених стандарда Светске банке у току извођења радова.

Надзор и контрола спровођења мера заштите животне средине у складу са захтевима дефинисаним Пројектом грађевинске дозволе и Пројектом за извођење.

- Редовно подношење месечних извештаја о спроведеном мониторингу E&S специјалистима.

Биће израђени следећи извештаји о праћењу:

- месечни извештаји према условима дефинисаним уговором о радовима.
- Инжењер на градилишта ће припремати месечне извештаје о имплементацији *ESMP*-а за стручњаке за животну средину и социјална питања *PIU*. Месечни извештај ће укључивати информације о праћењу и имплементацији *ESMP*-а на локацији Пројекта које је прикупио Инжењер на градилишта у складу са прописаним метриком за извештаје о напретку (што укључује извештавање о имплементацији свих мера ублажавања током извођења радова).
- Квартално о усклађености са *ESMP* и *CHMP*-ом док се другачије не договори. Извештаје о напретку пројекта припремаће специјалисти за *E&S* у *PIU*, комбиновањем месечних извештаја и резултата састанака. Извештај о напретку детаљно извештава о напретку, квалитету и успеху имплементације *ESMP* -а и наглашава еколошка и социјална питања која проистичу из активности подржаних од стране Пројекта, статус мера за ублажавање и неопходне кораке у наставку. Статус мера за ублажавање и даљи кораци биће достављени Светској банци (Еколошки и социјални специјалисти) на преглед. У случају да се уоче неусаглашености у примени *ESMP* и политика и процедура Светске банке, мера *ESMP* и/или националног законодавства, биће прописане и спроведене корективне мере. Ако су неусаглашености значајне, они ће без одлагања обавестити стручњаке Светске банке за животну средину и социјална питања. У случају већих неусаглашености или неспровођења корективних мера, могуће су и финансијске мере против извођача, укључујући задржавање плаћања (до прихватљивог *E&S* извештаја), које у најгорем случају подразумевају раскид уговора.
- Извештаји о обавештењима о инцидентима и несрећама током изградње: *E&S* специјалисти у *PIU* ће припремити и применити процедуру извештавања о инциденту, наводећи детаље инцидента, институционалне одговорности, хитне мере за решавање пријављеног инцидента и захтеве за информацијама које треба да обезбеди Инжењер. Инжињер ће морати да испуни Извештај о обавештењу и благовремено обавести стручњаке *PIU E&S* у року од 12 сати о било ком инциденту или несрећи у вези са активностима грађевинских радова који имају, или ће вероватно имати значајан негативан утицај на животну средину, погођене заједнице, јавности или радника, укључујући здравствене и безбедносне тешке повреде и саобраћајне несреће. *E&S* специјалиста ће тада обавестити *WB* у року од 48 сати након сазнања о инциденту или несрећи.

Табела 5: План изградње капацитета за имплементацију *ESMP*

Активност	Циљ Група/Учесници	Одговорност	Временски оквир
У складу са <i>ESCP</i> обука у вези са мониторингом, извештавањем и извештавањем по <i>ESF</i> ,	Радници Извођача, Крајњи корисник	<i>PIU</i>	У тренутку доделе Уговора, а пре почетка извођења радова

управљање отпадом, <i>GRM, OHS, ESMP</i> ;			
<i>SEA/SH</i> превентивна обука	Извођач	<i>PIU</i>	Пре почетка извођења радова
Специфична обука за усмеравање притужби из заједнице на пројектни <i>GRM</i>	Особље Извођача	<i>PIU</i> , Специјалиста за социјална питања	Пре почетка извођења радова
Обука у вези са жалбеним механизмом извођача радова	Особље Извођача и подизвођача	Извођач	Пре почетка извођења радова
Обука у вези са Кодексом понашања део је у вези са осетљивошћу <i>SEA/SH</i>)	Особље Извођача и подизвођача	Извођач	Пре почетка извођења радова и по потреби
Извештавање о повратним информацијама и жалбама јавности	<i>PIU</i>	Извођач, Инжењер	У току извођења радова

8 ЖАЛБЕНИ МЕХАНИЗАМ

Основни задатак Жалбеног механизма је да омогући заинтересованим странама у пројекту да поднесу жалбе, добију повратне информације, упите сугестије или чак похвале, у вези са целокупним управљањем и имплементацијом Пројекта. *Жалбени механизам* треба да се бави питањима и притужбама које су пријавиле заинтересоване стране на ефикасан, благовремен и исплатив начин. Требало би да обезбеди транспарентне и кредибилне процесе за праведне, ефективне и трајне резултате. Требало би да изгради поверење и сарадњу као интегралну компоненту ширег укључивања заједнице која олакшава корективне акције

8.1 Жалбени механизам за ниво Пројекта

Поштујући већ доступне законске процедуре за подношење притужби, *PIU* спроводи додатне мере како би осигурао да се сва питања, жалбе и сугестије у вези са Пројектом решавају у складу са најбољом међународном праксом. Жалбени механизам за пројекат *SRSМ* је успостављен и у функцији је од почетка 2023. Овај жалбени механизам ће се примењивати на све подкомпоненте и активности у оквиру *SRSМ* пројекта, укључујући и ову подкомпоненту.

Питања, коментаре или притужбе може поднети било који појединац или организација, користећи следеће контакт податке у *PIU*:

PIU Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре
Пројекат модернизације железничког сектора у Србији

Контакт особа: Централни менаџер за жалбе, Иван Радовановић, стручњак за друштвени и грађански ангажман

Узун Миркова 3
11000 Београд, Србија

Све притужбе *PIU* евидентира у дневник жалби и на њих одговара у року од 30 радних дана. На њих се одговара у писаној форми ако се наведу контакт подаци особе која је поднела притужбу. Лица која поднесу притужбу имају право да захтевају да се њихово име чува у тајности. Жалбе се такође могу поднети анонимно; међутим, ово би могло ограничити могућности *PIU* да истражи проблем и одговори на њега.

8.2 Жалбени механизам Извођача

8.2.1 Жалбени механизам запослених

Од Извођача радова ће се тражити да припреми и спроводи Кодекс понашања за раднике и да редовно извештава о свим повезаним инцидентима који се могу десити током грађевинских радова.

Извођач ће израдити План за успостављање Механизма за решавање жалби Извођача као једног од *ES-MSIP* где ће бити дефинисан протокол за пријем и решавање жалби и администрирање инцидената и несрећа и програм обуке за извођача и све раднике подизвођача.

Коначно, *ESMP* извођача (*C-ESMP*) ће бити развијен са детаљним описом *C-GRM*. Након успостављања *C-GRM*, Извођач ће такође обезбедити обуку за све раднике подизвођача о жалбеном механизму Извођача.

Списак свих примљених жалби и предузетих корективних мера биће укључени у месечне извештаје за стручњаке за животну средину и социјална питања *PIU*.

8.2.2 Жалбени механизам друштвене заједнице

Извођач радова и сви подизвођачи ће жалбе примљене од локалне заједнице упутити *PIU*. Обуку за запослене Извођача радова у вези са жалбеним механизмом ће одржати *PIU* специјалиста за социјална питања, како би их едуковао о томе како да упућују жалбе на Пројекту. Жалбени механизам на нивоу пројекта, и жалбени механизам извођача радова ће обезбедити посебне путеве упућивања за жалбе на родно насиље и *SEA/SH*.

Локални шалтер за жалбе биће постављен на железничкој станици Београд Центар и објављен на огласној табли извођача на улазу на градилиште. Више информација о жалбеном механизму Пројекта доступно је на сајту Министарства.

Коришћење жалбеног механизма не спречава појединце и организације да траже судске или административне лекове у складу са законима и прописима Републике Србије.

9 ПЛАН УБЛАЖАВАЊА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Главни циљ мера ублажавања је смањење значаја потенцијалних утицаја на прихватљив ниво за све аспекте Пројекта у односу на окружење.

Мере ублажавања су дефинисане за фазу пројектовања, изградње и експлоатације Пројекта.

9.1 План ублажавања утицаја на животну средину и социјална питања – Фаза изградње

Табела 6: План ублажавања утицаја на животну средину и социјална питања – Фаза изградње

Аспекти животне средине и социјалних питања	Предложене мере за ублажавање утицаја (Фаза пројектовања и изградње)	Цена	Одговорност	
			Примена	Надзор
Општи услови				
Припремни радови				
Дозволе и сертификати; Пројектовање	Све потребне дозволе ће бити прибављене пре извођења радова и чуваће се на градилишту (нпр. грађевинска дозвола, пријава радова, студија заштите од пожара усклађена са смерницама Светске банке о заштити животне средине, здравље и безбедности).	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
	Извођачи и подизвођачи ће имати одговарајуће лиценце за извођење радова.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
	Добијена Употребна дозвола за армиранобетонску конструкцију на коти 105. Зграда је опремљена противпожарним алармима и прскалицама у складу са Елаборатом заштите од пожара одобреним од Министарства унутрашњих послова, Сектора за ванредне ситуације.	Укључено у цену пројекта	Пројектант/ИЖС	ИЖС/ МГСИ/ПИУ

	Сертификати о квалитету материјала, атест за возила, сертификати за рад на висини, сертификати о здрављу и безбедности за раднике (нпр. за управљање тешким машинама и возилима) су прибављени пре почетка радова.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
	Статичке прорачуне у пројекту је припремио и/или верификовао лиценцирани грађевински инжењер, стручњак за статистику зграда. Уколико се додају нови елементи, они ће бити пројектовани и изграђени у складу са Еврокодом 8 или одговарајућим националним законодавством ако коришћење Еврокода 8 није технички изводљиво. Радови су планирани на начин који обезбеђује статичку стабилност објекта и одговарајућу сеизмичку отпорност у свим фазама реализације и коришћења пројекта.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
	Пројекат је конципиран на начин да предвиђа ризике и обухвата све неопходне мере за отклањање опасности које могу настати (кидање вучних ланаца и рукохвата; неправилно руковање; струје кратког споја; преоптерећење; случајан контакт са деловима под напоном; случајни губитак напона; превисок контактни напон на громобранској инсталацији) при коришћењу машинских инсталација и коришћењу покретних стаза у погледу заштите на раду. Произвођач механизованих алата за рад (покретне степенице, лифтови и др.) дужан је да достави упутства за безбедан рад и да на алату потврди да су на истим примењеним прописаним мерама и нормативима заштите на раду, односно испоручи алата за рад, уверење о примењеним прописима заштите на раду.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
Организација градилишта	Редовно ажурирање Плана за приправност и реаговање у ванредним ситуацијама	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ ОНС,
Квалитет ваздуха, ОНС, СНС	Просторије са дизел генераторима биће опремљене одговарајућом вентилацијом, издувом пројектованом да спречи концентрацију гасова у затвореном и отвореном простору, сензорима и алармима за СО и СО ₂ , и другом неопходном опремом како би се осигурала безбедност особља и јавности која користи просторије.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор
Изградња				

Организација градилишта	Програм радова доступан је на градилишту. Одговарајуће постављање натписа на пројектним локацијама информисе раднике о кључним правилима и прописима које треба поштовати. Одредити особу задужену за успостављање и управљање жалбеним механизмом (комуникација и пријем захтева/жалби, локално становништво и грађевински радници). Ограничите грађевинске активности на дневне сате. По потреби пажљиво закажите ноћни рад, без бучних активности и уз сагласност надлежног органа Града Београда.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ OHS
	Све мере безбедности и здравља на раду су обезбеђене: Извођач је израдио План управљања заштитом животне средине и социјалним утицајима како би омогућио спровођење мера за ублажавање еколошких и друштвених ризика. Он се састоји од <i>ES</i> управљачких стратегија и планова имплементације: План управљања отпадом, План за успостављање жалбеног механизма, План безбедности на раду, План приправности и реаговања у ванредним ситуацијама, План заштите од пожара. Извођачев План управљања заштитом животне средине и социјалним утицајима одражава све мере прописане Планом управљања заштитом животне средине и социјалним утицајима Пројекта.			
	План приправности и реаговања у ванредним ситуацијама је припремљен за радове (као део Извођачевог Плана управљања заштитом животне средине и социјалним утицајима) и обухвата радње које се морају предузети да би се обезбедила безбедност особља од ванредних ситуација. Она укључује, али није ограничена на листу све опреме за хитне случајеве на градилишту (као што су системи за гашење пожара, опрема за контролу изливања, комуникације), и алармни системи (унутрашњи и екстерни) и опрема за деконтаминацију (где је ова опрема потребна), контакте одговорних лица, надлежних органа, друге бројеве за хитне случајеве, процедуре комуникације и план евакуације. План мора бити ажуриран. Поред тога, план мора да садржи локацију и физички опис сваке ставке на листи, као и кратак преглед њених могућности.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ OHS

	Особље ће бити обучено/упућено за све ванредне ситуације, управљање отпадом, прву помоћ и гашење пожара и друге релевантне процедуре. Процедуре су доступне на сајту.			
	Привремено складиште материјала на градилишту ће бити јасно означено.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
	У оквиру било које врсте приватног власништва нема привременог складишта грађевинског материјала и отпада.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
	Околина у близини пројекта ће се одржавати чистом и на локацији се примењују добре праксе у домаћинству. Радови ће се изводити на безбедан начин.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
	Залихе не прелазе 2м висине да би се спречило расипање и ризик од пада. Материјали који се подижу виљушкама, дизалице се не постављају испод или у близини надземних далековода. Радни простори су оградањени. Ходници за доставу материјала јасно су одвојени од простора који користе путници.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
	Произвођач асфалта, шљунка, бетона поседује све потребне концесије, радне и дозволе за безбедност и здравље на раду, испуњава прописе о емисији гасова, сертификате квалитета и услове рада и услова рада. Током земљаних радова (и где је применљиво) консултују се добављачи комуналних услуга да би се избегла оштећења друге инфраструктуре. У подручјима где постоји друга инфраструктура (комунална) примењиваће се само ручни рад.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ OHS
	Сва транспортна возила и механизација опремљени су одговарајућом опремом за контролу емисија гасова, редовно одржавани и атестирани.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
Културно наслеђе				
Очување културног наслеђа	Ако се појаве археолошка налазишта, радови ће бити одмах обустављени, налаз заштићен, а о томе обавештен Завод за заштиту споменика културе Београд. Њихова упутства ће се поштовати. Радови ће се наставити само уз писмено одобрење надлежног органа за заштиту споменика културе. .			

Безбедност и здравље на раду				
Безбедност радника	План безбедности на раду (као део Извођачевог Плана управљања заштитом животне средине и социјалним питањима) ће бити припремљен припремљен, тако да садржи: • мере безбедности и здравља на раду (ЗЗР) приликом извођења свих грађевинских радова, услова смештаја, исхране и превоза радника, санитарних чворова и гардеробе, организације прве помоћи, личне заштитне опреме, радних места са посебним условима рада и лекарског прегледа радника, обука радника и посетилаца градилишта из заштите на раду, мере заштите у раду подизвођача. • мере за идентификовање ризике од временских екстрема као што су јаки ветрови, превелике врућине, олује, итд. У случају превелике врућине, морају се обезбедити склоништа, довољна количина воде и изотоничних пића, у случају ветра, заклон и паравани, појасеви, и друго минимизирање ризика. • Грађевинска компанија ће имати обуку о превенцији Сексуалног искоришћавања и злоставља и Сексуалног узнемиравања; • Жалбени механизам ће бити успостављен и имплементиран; • Сигурносне камере ће бити у функцији; • Извођач радова ће потписати кодекс понашања;	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ OHS експерт
	Особље ће бити прописно обучено (и сертификовано ако је потребно) за позиције и посао који обављају, радници ће поседовати важеће сертификате, на пример, лиценциран електричар), рад на висини, руковање опасним машинама итд	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ИЖС, МГСИ/ПИУ
	Ангажовани радници ће користити заштитну опрему, личну заштитну опрему и поштовати безбедносне процедуре у складу са законодавством и добром међународном праксом (<i>ESH</i> и заштитне наочаре, заштитне чизме, појасеви када је потребно, нпр. рад на висини, опрема за личну заштиту слуха када је потребна и друга специфична заштитна средства за рад, одговарајуће маске или респираторе када се ради са азбестом итд.). Извођач ће осигурати да су на располагању довољне количине и квалитет опреме. Извођач ће обезбедити да су скеле професионално постављене, како би биле безбедне.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ИЖС, МГСИ/ПИУ

	Одговарајући информативни и упозоравајући путокази на локацијама обавештавају раднике (и овлашћене посетиоце) о кључним правилима и прописима које треба поштовати.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
	Сва опасна места на радним местима као што су јаме, ровови, високи напон итд. ће бити јасно обележена и ограђена.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
	Саобраћајне руте ван грађевинских подручја (локални и државни путеви) одржавају се чистим.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, МГСИ/ПИУ
	Машинама ће рукујовати само искусно и адекватно обучено особље, сертификовано у складу са националним прописима (где је примењиво), чиме се смањује ризик од незгода.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	План заштите од пожара (као део Извођачевог Плана управљања заштитом животне средине и социјалним утицајима) ће бити припремљен тако да укључује листу главних опасности од пожара на радном месту, процедуре правилног руковања и складиштења, потенцијалне изворе паљења и процедуре контроле, и опис заштите од пожара, документацију о обуци, опреми и система.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ, ИЖС, МГСИ
	Уређаји, опрема и апарати за гашење пожара ће бити атестирани и функционални, тако да се у случају потребе могу брзо и ефикасно користити.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Осигурано је стално присуство атестираних противпожарних уређаја на градилишту у случају пожара или других оштећења. Њихов положај се саопштава радницима и обележава. Ниво опреме за гашење пожара се процењује и вреднује кроз типичну процену ризика.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Комплекти прве помоћи ће бити доступни на лицу места и особље обучено да их користи.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Процедуре за акцидентнеситуације (укључујући изливање, несреће, итд.) као део Плана приправности и реаговања у ванредним ситуацијама доступни су на градилишту и прослеђени свим радницима.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

	На градилишту ће бити обезбеђени одговарајући санитарни чворови (тоалети и простори за прање), са адекватним залихама топле и хладне воде и сапуна..	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Рад ће бити усклађен са временским условима који могу утицати на безбедну организацију радова и мере заштите на раду.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Плате и услови уговора који се нуде свим запосленима су у складу са српским законима о раду или вишим стандардима који су конкурентни у свим категоријама радника укључујући стране раднике.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ, жалбени механизам
Здравље и безбедност заједнице				
Дискриминација жена/рањивих група укључујући стране раднике у процесу запошљавања радника и током редовног рада Пројекта	Радници су експлицитно информисани о својим правима и о жалбеном механизму.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ, жалбени механизам
	Осигуран је приступ безбедном жалбеном механизму за раднике (Извођачев жалбени механизам), као и други жалбени механизми (синдикати, арбитража).	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Информације у вези са Кодексом понашања радника и информације о доступности и приступу жалбеном механизму дате су на српском језику и језику који је доступан страним радницима .	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Запошљавање радне снаге	Радници се запошљавају преко националне службе за запошљавање како би се избегло запошљавање „на капији” и самим тим да би се обесхрабрио спонтани прилив оних који траже посао. Уговарачи који запошљавају стране раднике директно гарантују да ће страни радници имати услове за рад и смештај који су у складу са националним законима и ESS2 (правично запошљавање): уговори о раду су разумљиви, правични и транспарентни и дати су на језику који радник може разумети. Страни радници се информишу о својим правима и обавезама, као и ресурсима којима могу приступити ако наиђу на експлоатацију или дискриминацију. Сви извођачи и њихови подизвођачи поштују и примењују групу етичких кодекса Светске банке.	Укључено у цену пројекта		Надзор, ПИУ

Сексуално искоришћавање и злостављање (SEA)/ Сексуално узнемиравање (SH)	Особље Извођача неће учествовати у сексуалном узнемиравању, што значи нежељене сексуалне нападе, захтеве за сексуалним услугама и друго вербално или физичко понашање сексуалне природе са другим особљем Извођача или Послодавца. Грађевинско предузеће ће имати обуку о превенцији SEA/SH . GRM ће бити успостављен и имплементиран. Сигурносне камере ће бити у функцији. Извођач ће потписати кодекс понашања.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Радници се неће бавити сексуалном експлоатацијом, што значи било какву стварну или покушај злоупотребе положаја рањивости, различите моћи или поверења, у сексуалне сврхе, укључујући, али не ограничавајући се на, новчану, друштвену или политичку корист од сексуалне експлоатације другог.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Радници се неће упуштати у сексуално злостављање, што подразумева стварни или претећи физички напад сексуалне природе, било насилно или под неједнаким или принудним условима. Грађевинско предузеће ће имати обуку о превенцији SEA/SH . GRM ће бити успостављен и имплементиран. Сигурносне камере ће бити у функцији. Извођач ће потписати кодекс понашања.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Радници се неће упуштати ни у какав облик сексуалне активности са особама млађим од 18 година. Грађевинско предузеће ће имати обуку о превенцији SEA/SH . GRM ће бити успостављен и имплементиран. Сигурносне камере ће бити у функцији. Извођач је потписао кодекс понашања.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	О почетку радова ће бити обавештени сви надлежни органи (полиција, државни инспекторат, ватрогасци и др.).	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Жалбени механизам је доступан за пријем и решавање притужби. Примљене жалбе се решавају у складу са чланом 134. Закона о раду (С.Г. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 46/23, 64/23), Еколошким и Социјалним оквиром Светске банке и жалбеним механизмом Пројекта.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

	SEA/SH едукација за уговорне раднике ће бити спроведена у оквиру обуке о Кодексу понашања. Сви радници ће потписати кодекс понашања на SEA/SH.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Локална заједница ће бити благовремено обавештена у случају искључења струје	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Градилиштеће бити уредно ограђено и обележено.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	За пешаке ће бити обезбеђени безбедни пролази.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Повећани обим друмског саобраћаја	, Преко локалних медија, на локалним често посећеним местима (локалне продавнице, и унутар станичне зграде) благовремено ће се истаћи обавештење о почетку радова.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Градилиште ће бити обезбеђено, у складу са Законом о планирању и изградњи	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	План управљања саобраћајем ће бити израђен и примењиван.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Управљање саобраћајем ће се одвијати у складу са одредбама саобраћајног законодавства и Еколошким и Социјалним оквиром Светске банке (нпр. одговарајућа расвета, знаци безбедности саобраћаја, баријере и лица која организују саобраћај, која се лако виде или их је лако пратити, ограничења брзине морају бити јасно истакнута).	Укључено у цену пројекта		
	Саобраћај ће бити организован на безбедан начин. Брзина на приступним саобраћајницама неће прелази 30km/h, а Велике транспортне активностиће се избегавати током шпица.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Безбедни пролази и прелази за пешаке и раднике ће бити обезбеђени на местима где постоји ометање од стране грађевинских машина.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Извођач

	Сви материјали осетљиви на прашину и временске услове ће бити заштићени од атмосферских утицаја било ветробранским, покривкама или другим одговарајућим средствима.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Путеви ће се редовно прати и чистити на критичним местима. Просути материјали ће се одмах уклањати са коловоза и чистити. Приступни путеви ће се добро одржавати.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Просути материјали ће се одмах уклањати са колосека. Колосеци ће се добро одржавати.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Приступ возила за доставу грађевинског материјала ће бити строго контролисан, посебно по влажном времену.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Улазак незапослених лица на градилиште ће бити забрањен (унутар трака упозорења и ограде када/где се сматра да је потребно).	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Околина у близини градилишта ће се одржавати чистом. За привремено складиштење грађевинског материјала и отпада неће се користити приватно земљиште	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Управљање отпадом је у складу са националним законодавством, овим ESMP, Смерницама Светске Банке о животној средини, здрављу и безбедности и GIIP, где преовлађују строжији.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Скеле и друге заштитне инсталације ће се поставити у складу са прописима и најбољом индустријском праксом (GIIP), узимајући у обзир екстремне климатске промене у прошлости као што су јаки ветрови.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Примењују се мере за минимизирање прашине, буке, загађења воде и тла.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Ангажовање заинтересованих страна				
Ангажовање локалних заједница	Јавност ће бити обавештена о радовима одговарајућим обавештењем у медијима и/или на јавно доступним каналима комуникације (укључујући и место извођења радова) према SEP.	Укључено у цену пројекта	Извођач, ИЖС и ПИУ у координацији	ПИУ

Друштвени сукоби који настају због присуства грађевинског особља и грађевинских радова	Кодекс понашања за раднике ће бити припремљен, дистрибуиран, потписан и спроведен. За све раднике ће се организовати курсеви и обуке о Кодексу понашања.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Ангажовање заинтересованих страна ће се спровести пре, током и након грађевинских радова, а све у складу са План за укључивање заинтересованих страна који је развио тим ПИУ: Државна и локална управа, железничке компаније (ИЖС и СВ), извођачи и финансијске институције ће бити ангажовани путем службене кореспонденције током целог трајања пројекта. Са путницима ће се комуницирати током изградње, преко локалних медија, огласних табли на станици и жалбеног механизма. Са локалним становништвом и предузећима, као и са невладиним организацијама комуницираће се преко веб сајта пројекта, жалбеног механизма, преко локалних медија, огласних табли на станици, пре и током изградње.	Укључено у цену пројекта	ПИУ	ПИУ
	Припремиће се и имплементирати механизми за решавање жалби уговарача. План за успостављање механизма за решавање жалби (<i>GRM</i>), као део Извођачевог Плана управљања заштитом животне средине и социјалним утицајима и укључује радњу за планирање успостављања протокола за пријем и решавање жалби и управљање инцидентима и незгодама, интерним (унутар компаније Извођача) и екстерним (директне жалбе тиму ПИУ).	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	одредиће се лице које ће примати захтеве/притужбе (комуникација и пријем захтева/притужби грађевинских радника). Жалбе са градилишта ће се преусмеравати на жалбени механизам Пројекта (ПИУ тим).	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Квалитет ваздуха				
Смањен квалитет ваздуха у оближњој грађевинској зони и приступном путу због емисије	Грађевински материјале и неасфалтирани путеви ће се посипати водом, где и када је потребно (нпр. током сушних и/или ветровитих периода). Такође, када је потребно смањите прашину при рашчишћавању, , , ископавању, равнању земљишта, рушењу коришћењем водде.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Терет (површине) ће бити покривене пластичним облогама приликом складиштења и транспорта материјала како би се избегло ширење прашине. Покривати расути материјал када није у употреби.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

прашине и честица	Успоставити адекватне локације за складиштење, мешање и утовар грађевинског материјала .	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Градилиште и приступни путеви редовно чистити од отпада.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Ограничити брзину кретања возила (30km/h) у грађевинском подручју и на прилазним путевима у близини стамбених простора..	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Избегавати непотребна и сувишна путовања.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Користите модерне атестиране грађевинске машине за минимизирање емисија, опремљене пригушивачима и одржаване у добром и ефикасном радном стању			
Смањен квалитет ваздуха у оближњем подручју због емисија гасова	Користите гориво са ниским садржајем сумпора, када је то могуће, за машине и опрему да бисте смањили емисију SO ₂ из мотора кад год је то могуће. Гориво се купује само од лиценцираних дистрибутера.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Машине и опрема се искључују када се не користе (режим мировања).	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Редовно одржавајте, сервисирајте и подешавајте моторе и сервисирајте грађевинску опрему. Сва возила и механизација ће бити атестирани.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Да би се минимизирала прашина (углавном PM ₁₀) из складиштеног грађевинског материјала, време задржавања материјала на градилишту је сведено на минимум, како би се свела на минимум изложеност ветру.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Дизел генератор за помоћну напајање:			
	- дизајниран је да обезбеди добру вентилацију и спречи накупљање штетних гасова; - опремљен је вентилационим отворима постављеним и пројектованим тако да не угрожавају животе, здравље или квалитет живота осталих корисника зграде и шире заједнице.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

	- Просторија је опремљена адекватним системом за дојаву пожара и ватрогасном опремом; - Опремљен је сензорима засићења CO и CO₂ и алармима;			
	Спаљивање отпада на градилишту (или другде) је строго забрањено.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Бука				
	Стране погођене Пројектом ће бити адекватно информисане о Пројекту и Жалбеном механизму извођача. Стране погођене Пројектом ће се обавештавати о распореду изградње, напретку и мерама предострожности. У фази изградње потребно је изабрати и применити адекватне мере заштите од буке.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Сва опрема ће бити одржавана у добром радном стању и атестирана.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	За време рада поклопци мотора генератора, ваздушних компресора и друге погонске механичке опреме ће бити затворени, а опрема смештена што даље од стамбених објеката.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Прилагодити време извођења радова када је потребно, ноћни рад ће се пажљиво планирати..	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Квалитет површинских и подземних вода / Квалитет земљишта				
Ризик од загађења површинских вода, подземних вода и земљишта услед изливања	Опасни течни отпад ће се прикупљати одвојено (по врстама), њиме ће управљати овлашћене компаније и третирати одлагати само на санитарним депонијама. Контејнери за прикупљање треба ће имати секундарни систем за задржавање (нпр. контејнери са двоструким зидовима или контејнери са посудом за изливање) са довољном запремином да задрже изливање из највећег резервоара горива (минимум 110%) и заштићени су од утицаја временских услова.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Контејнери са опасним материјама ће се држати се затворени, осим приликом додавања или уклањања материјала/отпада. Њима се неће руковати, на начин који би могао да изазове цурење. Отпад ће се предавати	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

	лиценцираним сакупљачима и третира у лиценцираним погонима за прераду.			
	Неопасни течни отпад се не испушта у природу без претходног третмана.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Неопходно је одредити посебан и ограничен простор за пуњење горивом грађевинских возила како би се избегло изливање. Руковање горивом и уљем врши се на непропусним површинама уз задржавање на безбедан и одговоран начин (пошто је подручје класификовано као осетљиво сливно подручје). Избегаваће се складиштење горива и других опасних течности и материјала на градилишту. Уколико је потребна уградња резервоара за складиштење горива, то треба да буду секундарни резервоари довољне запремине да задрже изливање из резервоара горива (минимално 110%) и заштићени од утицаја временских услова.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Руковање и управљање свим материјалима ће бити у складу са упутствима датим у Плану управљања отпадом ИЖС-а, као иу складу са Законом о управљању отпадом.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Простори за складиштење материјалаће бити организовани и наткривени.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Опасно изливање из резервоара, контејнера (обавезни секундарни систем заштите, нпр. контејнери са двоструким зидовима или контејнерима са посудом за изливање), грађевинске опреме и возила (редовно одржавање и преглед резервоара за нафту и гас) ће бити спречени.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Неопходно је поштовати мере и стандарде за грађевинску механизацију.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Рушење се врши на начин да се не угрози и не наруши стабилност околних објеката .	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	У случају удеса, опасна течност се уклања из земљишта коришћењем адсорпционих материјала као што су песак, пиљевина или минерални адсорбенти. Такав отпадни материјал се прикупља у резервоаре,	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

	складишти на простору предвиђеном за складиштење опасног отпада и предаје овлашћеним предузећима за опасан отпад. Овим отпадом се управља и третира/одлаже као опасан отпад.			
	Површине за прање бетона и друге опреме изолују се од водотока одабиром површина за прање које се не одводе директно или индиректно у водоток, као и оних које су постављене на непропусним површинама и опремљене/прикључене на комунални систем за прикупљање воде.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Забрањено је вађење подземних вода на нерегулисан начин, или испуштање цементне суспензије, или било које друге контаминираних воде у земљу или суседне потоке или реке.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Биодиверзитет (флора и фауна)				
Ризик од угрожавања флоре и фауне уклањањем вегетације и загађивањем воде и земљишта	Ограничити кретање тешке механизације на коридор приступног пута. Градилиште заузима само неопходан простор.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Избегава се сеча дрвећа и друге природне вегетације, где је то могуће. У случају уклањања вегетације, површине са којих ће вегетација бити уклоњена су јасно означене како би се спречио непотребан губитак вегетације на пројектном подручју. садња ће се вршити коришћењем аутохтоних врста.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	У циљу смањења ризика од уласка и/или ширења инвазивних биљних врста услед кретања људи и механизације неопходно је редовно уклањати новонасталу рудералну и коровску вегетацију у радном појасу и обухвату Пројекта..	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Менаџмент материјалима				
	Опрема се чисти у областима у којима неће бити утицаја на животну средину или опасности од површинског отицања (нпр. подручја у којима се вода сакупља у базене за задржавање и транспортује до одговарајућег третмана воде, а отпад се одваја и на одговарајући начин одлаже).	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Сви материјали су одобрени од стране Инжењера.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

	Материјали који се привремено складиште на локацији морају бити заштићени и одвојени. HDPE цеви нису у додиру нити се чувају поред уља, премаза, растварача итд .	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Менаџмент саобраћајем				
Повећан обим друмског саобраћаја	Управљање саобраћајем се одвија у складу са одредбама саобраћајног законодавства и Оквира светске банке за животну средину и социјална питања (нпр. одговарајућа расвета, знаци безбедности саобраћаја, баријере и заставе лица која се лако виде или их је лако пратити, ограничење брзине мора бити јасно истакнута).	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Обезбеђени су безбедни пролази и прелази за пешаке тамо где саобраћај омета .	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Путеви се редовно перу и чисте на критичним местима.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Мере заштите од струјног удара и друге незгоде (укључујући саобраћајне)	Похађати посебну обуку коју обезбеђује Инфраструктура железница Србије	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Будите под надзором овлашћеног службеника железнице.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Обезбедите детаљан распоред са именима целог радног особља, где и када се посао обавља.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Забрањено је Поставити или складиштити поред пруге, а посебно близу видљивих железничких сигнала и ознака, светла у боји или било које друге ствари које су обојене, обликоване или светле, или на други начин отежавају откривање железничких сигнала или могу утицати на видљивост.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Забрањено је мењати положај скретница или других уређаја који обезбеђују саобраћај возова, предузимати радње или користити уређај за кочење, осим ако то може спречити ризик по безбедност воза, безбедност путника и других лица.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

Посебна пажња се поклања складиштењу у зонама у близини високонапонских система и контактних водова.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Радове изводе искусни радници опремљени одговарајућим помагалима посебно прилагођеним за ове намене.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Забрањено је било какво спајање или затварање контактне жице, бочне жице или делова за њено фиксирање или ослањање (изолатори, делови конзоле итд.). То значи и за све електричне уређаје и инсталације на вагонима за обнову колосека. У таквим зонама рад са водом је забрањен. Ово је дозвољено само уз високе мере безбедности и обезбеђено искључење напона. Искључене, али не и уземљене жице су такође опасне. Путокази који означавају забрањене зоне постављени су на видљивим местима иу довољном броју.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Поред стубова контактне мреже забрањено је постављање било каквог материјала. Прилаз стубовима је чист	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Избећи ће се свако повезивање телефонских и телеграфских инсталација постављених паралелно са жицама контактне мреже, које су такође опасне због могућности индукције високонапонске струје у њима..	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Забрањено је бацање металних делова у зону контактне мреже. Постоје записи са фаталним последицама, као на пример, брзо повлачење челичне мерне траке.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Забрањено је пењање на машине или друге радне делове без претходно обављене провере и потврде да је напон искључен.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
На одређеним позицијама и према одговарајућим прописима, безбедност радног простора треба обезбедити уземљењем помоћу мотки. Мотке за уземљење поставља и уклања само овлашћено лице. Забрањено је њихово уклањање, или бар привремено кретање због стварања пролаза вагона без овлашћења овлашћеног лица.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

	План искључења и начин размене информација између служби Наручиоца и Извођача мора бити претходно детаљно договорен, у писаној процедури. У одређеним случајевима, неке фазе се могу изводити под укљученим напоном.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Иако су ови радови дозвољени, сваки од њих мора бити појединачно одобрен од стране Инжењера или другог овлашћеног лица послодавца.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	У случају ремонтних радова може доћи до оштећења шина, уземљења или сколосечног прибора. . У циљу спречавања незгода након завршених радова, извођач је дужан да врати све у стање у којем су били на почетку, односно да све буде исправно.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Треба поштовати специфичну процедуру за пуштање пруге у саобраћај. Одговорни извођач је потписао изјаву којом констатује да су радови завршени и да су предузете све мере безбедности у случају искљученог напона. Одговорно лице Инвеститора тек тада може уклонити уземљивач и започети поступак укључивања напона. Радови су организовани на безбедан начин у свим фазама.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Управљање отпадом и његов настанак				
Настанак отпада	План управљања отпадом којим се дефинишу процедуре управљања отпадом на градилишту за сваку категорију отпада насталог током изградње, начин и место складиштења појединих категорија отпада израђује Извођач (као део Плана управљања и планова имплементације и усклађен је са ЕУ протоколима о грађевинском отпаду и отпаду од рушења.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Свака врста генерисаног отпада на локацији се привремено одлаже у посебан контејнер за отпад који је означен називом врсте отпада и шифром отпада и налази се на чврстој површини предвиђеној за ту намену на градилишту.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Минерални (земљишни) отпад се одлаже искључиво на за то предвиђеним локацијама, одобреним од надлежних органа, или се поново користи. О томе се води евиденција.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

	За сваку врсту отпада који настаје на локацији води се евиденција о токовима и количинама отпада.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Вођење евиденције насталог отпада је обавеза извођача радова. Записи се деле са ИЖС-ом. На захтев и са ПИУ.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Сав отпад се са одговарајућом документацијом предаје предузећима која имају дозволу за управљање отпадом Отпад се одлаже/прерађује само на лиценцираним депонијама / постројењима за прераду.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	За сав отпад се добија информација о кретању отпада. .	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Кад год је то изводљиво, извођач радова ће поново користити и рециклирати одговарајуће и одрживе материјале (осим азбеста којим ће се поступати у складу са Правилником о поступању са отпадом који садржи азбест Сл. Гласник РС бр 75/2020).	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Минерални (природни) грађевински отпад и отпад од рушења се одваја од општег отпада, органског, течног и хемијског отпада сортирањем на лицу места и привремено одлаже у одговарајуће контејнере. У зависности од порекла и садржаја, минерални отпад се поново примењује на првобитну локацију или поново користи.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Превоз опасних материја и отпада обавља се у складу са Законом о транспорту опасних материја и другим релевантним националним законодавством и <i>EHS</i> и <i>GIIP</i> Светске банке.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
	Строго је забрањено спаљивање или нелегално одлагање отпада.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ
Несреће и хитни случајеви				
Несрећа/инцидент	План приправности и реаговања у ванредним ситуацијама (као део извођачево <i>ESMP</i>) ће бити припремљен тако да укључи радње које се предузимају да би се обезбедила безбедност особља у ванредним ситуацијама (проливање, несреће, пожар, експлозија, земљотрес,...),	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

	укључујући списак све опреме за хитне случајеве на градилишту (као што су системи за гашење пожара, опрема за контролу изливања, комуникације), и алармни системи (унутрашњи и екстерни), и опрема за деконтаминацију, контакти одговорних лица, надлежни органи, други бројеви за хитне случајеве, план евакуације.			
	У случају значајног удеса/инцидента (смрт, озбиљне повреде, веће изливање, пожар и слично) Инжењер обавештава ПИУ (E&S специјалисте) без одлагања и испуњава Извештај о акциденту, а ПИУ ће обавестити Светску банку у року од 48 сати. Активности се спроводе у складу са Пројектном процедуром за инциденте/акциденте.	Укључено у цену пројекта	Извођач	Надзор, ПИУ

9.2 План ублажавања утицаја на животну средину и друштво – Оперативна фаза

Табела 7: План ублажавања утицаја на животну средину и друштво за оперативну фазу

Аспекти животне средине и социјалних питања	Предложене мере за ублажавање утицаја (Оперативна фаза)	Цена	Одговорност	
			Примена	Надзор
Здравље и безбедност на раду и безбедност заједнице				
Здравље и безбедност радника и услови рада	Сав купљени намештај и опрема испуњавање захтеве релевантних националних и ЕУ безбедносних стандарда и законодавства, као што су (али не ограничавајући се на): Директива о општој безбедности производа, ЕН 581-1 – Намештај на отвореном, ЕН 12520 – Намештај. Снага, издржљивост и сигурност итд.	Укључено у цену пројекта	ИЖС	МГСИ
	Подручје које је предмет Пројекта неће бити коришћено док се не изда употребна дозвола.			
	Усељење у станичну зграду и пуштање колосека у рад неће бити могуће пре добијања употребне дозволе. Колосеке изграђене/реконструисане у оквиру овог Пројекта неће користити возови који су изграђени по другим стандардима (нпр. ЈУС), односно представљају ризик за путнике (нпр. где	Оперативни трошкови и одржавање	ИЖС	МГСИ

	постоји јаз између перона и воза, итд.). Ово се може дозволити само ако се обезбеди техничко решење за отклањање ризика, задовољавајуће за Светску банку.			
	Противпожарна безбедност, као и План приправности и реаговања у ванредним ситуацијама припремиће се пре оперативне фазе ПројектПротивпожарни системи ће се редовно одржавати и сертификовати.	Оперативни трошкови и одржавање	ИЖС	МГСИ
	Опасним материјама ће се управљати , коришћење, складиштење, руковање) , у складу са захтевима <i>WB EHS</i> из одељка 1.5 „Опасни материјали“. Њихова употреба укључује процену потенцијалне опасности за неконтролисане реакције као што су пожар и експлозије као и радње за безбедно управљање овим материјалима и безбедносне спецификације за ове материјале и опрему. Избегавати често покретање и искључивање због могућих кратких спојева изазиваних варницама.	Оперативни трошкови и одржавање	ИЖС	Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације
	План безбедности и одржавања за сву опрему се припрема пре употребе и редовно се спроводи. Следећа упутства за корисника су постављена у близини приступа покретним стазама: -Превоз инвалидних особа у инвалидским колицима није дозвољен. - Чврсто држите малу децу - Псе треба носити - Станите у правцу кретања, држите ноге даље од ивица - Држи се чврсто за рукохват - Нису дозвољена колица за бебе	Оперативни трошкови и одржавање	ИЖС	
	Простор ће бити резервисан за приступ возила противпожарне заштите објекту у сваком тренутку.	Оперативни трошкови и одржавање	ИЖС	ИЖС, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације
	Осигуравање услова рада и управљање радним односима (услови запошљавања, недискриминација и једнаке могућности, забрана дечијег рада, итд.) према Закону о раду		ИЖС	

Настанак отпада, скупљање и његово складиштење	Постављен је довољан број контејнера за одвојено сакупљање основних фракција отпада. Отпад се прикупља одвојено, чува и привремено складишти на безбедан начин и предаје на прераду и одлагање лиценцираним компанијама, све у складу са прописима ЕУ и најбољим праксама описаним у овом Плану.	Оперативни трошкови и одржавање	ИЖС	МГСИ
	Раставите опасну опрему на безбедан начин. Руковање отпадом, транспорт и коначно одлагање или прераду врше лиценциране компаније.	Оперативни трошкови и одржавање	ИЖС	МГСИ
Квалитет ваздуха				
Квалитет ваздуха у затвореном простору	Редовно пратите квалитет ваздуха у затвореном простору (за релевантне параметре, нпр. радон и друге релевантне)	Оперативни трошкови и одржавање	ИЖС	Министарство животне средине
Квалитет воде	Редовно проверавајте квалитет воде за пић Редовно проверавајте квалитет воде која се испушта.			
Бука				
Повећани ниво буке	Осигурава се да бука не прелази дозвољене нивое током редовног дневног и ноћног рада. Инфраструктура железница Србије (ИЖС) ће спровести мониторинг буке након завршетка радова и почетка активности У случају да нивои генерисане буке прелазе максимално дозвољене нивое буке; потребно је изабрати и применити адекватне мере заштите од буке (пројектовање баријера од буке око главних извора буке).	Оперативни трошкови и одржавање	Инспектор за животну средину по плану инспекцијског надзора или по позиву на интервенцију	Министарство животне средине
Опасне материје				
	Сва опрема се редовно одржава у складу са годишњим планом одржавања, законима и <i>GIIP</i> -ом, укључујући, али не ограничавајући се на: СО сензоре, опрему за заштиту од пожара и аларме, итд.	Оперативни трошкови и одржавање	ИЖС	Инспекција

10 ЕКОЛОШКИ И ДРУШТВЕНИ ПЛАН ИЗВЕШТАВАЊА И МОНИТОРИНГА

Извођач ће бити одговоран за успостављање и континуирано спровођење мера ублажавања предложених овим Планом и за месечно извештавање стручњака за животну средину и социјална питања ПИУ-а о имплементацији Плана (према прописаним обрасцима за извештавање). обрасци за извештавање ће бити део уговора за радове.

Надзор ће надгледати имплементацију Плана и такође ће месечно извештавати стручњаке за животну средину и социјална питања ПИУ-а о свим неусаглашеностима

Стручњаци ПИУ за животну и друштвену средину одговорни су за еколошке и социјалне мере дефинисане овим Планом, као и за праћење и надзор спровођења мера ублажавања за заштиту животне средине и безбедности издржавља на раду у складу са Планом мониторинга и извештавање Светске банке о резултатима.

Табела 8. План мониторинга животне средине и друштва – Грађевински радови

	Шта (је параметар који треба пратити?)	Где (је параметар који треба пратити?)	Како (да ли се параметар надгледа?)	Када (Дефинишите фреквенцију/ или континуирано?)	Зашто (да ли се параметар надгледа?)	Трошкови (ако нису укључени у буџет пројекта)	Ко (је одговоран за мониторинг?)	
							Имплементација/ извештавање	Мониторинг
ФАЗА ИЗГРАДЊЕ (праћење према обрасцима за извештавање)								
ОПШТИ УСЛОВИ								
1.	Прибављање дозвола и сертификата	На градилишту	Прегледом локације и вођењем писане евиденције, извештај надзорног инжењера	На почетку грађевинских радова	Да би се осигурала безбедност радника и минимизирали ризици од незгода	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ИЖС-а

2.	Организација градилишта	На градилишту	Прегледом градилишта и вођењем писане евиденције, извештај надзорног инжењера	Месечно	Обезбедити сигурност радника и заједнице и минимизирати ризике од несрећа	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ИЖС-а и ПИУ
БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ И БЕЗБЕДНОСТ ЗАЈЕДНИЦЕ								
3.	Безбедност радника	На градилишту	Прегледом градилишта и вођењем писане евиденције, извештај надзорног инжењера	Дневно	Осигурати безбедност радника	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ПИУ
4.	Дискриминација жена/рањивих група у процесу запошљавања радника и током имплементације Пројекта	На градилишту	Увидом на градилишту и вођењем писане евиденције, Извештај инжењера	Месечно	Спријечити дискриминацију и родне предрасуде на послу и осигурати сигурност радника и заједнице	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ПИУ
5.	Здравље радника због неправилног руковања азбестом	На градилишту	Увидом на градилишту и вођењем писане евиденције, Извештај инжењера	Месечно	Да би се обезбедило правилно руковање азбестом	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ПИУ

					и безбедност радника			
6.	Запошљавање радника	На градилишту	Увидом на градилишту, евиденција запослених и вођењем писане евиденције, Извештај инжењера	Месечно	Да би се осигурала безбедност заједнице	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ПИУ
7.	Сексуална експлоатација и злостављање (SEA)/сексуално узнемиравање (SH)	На градилишту	Увидом на градилишту, жалбена евиденција и вођењем писане евиденције, Извештај инжењера	Месечно	Да би се осигурала безбедност заједнице	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ПИУ
8.	Безбедност у заједници, дечији рад, услови рада	На градилишту	Увидом на градилишту, жалбена евиденција и вођењем писане евиденције, Извештај Инжењера	Месечно	Да би се омогућила безбедност заједнице	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ИЖС-а и ПИУ

9.	Услови рада и дечији рад	На градилишту	Увидом на градилишту, жалбена евиденција и вођењем писане евиденције, Извештај НадзорногИ инжењера	Месечно	Да би се омогућила безбедност заједнице	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи Инжењер	Стручњаци за животну и друштвену средину ИЖС-а и ПИУ
10.	Ризик од загађења површинских вода, подземних вода и земљишта услед изливања	На градилишту	Увидом на градилишту и вођењем писане евиденције, Извештај инжењера	Дневно	Минимизирати ризике од загађења ваздуха, земљишта, подземних и површинских вода	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ИЖС-а и ПИУ
11.	Ризик за безбедност радника и заједнице	На градилишту и канцеларијама	(1) увидом у документацију – прије извођења радова мора се прибавити позитивно мишљење о статичности зграде; (2) посматрање зграде и могуће штете.	(1)Једном пре почетка радова (2)Дновно	Да би се смањили ризици по здравље и безбедност људи	Укључено у буџет пројекта	ИЖС	Стручњаци за животну и друштвену средину ПИУ
БИОДИВЕРЗИТЕТ (ФЛОРА И ФАУНА)								

12.	Ризик од угрожавања флоре и фауне уклањањем вегетације и загађивањем воде и земљишта	На градилишту	Увидом на градилишту и вођењем писане евиденције, Извештај Инжењера	Дневно	Минимизирати ризике по биодиверзитет увођењем страних инвазивних врста	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ИЖС-а и ПИУ
УПРАВЉАЊЕ МАТЕРИЈАЛИМА								
13.	Ризик од загађења животне средине неадекватним руковањем опасним материјама	На градилишту	Увидом на градилишту и вођењем писане евиденције, Извештај инжењера	Дневно	Осигура безбедност радника и заједнице и смањи ризике	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ИЖС-а и ПИУ
ПОРЕМЕЋАЈИ У САОБРАЋАЈУ								
14.	Повећан обим друмског саобраћаја	На градилишту	Увидом на градилишту и вођењем писане евиденције, Извештај Инжењера	Месечно	Осигура безбедност саобраћаја, запослених и заједнице	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ИЖС-а и ПИУ

15.	Ризик од загађења површинских вода, подземних вода и земљишта услед изливања	На градилишту	Увидом на градилишту и вођењем писане евиденције, Извештај Надзорног инжењера	Дневно	Минимизирати ризике од загађења ваздуха, земљишта, подземних и површинских вода	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ИЖС-а и ПИУ
16.	Ризик за безбедност радника и заједнице	На градилишту и канцеларијама	(1) увидом у документацију – прије извођења радова мора се прибавити позитивно мишљење о статичкој стабилности зграде; (2) посматрање зграде и могуће штете.	Једном пре почетка радова Дневно	Да би се смањили ризици по здравље и безбедност људи	Укључено у буџет пројекта	ИЖС	Стручњаци за животну и друштвену средину ПИУ

УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

17.	Настанак и управљање отпадом	На градилишту	Увидом на градилишту и вођењем писане евиденције, Извештај Инжењера	Насумично, бар једном недељно	Обезбеди одговарајуће управљање отпадом	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ПИУ
-----	------------------------------	---------------	---	-------------------------------	---	---------------------------	--------------------------------	--

НЕСРЕЋЕ И ИНЦИДЕНТИ

18.	Акцидентиа/инцидент	На градилишту	Увидом на градилишту и вођењем писане евиденције, Извештај Надзорног инжењера	Дневно	Да осигура безбедност запослених и заједнице	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	ИЖС Сектор за хитне ситуације, Стручњаци за животну и друштвену средину -а и ПИУ
-----	---------------------	---------------	---	--------	--	---------------------------	--------------------------------	--

ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ СТРАНЕ

19.	Друштвени сукоби који настају због присуства грађевинских радника и грађевинских радова	На градилишту	Интервјуисањем Извођача и Надзорног инжењера и вођењем писане евиденције, жалбеним механизмом, спровођењем активности дефинисаних SEP-ом	У току изградње	Чувати евиденцију свих жалби	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за друштвену средину ИЖС-а и ПИУ
-----	---	---------------	--	-----------------	------------------------------	---------------------------	--------------------------------	--

20.	Извођачев жалбени механизам	На градилишту	Од Извођача ће се тражити да припреми и спроводи Кодекс понашања за раднике и да редовно извештава све повезане инциденте који се дешавају током грађевинских радова.	У току изградње	Да изазове забринутост на радном месту	Укључено у буџет пројекта	Извођач и подизвођачи / Надзор	Стручњаци за животну и друштвену средину ИЖС-а и ПИУ
21.	Жалбени механизам на нивоу Пројекта	/	електронском поштом, телефоном, и преко месечног извештавања од стране извођача	У току изградње на дневној основи	Чувати евиденцију свих жалби.	Укључено у буџет пројекта	ПИУ Стручњаци за животну средину и социјална питања	/
ОПЕРАТИВНА ФАЗА								
22.	Усељење у зграду извршено је након издавања употребне дозволе	Службене просторије	Контролом локације	Једном пре почетка рада станице	Обезбедити безбедност запослених и путника	Трошкове инспекције сноси Државни инспекторат ИЖС	Грађевински инспектор према плану инспекције или по позиву на интервенцију. Лица задужена за одржавање простора	Стручњаци за животну и друштвену средину ПИУ МГСИ

23.	Постављене процедуре безбедности и здравља н раду	Службене просторије у станици	Контролом на локациј5	Пре и у току редовног рада станице на годишњем нивоу	Обезбедити безбедност запослених и путника	ИЖС	Инспекција, према плану инспекције или по позиву на интервенцију.	ПИУ, МГСИ
24.	Да ли су опрема и систем за заштиту од пожара постављени и редовно одржавани и сертификовани?	Службене просторије у станици	Контролом на локацији	Пре и у току оперативне фазе	Обезбедити безбедност запослених и путника	Трошкове инспекције сноси Државни инспекторат ИЖС	Грађевински инспектор према плану инспекције или по позиву на интервенцију. Лица задужена за одржавање простора	МГСИ
25.	Да ли постоји довољан број контејнера за отпад?	На локацији	обиласком објекта и вођењем писане евиденције	Пре и у току оперативне фазе	Обезбедити одговарајући менаџмент отпадом	Трошкове инспекције сноси Државни инспекторат	Еколошки/санитарни инспектор према плану инспекције или по позиву на интервенцију.	МГСИ
26	Да ли се сепаратор уља и масти редовно одржава, а садржај предаје овлашћеном друштво?	на локацији	обиласком објекта и вођењем писане евиденције	У току оперативне фазе	Обезбедити одговарајући менаџмент отпадом	Трошкове инспекције сноси Државни инспекторат	Еколошки/санитарни инспектор према плану инспекције или по позиву на интервенцију	МГСИ

27.	Нивои буке током дневног и ноћног рада не прелазе дозвољене нивое	On project site	мерењем нивоа буке на локацији	У току оперативне фазе	Смањити ниво буке	Трошкове инспекције сноси Државни инспекторат.	Еколошки/санитарни инспектор према плану инспекције или по позиву на интервенцију	МГСИ
-----	---	-----------------	--------------------------------	------------------------	-------------------	--	---	------

11 ПРИЛОЗИ

ПРИЛОГ 1. Ток информација и одговорности за пружање информација

ПРОТОК ИНФОРМАЦИЈА И ОДГОВОРНОСТИ	
Израда пројекта за извођење	ПРОЈЕКТАНТ ↔ ПИУ ↔ ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ СТРАНЕ
Израда ESMP документа	ПИУ ↔ ES WB ИНСТИТУЦИЈЕ, МЕДИЈИ, ОПШТА ЈАНОСТ
Информације о потенцијалним утицајима грађевинских радова (саобраћај, прашина и бука)	ПИУ /ИЖС/ → ДИРЕКТНИ УТИЦАЈ ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ СТРАНЕ, МЕДИЈИ, ОПШТА ЈАНОСТ
Информације о етичком кодексу, ЕСС СБ, ГРМ	ПИУ / ИЖС → ДИРЕКТНИ УТИЦАЈ ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ СТРАНЕ, МЕДИЈИ, ОПШТА ЈАНОСТ ПИУ → Грађевинска компанија → Грађевински радници
Примљене жалбе, коментари и сугестије на ГРМ	ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ СТРАНЕ → Жалбени механизми (Грађевинска компанија / Корисник / ПИУ) → ПИУ етички комитет ПИУ (одговор) → ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ СТРАНЕ / Грађевинска компанија / Корисник
Информације о насталим инцидентима	Грађевинска компанија / Надзор → ПИУ ↔ / Светска банка
	ПИУ (повратна информација / одговор) → Грађевинска компанија / Надзор

ПРИЛОГ 2. Записник са јавних консултација.

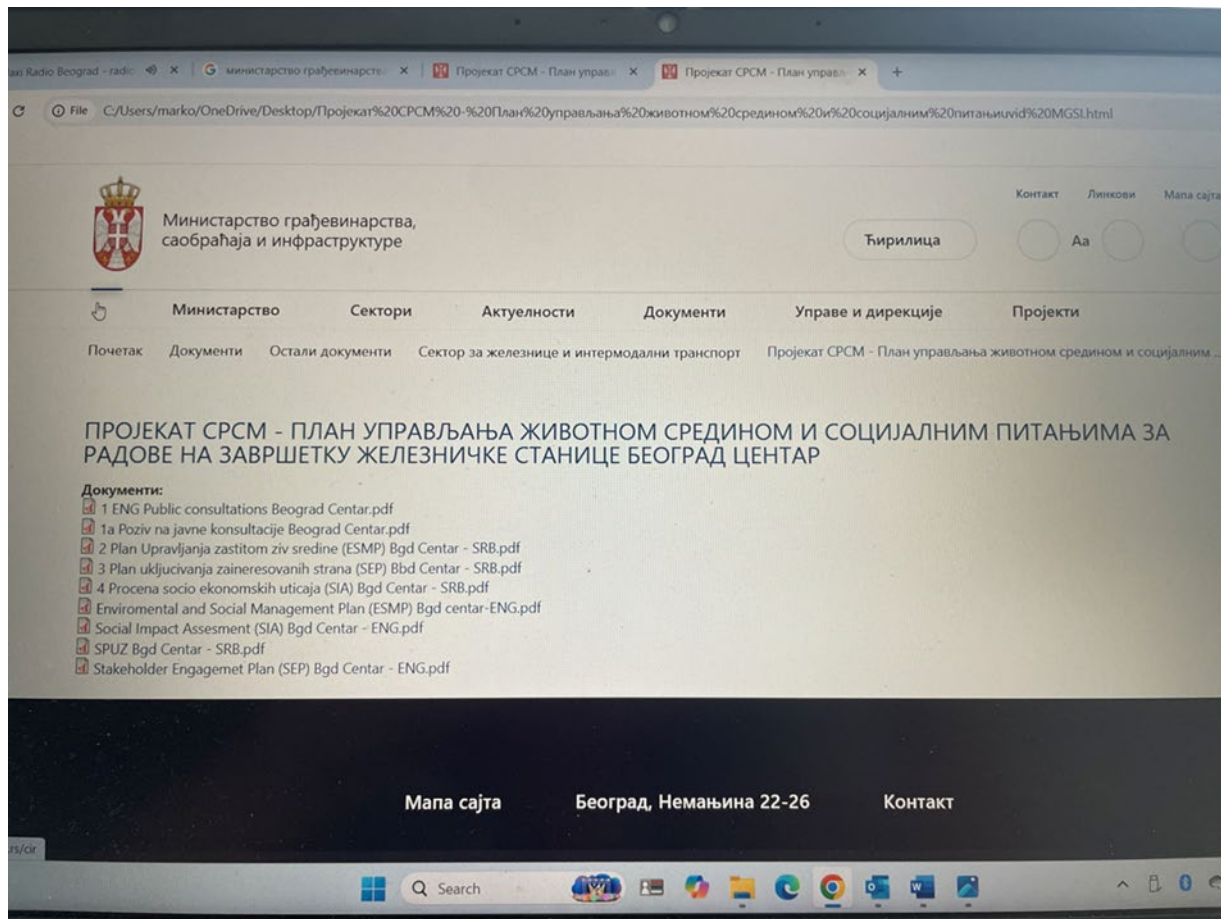
ИЗВЕШТАЈ СА ЈАВНИХ КОНСУЛТАЦИЈА И ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ ДОКУМЕНАТА У ВЕЗИ СА УТИЦАЈИМА РАДОВА НА УРЕЂЕЊУ И ОПРЕМАЊУ ЕНТЕРИЈЕРА ЖЕЛЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ БЕОГРАД ЦЕНТАР НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ДРУШТВО

У току припреме техничке документације неопходне за завршетак радова на уређењу и опремању ентеријера железничке станице Београд Центар, припремљена су, а од стране Банке одобрена докумената, о утицајима наведеног пројекта на животну средину и социјална питања, како би се осигурало да се негативни утицаји Пројекта избегну, или ако то није могуће, да се умање. Припремљен је: нацрт ЕСМП – План управљања заштитом животне средине и социјалним утицајима, СЕП – План ангажовања заинтересованих страна, СИА – Процена социоекономских утицаја.

У складу са захтевима Светске Банке, који су садржани у документима за I фазу Пројекта (ESMF, ESCP, RPF, SEP и LMP), обавезна је интеграција ESMP-а у тендерску документацију. С обзиром да је припрема тендерског документа у завршној фази,

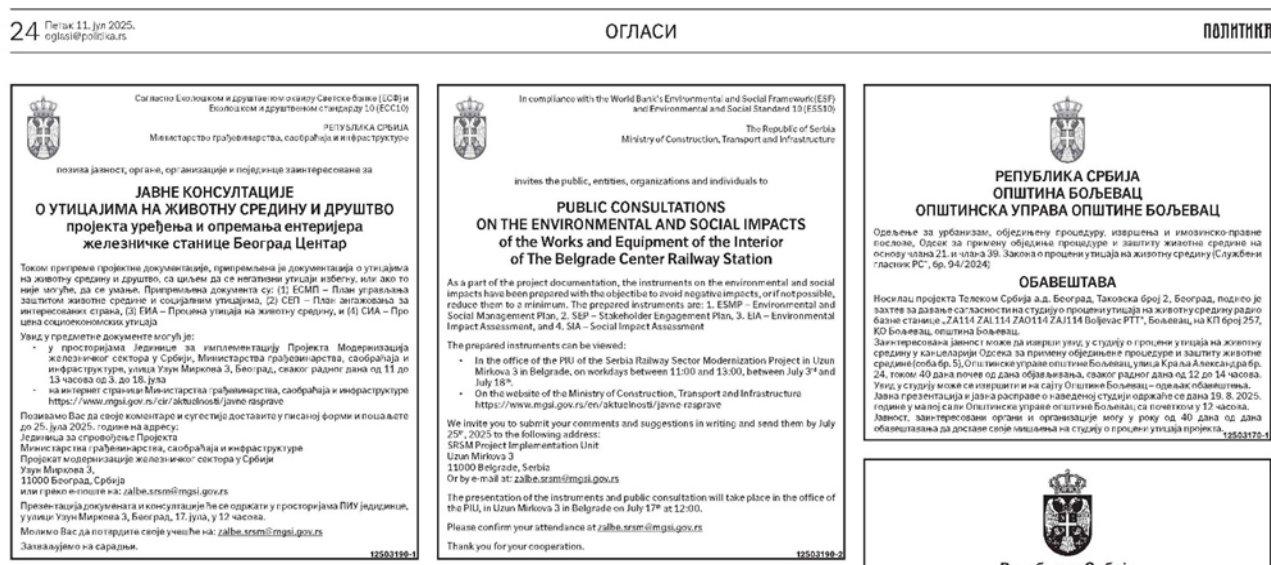
неопходно је да Извођач у своју Понуду урачуна све мере ублажавања како би се обезбедило спровођење потпројекта на еколошки и социјално прихватљив начин.

Слика 1: Документа о заштити животне средине и социјалним питањима објављена на веб страници МГСИ-ја

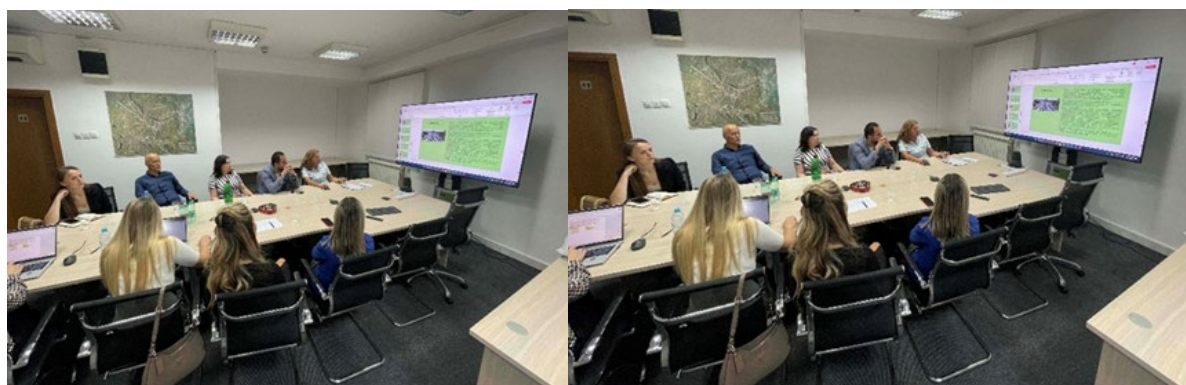
На основу свега напред наведеног, а сагласно Еколошком и друштвеном стандарду Светске Банке ESS 10, почевши од 3.07.2025. године објављивањем на интернет страници Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, стављени су на јавни увид: ЕСМП, СЕП, СИА . Такође, позив је објављен и 11.07.2025. године у дневном листу Политика, на српском и енглеском језику. Посредством Министарства позив је у форми дописа упућен и управама „Инфраструктура железнице Србије“ ад, „Србијавоз“ ад и „Србија карго“ ад.

Слика 2 – позив за јавне консултације објављен у новинама Политика

Дана 17.07.2025. године са почетком у 12:00 часова (по локалном времену), у просторијама Јединице за спровођење Пројекта, Узун Миркова 3, Београд, организоване је јавна презентација објављених докумената, а потом и јавна расправа. Јавној презентацији присуствовало је више од 13 људи, али неки се нису уписали у списак. Листа присутних доступна је у просторијама ПИУ јединице, али неће бити објављивана у складу са одредбама Закона о заштити података о личности.

Слика 3: Јавне консултације у канцеларији ПИУ

Како су присутни су у претходном периоду извршили увид у документа, а због њихове обимности, у току презентације изнета је кратка историја пројекта, обим и циљ пројекта, могући утицаји на животну средину и друштвену заједницу, као и мере које је потребно предузимати у свим фазама пројекта како би се ови утицаји минимализовали. Познато је да на јавном увиду била и национална Студија о процени утицаја из 2016 године, па су посебно истакнути заједнички садржаји из Студије и ЕСМПа. Посебно је истакнуто да је највећа разлика у делу укључивања јавности и жалбеном механизму. Општа напомена пре саме презентације односила се на благовремену комуникацију и

извештавање свих актера на пројекту. У том смислу поред ПИУ тима у праћењу активности, истакнута је улога Инжењера на Пројекту.

Након презентације, која је била подржана слајдовима на екрану, презентер је позвао присутне да поставе питања и изнесу своја запажања.

Представник „Инфраструктуре железнице Србије“ ад поставио је питања у вези са складиштењем опасног отпада, односно да ли су место и број контејнера једнозначно одређен. Како је истакнуто у току презентације, Извођач радова је у обавези да у складу са ЕСМП припреми и примењује читав низ Плана. Један од њих је План управљања отпадом, који ће бити усаглашен са овим ЕСМП.ом али и условима надлежних институција. Број контејнера условљен је врстама отпада (различите врсте отпада сакупљају се одвојено), а место постављања ће зависити од организације градилишта и транспортних путева. У току редовног рада пројекта, управљање отпадом ће бити одговорност „Инфраструктуре железнице Србије“ ад, што значи и избор оптималног места за контејнере, а у складу са ЕСМП ом и Планом управљања отпадом ИЖС.

Присутни становник и запослени на територији Општине Савски Венац, поставио је питање о могућим изменама у реду вожње приградског саобраћаја и количини зеленила на локацији. Како је наведено у ЕСМПу не очекује се смањење броја полазака због извођења радова, а неопходне измене у организацији саобраћаја неће утицати на поузданост приградског железничког саобраћаја. Пројектом озелењавања предвиђено је задржавање значајних примерака дрвенасте вегетације, уз садњу аутохтоних врста како би се повећао удео зелених површина у односу на постојеће стање.

Консултације су започеле у 12:00, и окончане у 13:00 часова, по локалном времену.

Јавни приступ документацији у вези са еколошким и друштвеним утицајима горепоменог пројекта трајао је до 25. јула 2025. године. Пошто је заинтересована јавност имала могућност да достави коментаре и сугестије у писаној форми путем поште, Извештај је састављен 01.08.2025. године, како би се укључили сви коментари достављени поштом. Међутим, у наведеном року нису забележени писани јавни упити.